I. IONESCU-ARGETOAIA
Profesor
Directorul Liceului „Fraţi Buzeşti" Craiova

542

EDUCAŢIA MORALĂ

VOL. I.

CURSUL INFERIOR

Manual alcătuit în conformitate cu noua programă şi aprobat de Onor. Minister al Instrucţiunii în 1935.

TAXA
TIMBRULUI DIDACTIC
DE 5%
SA PLATIT DIRECT CASEI
CORPULUI DIDACTIC
CONFORM DECIZIUNII
No. 6516/929

EDITURA „NAŢIONALA-CIORNEI" S. A.
BUCUREŞTI

632—935

PREŢUL CĂRŢII LEI 57.—
TAXA 5% C. C. D. » 3.—
TOTAL LEI 60.—

I. IONESCU-ARGETOAIA
Profesor
Directorul Liceului „Fraţi Buzeşti" Craiova

542

EDUCAŢIA MORALĂ

VOL. I.

CURSUL INFERIOR

Manual alcătuit în conformitate cu noua programă şi aprobat de Onor. Minister al Instrucţiunii în 1935.

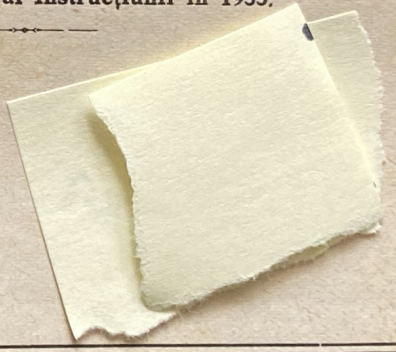

EDITURA „NAŢIONALA-CIORNEI" S. A.
BUCUREŞTI

632—935

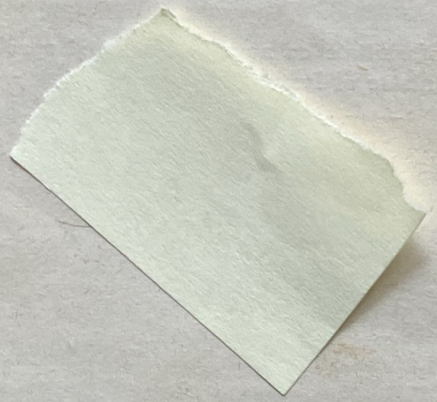

„Cartea de Aur", Smârdan 4.

PREFAŢĂ

Copie după referatul de aprobare.

CONSILIUL PERMANENT
Comisia de Filozofie

8 August 1935

REFERAT

asupra lucrării:

I. Ionescu-Argetoaia: Educaţia morală, Vol. I pentru cursul inferior, Vol. II pentru cursul superior.

Lucrarea D-lui I. Ionescu-Argetoaia răspunde programei analitice, fiind o antologie de lecturi morale, cu subiecte luate în majoritate din viaţa noastră naţională, adaptate la nevoile şi aspiraţiile noastre sufleteşti.

Lecturile au fost alese de autor cu îngrijire.

Această lucrare are meritul de a fi printre primele de acest fel, la noi în ţară, în conformitate cu noua programă analitică.

Propunem aprobarea acestei Antologii morale, ca manual didactic pentru învăţământul secundar.

⟨ss⟩ *G. Zapan*
Conferenţiar la Universitatea din Bucureşti

⟨ss⟩ *I. I. Gabrea*
Conferenţiar la Universitatea din Bucureşti

REGELE NOSTRU.

Majestatea Sa Regele Carol II s'a născut în Sinaia, la 15 Octombrie 1893, într'o zi de toamnă plină de soare, plină de viaţă. In familia domnitoare era cea dintâi odraslă născută între noi şi pe pământul nostru, căruia Pronia cerească îi hotărîse să deţină cândva destinele neamului şi ţării noastre. Pentru acest înalt scop şi grea sarcină ochiul atent şi mintea înţeleaptă a Regelui Carol I, alături de părinteasca grije a Regelui Ferdinand şi a Reginei Maria au statornicit dela primii paşi pregătirea micului Principe. Imperativul care stăpânea această grije era ca viitorul rege să fie crescut şi pregătit în ţară, sub soarele străduniilor noastre zilnice, în năzuinţele noastre de fiece clipă, pe pământul nostru înroşit de sângele unui mileniu de îndârjită rezistenţă. Primii Lui dascăli, ca şi cei de mai târziu, au fost fii ai neamului nostru, ridicaţi uneori din pătura umilă, dar plină de nesecate comori, a ţărănimii dela începutul acestui veac.

In 1904 Principele Carol a îmbrăcat Cămaşa cusută cu arnici roşu, căciula de miel şi opinca „micului dorobanţ", cari însemnau atunci liniile simple ale unui crez de educaţie naţională a şcolărimii române. Cine L-a văzut atunci în aceste straie ţărăneşti a putut să-şi încălzească sufletul şi să-şi bucure nădejdiile că puiul de şoim din Carpaţii Sinaei îmbrăca în aceste straie

un suflet al pământului nostru, un suflet dintre noi. Și anii treceau în migala cunoașterii unui neam și-a unei țări. In 1911 și 1912, ca și mai târziu, urca treptele Universității din București sau mergea la Vălenii de munte ca să asculte verbul avântat al istoricului Nicolae Iorga, încălzitorul Vrăjitor al tinerimii universitare din preajma războiului. L-am văzut atunci, seri de-arândul, în banca de brad a Facultății de Litere, între studenți și studente, ascultând și însemnând în caetul de note, ca unul dintre noi, care simțea în vorba profesorului cuvânt de temelie al unui crez. In 1913 era soldat, tânăr sublocotenent de vânători, pe malul Dunării sau pe câmpiile Bulgariei, între noi și cu noi, în acea minunată desfășurare a armatei române, al cărui rost era să pună capăt unui lung răsboi și să statornicească în Sud-estul Europei un prestigiu și un cuvânt. L-am văzut trăind alături de soldați și ofițeri zilele de trudă ale unei campanii, crescând în noi în proporții de vis. Marele Căpitan al oștirii, Carol I, ca și augustul său părinte, îi erau dascăli în meșteșugul cel anevoios al mânuirii oștirii în necunoscutul unei chemări ce făuriseră victoriile dela 1877 și 1878. Campania din 1913 a fost pentru tânărul Principe prima lecție practică dintr'un examen mai greu care n'avea să întârzie prea mult.

Clopotele Sfintei Marii din 1916 anunțau cu glas vrăjit zorii de înfăptuire al unui Vis milenar. Cine poate invoca cu măiastră pană zilele de nădejdii, de sbucium, de trudă, de sânge din toamna lui 1916 fără să nu dea loc Principelui care tremura alături de un neam întreg în dârjenia unei convingeri că biruința va fi a noastră? L-am zărit pe drumurile necăjite ale retragerii noastre în Moldova, și-am înțeles că în acele clipe El însemna țara și steagul ei, în puterea unei taine pe care nimeni n'o poate deslușì pe deantregul și care însemnă toată tradiția noastră monarhică. L-am zărit apoi pe dealul Cireșoaiei, în tranșeele nădejdiilor și dârjenii noastre și i-am simțit cotul ca al unui camarad. Când a întins mâna unui bătrân soldat, bărbos și arămuit de vremea aspră a iernii, în noi se revărsa în lacrimi bucuria cea mai neînțeleasă din lume. Vorbiam de El între noi și-i spuneam „Carol", simplu și deschis, cum am fi vorbit de Ion, de Marin sau de Gheorghe, fiind că simțeam că între noi și El nu era decât dragostea și respectul nostru care punea soroc de împlinire al unui Vis.

Și visul s'a împlinit!

Și anii iarăși s'au scurs pe făgașul lor, mai limpezi, mai tulburi, mai grei de greșeli. Cine nu greșește nu-i om, dar țara, neamul, noi cei mulți și neînsemnați, nu puteam greși. Pentru aceasta am tresărit, am plâns cu lacrimi necunoscute până atunci și ne-am înseninat de noi nădejdii în zilele dintâi ale lui Iunie 1930. Venea Regele!

Și Regele a venit; trăiască Regele!

A. NOUR, profesor.

RECUNOȘTINȚA CUVENITĂ PĂRINȚILOR.

In a cincea poruncă a Vechiului Testament, Dumnezeu a zis omului „Cinstește pe tatăl tău și pre mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăești ani mulți pre pământ".

Multă înțelepciune cuprinde această învățătură! De aceia legile tuturor popoarelor îndatorează pe copii.

Orice etate să cinstească, să respecte pe părinți și să li se supună.

Astfel legea lui Dumnezeu și legea oamenilor au prescris acelaș lucru. Religia și Patria care au dreptul să orânduiască purtarea noastră ne cer una și aceeaș îndatorire.

Insă chiar de nu am ști despre această voință a lui Dumnezeu și despre legile popoarelor, tot nu ne-ar fi mai puțin sfântă datoria de a cinsti pe părinți. Căci ne este scrisă în inimă, ca o lege a naturii, care ne spune că nerecunoștința *e cea mai urâcioasă dintre vicii;* iar recunoștința cea mai dulce dintre datorii.

In adevăr, cui datorim noi mai multă recunoștință, decât tatălui și mamei noastre? Prin ei ne împărtășim de toate bunurile date neamului omenesc. Prin ei suntem buni, Români și creștini. Prin ei avem nespusa fericire de a cunoaște și de a iubi pe Dumnezeu. Ne naștem plăpânzi, expuși la tot felul de neajunsuri, și părinții ne apără de dânsele; cu o căldură și cu o grije

ce nu scade niciodată. Ne naștem lipsiți de toate, și părinții nu încetează de a ne da ajutoarele trebuincioase. Ne naștem neștiutori și părinții ne formează judecata, ne învață să cunoaștem lucrurile, să vorbim, să înțelegem, să deosebim binele de rău, să avem voință și să ne facem oameni. Orice ne lipsește la naștere, de orice avem nevoe până ne mărim, ni se procură prin îngrijirile lor.

Chiar înainte de a ne naște, tatăl se gândește la tot ce ne va trebui, lucrează necontenit și face pentru noi toate economiile cu putință, ca să nu ne lipsească nimic.

Mama poate că face și mai mult: poartă pe copil în pântece, îi dă ființa, îl alăptează și-i înlesnește toate îngrijirile.

Deși noul născut nu cunoaște pe aceea de la care primește atâtea dovezi de iubire, deși nu e în stare să-i spună păsurile, totuși mama se silește să afle ce-i lipsește, să-i dea ce-i place, și se trudește necurmat, zi și noapte, fără să se gândească dacă vreodată va fi răsplătită pentru atâtea osteneli.

Când copilul e bolnav, tatăl și mama îl îngrijesc cu cea mai mare stăruință. Își uită chiar sănătatea lor spre a căuta de a lui, se frământă neîncetat ca să nu-i lipsească ceva, și, în rugăciunile lor, cer necontenit lui Dumnezeu toate binefacerile pentru copilul lor.

Indată ce el ajunge să priceapă câte ceva, părinții se grăbesc să-l învețe tot ce-i poate fi folositor. Il trimit la școală și nu cruță nici o cheltuială pentru a-l instrui. Acasă îi spun cum să se poarte cu lumea, și se silesc să-l facă virtuos, să-i inspire simțimintele iubirii de Dumnezeu, de aproapele său, de Patrie de dreptate, de cinste, de onoare. Il prepară să devie odată în stare de a-și susține singur existența cu cinste, după condițiunea și averea ce au. Ca să-i asigure o

stare mai fericită, fac uneori sacrificii mai presus de puterile lor.

Când fata e de măritat sau băiatul de însurat, părinţii le dă o parte din avere şi păstrează cu îngrijire ce le mai rămâne, ca tot lor s'o lase după moarte.

Intr'un cuvânt, părinţii se gândesc neîncetat numai la fericirea copilului. Au pentru dânsul o iubire nemărginită şi par'că nu vieţuiesc decât prin el şi pentru el.

Aşadar, cum ar putea un copil să nu păstreze toată viaţa, pentru tatăl şi mama lui, cea mai vie şi mai adâncă recunoştinţă?

După **Râureanu.**

MICUL COŞAR.

Ieri, către seară, m'am dus la şcoala de fete, care e lângă a noastră. In acea şcoală sunt şapte sute de fete. Când sosii acolo, li se dase drumul şi ieşeau vesele, pentrucă aveau două zile de sărbătoare: ziua sfinţilor şi ziua morţilor. Văzui ceva frumos! In faţa şcoalei, dincolo de uliţă, sta un biet coşar mititel, rezimat de zid şi cu faţa ascunsă în mâini; era mic, negru, cu sacul şi cu razul pe umăr, plângea amarnic, sărăcuţul!

Două sau trei fete se apropiară de el şi-l întrebară: — „Ce ai? Dece plângi aşa tare?" El nu le răspundea, plângea într'una. — „Dar spune-ne ce ai, dece plângi?"— adauseră alte copile. Atunci el, ridicându-şi capul, ne arătă obrăjorul lui mic şi rotund, cu lacrimile ce-i curgeau şiroaie, şi ne spuse că măturase coşurile la mai multe case şi pierduse banii din buzunar, douăzeci de lei; ne arătă şi ruptura buzunarului. — „Mi-e frică să mă duc acasă fără bani; mă bate stăpânul!" zise el plângând din ce în ce mai tare; apoi, desnădăjduit, îşi ascunse iarăşi faţa între mâini.

Fetele stau serioase şi se uitau la el.

In vremea aceea, se apropiase alte fete, mari şi mici, sărace şi bogate, cu ghiosdanele în mână. Una din ele, mai măricică, cu o pană albastră la pălărie, scoase din buzunar doi lei şi zise: — „Eu n'am decât doi lei; hai să strângem mai mulţi!" — „Şi eu am doi lei".

zise alta îmbrăcată cu roşu. — „Sper că vom aduna lesne suma, dacă o da fiecare câte ceva". Atunci începură să strige: — „Lenuţo! Mario! Zoico! — Dă şi tu doi lei. Cine are bani să-i dea".

Unele aveau bani ca să cumpere flori sau caiete; îi deteră. Altele mai mici deteră câte un leu. Aceia cu pana albastră strângea banii şi îi număra tare. — „Opt, zece, cincisprezece! — Ei, dragă, mai va până să strângem suma!" — Una mai mare decât toate, care îşi dădea chiar aere de profesoară, înaintă şi dete cinci lei. Toate celelalte o lăudară. Mai lipseau şase lei.

— „Să aşteptăm pe fetele din clasa a IV-a zise una — ele au bani!"

Numaidecât sosiră şi fetele celelalte şi într'o clipă suma se împlini.

Toate se grămădiau în jurul băiatului. Era o privelişte aşa de drăgălaşe să vezi pe mititelul coşar printre acele rochiţe de diferite culori înconjurat de acea neîncetată fâlfâială de pene, de panglici şi de cârlionţi! Suma trebuincioasă se împlinise de mult şi tot se mai strângeau bani. Fetiţele mai mici, cari n'aveau bani, se furişau şi ele printre cele mari ca să dea copilului buchetele de flori; voiau să-i dea şi ele ceva.

Deodată veni portăreasa strigând: — „Doamna Directoare!" — Fetele o luară la fugă, care în dreapta, care în stânga, ca un stol de păsărele.

Micul coşar rămase singur lângă zid, ştergându-şi ochii, vesel şi cu mănuşiţele pline de bani. Chietorile hăinuţei, pălăria şi buzunarele lui, totul era numai buchetele de flori şi altele se mai aflau multe risipite pe jos la picioarele lui!

Din Cuore.

MUNCA, ISVOR DE FERICIRE.

Munca iscuseşte. La muncă, omul e silit a-şi îndrepta toată băgarea de seamă asupra lucrului său. Aceasta îl face să vadă bine, să judece limpede şi să se ferească de greşeli. De aceea omul harnic are judecată practică, dobândită la şcoala muncii şi care îl face a fi cumpănit în treburile sale. Prin deprindere, el ajunge a fi îndemânatic în mişcările şi socotinţa sa. Astfel cele mai mari descoperiri ca: focul, maşina cu aburi, electricitatea şi altele au fost făcute de oameni iubitori de muncă.

In muncă se află mulţumirea şi cinstea. — Cuvântul acesta îl simte atât de adânc plugarul ce-şi priveşte cu mândrie ţarina sa bogată; îl înţelege grădinarul priceput, ai cărui pomi sunt încărcaţi de roade rumene; asemenea şi frânarul ce stă treaz la frâna sa, ferind atâtea vieţi omeneşti de întâmplări nenorocite; şi profesorul ce-şi face cu sfinţenie lecţiile sale de fiecare zi pentru luminarea fragedelor minţi. Fiecare dintr'înşii se simte fericit că şi-a împlinit datoria, fiecare se bucură de respectul ce lumea i-l datorează.

Muncitorul are cel mai mare drept la viaţă. El e descătuşit de mulţimea nevoilor, trăind prin sine însuşi, pe când leneşul e un trântor, ce trăeşte pe spinarea altora.

Prin muncă, omul dobândeşte avere, nume bun şi e

ferit de poftele vinovate către care e împins foarte uşor cel ce-şi petrece viaţa în nelucrare. De aceea munca e *sfântă*. Ea e o binefacere dumnezeească, simţită atât de copilul ce ciocârteşte cu briceagul, ca şi de grădinarul ce pune altoiul în pom pădureţ.

PIPĂITOARELE.

Aţi băgat de seamă vreodată la pipăitoarele melcului şi fluturelui? Gângăniile acestea nu aşteaptă să se ciocnească cu trupul de alt lucru, ci trimit înainte nişte pipăitoare gingaşe, care sunt cu mult simţitoare şi mai delicate decât restul trupului, aşa încât pot să dea numai decât de veste ce fel de lucru e acela, care se apropie.

Mă gândesc uneori, ce bine ar fi şi pentru oameni, dacă ar putea întinde ei nişte pipăitoare de acestea, nu numai ca să se apere pe ei, ci ca să pipăie cu delicateţă ce se petrece în inima acelora cu cari sunt în legături zilnice, spre a se purta bine cu dânşii şi a nu-i jigni şi supăra la tot pasul.

Odată am văzut în tramvai o femee, care trebue să fi suferit o mâhnire mare, căci era cu ochii plânşi şi nu-şi putea opri lacrimile nici înaintea oamenilor. In faţa ei, stau doi băeţi, care îşi dădeau coate şi se uitau amândoi, curioşi şi obraznici, drept în ochii ei. N'aveau pipăitoare: că privirea lor ţintă trebuia să vie foarte greu bietei femei şi le-ar fi fost recunoscătoare din toată inima dacă nu s'ar fi uitat la dânsa, sau ar fi făcut aşa ca şi cum nici n'ar fi băgat-o în seamă, aşa ceva nici nu le trecea prin minte. Şi cred că tot aşa şi-ar fi aplecat capul şi ar fi căscat gura, dacă ar fi intrat înăuntru un cocoşat. Că un om, care are în

sine ceva supărător sau bătător la ochi, e cu atât mai stânjenit şi mai mult, cu cât vede mai des, că cineva atrage şi altora luarea aminte asupră-i, sau prin privirile lui arată, cât de ciudat îi pare, la asta nu s'a gândit nici o clipă. Habar n'au ce se petrece în inima omului în atari împrejurări. De ar şti ce mare dar fac omului bătător la ochi, când trec cu vederea părţile lui caraghioase, bolnăvicioase sau neobişnuite, n'ar mai face aşa ceva. Ii lipsesc însă „pipăitoarele".

In locul pipăitoarelor trupeşti omul şi-ar putea însă croi o pereche de pipăitoare sufleteşti: dacă s'ar deprinde, bunăoară, să se coboare în sufletul altuia şi să ghicească, după atâtea semne din afară, ce se petrece înăuntru, după cum un tânăr indian se învaţă să descopere urma unui picior după un firicel de iarbă, cât de uşor îndoit. Cunosc oameni, cari au atari pipăitoare sufleteşti şi simt numai decât cu o delicateţă uimitoare dispoziţia şi trebuinţele semenilor lor şi se poartă ca atare cu dânşii.

Sunt multe, multe prilejuri în viaţa de toate zilele, când poţi să te foloseşti de pipăitoare. Când bunăoară una din surioarele tale e certată, e oare o faptă delicată şi prietenoasă să stai în cameră şi să asculţi cum e umilită? Dacă pleci acuma binişor, îi faci mai multă bucurie decât dacă i-ai dărui un car cu bomboane. Cine însă nu-şi trimite înainte gândurile, ca nişte cercetaşi, să pipăie cât de neplăcut e cuiva, când fratele său aude totul, acela firesţe are să rămână locului ca un buştean.

Tot aşa de prevăzător trebue să-ţi întinzi pipăitoarele, când istoriseşti despre norocul tău, despre călătoriile tale, ca să vezi dacă n'ai deaface cu un ascultător nenorocit, care se zbate cu tot felul de nevoi şi care ar simţi atunci norocul lui îndoit de greu. „Ce bine e să ai o soră!" Cine spune asta în faţa unui camarad, care şi-a pierdut

sora, acum câteva săptămâni, dovedeşte că habar n'are de ceeace răneşte sau întristează pe altul.

Foarte puţini copii sunt cu adevărat delicaţi şi cu luare aminte faţă de părinţii lor. Au bunăvoinţă, cine însă nu simte ce le trebue părinţilor, acela nu le poate face pe plac. Copiii ar trebui să se obişnuiască cu pipăitoarele, spre a băga de seamă la timp când tata are nevoe de odihnă sau mama e cam întărâtată de atâta treabă şi atunci să cruţe un răstimp pe părinţi cu gălăgia şi întrebările. Când îngrijeşti de un bolnav, iar acesta e prea obosit spre a vorbi, nu-l poţi ajuta, dacă nu te-ai învăţat să ghiceşti din ochi dece are nevoe. E deasemenea urît să râzi de pantalonii cârpiţi, ghetele prea mari, sau hainele nepotrivite ale conşcolarilor tăi, deoarece copiii de părinţi nevoiaşi rareori pot să aibă lucruri noui şi sunt siliţi să-şi încropească, de bine de rău, câte ceva din vechituri. Cine râde de asta, e tot aşa de nesimţitor ca şi acela, care râde de oamenii săraci.

A căpăta o pereche de pipăitoare este desigur mai de folos pentru toată viaţa decât o pereche de patine, sau o bicicletă. Şi partea cea mai frumoasă e, că nu costă nimic şi nu ţi le poate fura nimeni.

După Förster, tradus de **N. Pandelea.**

INCREDEREA.

Orice om se încrede mai întâi în propriile sale puteri. Increderea aceasta, când e bine cumpănită, ne întăreşte voinţa şi cutezarea.

Oricât de tare şi cuminte ar fi însă un om, el singur nu poate birui greutăţile vieţii. Bunăoară poate el să fie şi plugar şi tâmplar şi cismar şi croitor? De bună seamă că nu. Şi nevoia a îndemnat pe oameni să trăiască alături unii de alţii, în familii, sate şi grupuri mai mari, sprijinindu-se între dânşii. Fiecare se încrede în tovarăşul său şi-l ajută, socotind că acesta va cunoaşte altădată, când va fi nevoie şi de ajutorul său.

Prea multă încredere strică.

A te încrede în cineva, înseamnă a-l cunoaşte cine este, ce fel de poamă e. Dar dacă e şiret şi nu-şi dă pe faţă gândul cel rău din suflet, ori dacă e meşter vorbitor, că te amăgeşte cu vorba, te poţi înşela. Dar oricare din noi cunoaşte oameni, cari uită jurământul. Pricina e numai uşurinţa de a crede omul pe cuvânt. Tocmai de aceea, oamenii slabi de minte se înşală mai de grabă decât cei bine socotiţi. De aci şi proverbul: „Cumintele făgăduieşte şi prostul trage nădejde".

Mi-aduc aminte de-o întâmplare din anul 1907; în timpul revoluţiei un om ne aduce o veste:

— „Fraţilor, — zice el, — în gara cutare e foc şi pârjol. A sosit acolo unul, care ar fi spus că Regina vine în fruntea oştirii, tăind şi spânzurând la ciocoi. Lumea dac'a auzit, — adăogă el, — pe dată a şi pus foc conacului boieresc şi la toate magaziile cu grâu şi cu porumb ale ciocoiului..."

Sătenii, cărora li se povestea, erau gata să crează minciuna gogoneaţă şi se hotărîseră să facă şi ei isprava.

— „Staţi, oameni buni, — le zic eu, — să ne judecăm puţin, ca să nu păţim vreun bucluc. Dacă Regina e în fruntea oştirii, numai de mila şi dreptatea ţăranului fie! să vie sănătoasă! să trăiască! Dar numai să vedem şi s'auzim bine, să nu ne luăm după vânturi. Ce uşor e să faci rău! Ce greu e însă, când ajungi să te căeşti de ce-ai făcut! Mai întâiu pentru ce să dăm foc magaziilor? Dacă dreptatea va fi a ţăranului, atunci şi bucatele din magazii, vor rămâne tot ale lui. De ce să le mistue focul degeaba? Pâinea e trupul lui Hristos. Nu-i păcat de Dumnezeu, să-l aruncăm în foc? Doamne fereşte, fraţilor, de aşa blestem! Socotiţi-vă bine şi nu vă pripiţi!..."

La vreo câteva zile în urmă, sătenii mei au aflat că era minciună goală vorba aceea despre Regină. Din nefericire însă, o mulţime dintre alţii ca dânşii, n'au stat să socotească bine şi s'au grăbit a săvârşi blestemăţii, pe care le-au plătit cu capul. Aşa rătăcesc cei ce se încred uşor.

După mai multe amăgiri, omul pierde increderea în alţii, fiindcă dacă *l-a muşcat şarpele, el se teme şi de şopârlă.*

Fapta e omul.

Vorbind despre muncă, spuneam că e înţelept, a aştepta, adică să nu-ţi pierzi răbdarea. Acelaş lucru se poate spune şi despre increderea în alţii. Aflând cu-

vântul omului, trebue să ştii că sub cuvânt se ascunde sufletul lui. Până nu vezi ce poate omul, nu-l poţi cunoaşte. Cercetează purtarea lui în familie, în lume. E credincios om? E bun? Se ţine de cuvânt? Cu ce trăeşte? Ce lucrează? E cumpănit în lucruri? Cu cine se adună? De unde a început? A mers înainte, a stat pe loc, ori a dat înapoi?

Fapta omului e cea mai bună dovadă. Noi de ea întrebăm, iar nu de cuvânt. Dacă n'o cunoaştem, firește că ne înşelăm. Peştele dacă ar şti că în râmă e ascunsă undiţa, oare nu s'ar feri de ea?

„Gura lumii".

Va să zică ne putem rătăci uşor dacă nu stăm să cumpănim lucrurile. Cumpăna aceasta stă în judecata noastră. Omul cu judecată sănătoasă nu se poate rătăci. Sunt însă foarte mulţi care nu se întreabă pe dânşii ce lucrează şi încotro vor să apuce. Ei sunt neliniştiţi a şti mai întâi: ce face lumea ce zice ea despre dânşii? Zice lumea că nu e aşezată bine casa lui Stan, atunci el trebue să afle aceasta şi să-şi învârte casa după vorba lumii. Zice „lumea" că lucrătorul Bran prea umblă razna de tovarăşi, atunci el trebue numai decât să intre în apele lor: să chefuiască, să joace la cărţi şi la popice, cum face toată „lumea"!... Aşa că lumea aceasta, cu clevetirile ei, ne poartă de nas şi nu ne lasă să ne vedem de treburile noastre, cum ştim noi că e mai bine, iar nu cum credea ea. La mijloc nu e decât mândria prostească, a te lua după gura lumei. Altfel ce puteţi crede despre omul ce nu-i vine a sta să afle ce zice lumea despre dânsul.

Uneori se poate ca judecata lumii să fie dreaptă, alteori însă lumea vrea numai să ne strice rostul vieţii noastre cumpătate.

Din trei lucruri ale lumii, trebue să credem unul singur: ori are dreptate în cele ce grăieşte, ori e nebună, ori minte, numai ca să-şi bată joc de noi.

Aşa dar e lume după lume. Este lume bună, care ne poate sluji ca pildă de înţelepciune, este alta stricată, care ar dori să îmbrăţişăm aceeaş soartă nenorocită. E drept că fiindcă trăim în lume, nu în pădure, nesocotind-o cu totul, ea ne crede proşti, ori nebuni. De voie, de nevoie, uneori trebuie să-i faci pe plac. O zicătoare populară glăsuieşte aşa: *„De toată lumea s'asculţi, dar din minte să nu-ţi ieşi!".*

Înţeleptul se întreabă numai pe sine însuşi de-a făcut bine sau rău. Intr'însul e judecata şi conştiinţa, care îi spun mereu ce e drept şi bine.

In ziua în care toţi oamenii vor fi pătrunşi de învăţătura folositoare, ei nu se vor mai încrede cu atâta uşurinţă în oricine, deci nu se vor mai rătăci.

INVIDIE.

Tot Derossi a făcut cea mai bună compoziţie despre iubirea de ţară. Săracul Votini era ca şi sigur că va căpăta el prima medalie.

Eu l-aşi iubi pe Votini, dacă nu s'ar dichisi aşa de mult şi n'ar fi aşa de îngâmfat. Şi apoi de când stă în banca de alături, îmi e ciudă să văd ce necaz are pe Derossi. Ar voi să-l întreacă; învaţă, săracul, dar ce să-i faci? nu poate să-l birue. Derosi îi dă o mie înainte la orice materie, şi Votini îşi muşcă limba de necaz. Carlo Nobis îl pismueşte şi el pe Derossi, dar e prea fălos ca să se arate. Votini se dă de gol şi se plânge la părinţi că profesorii sunt nedrepţi cu el. Când profesorii întreabă pe Derossi, şi el răspunde ca de obicei pe dată şi bine, Votini se posomăreşte, lasă ochii în jos ,se preface că n'aude şi se sileşte să râdă; dar de râs, numai el ştie cum râde.

Noi toţi îi ştim patima, şi când profesorul laudă pe Derossi ne uităm ţintă la el; zidăraşul îi face botul de iepure şi el înghite în sec de necaz. Azi dimineaţă şi-a dat rău în petec. Profesorul intră în clasă şi ne spuse rezultatul examenului:

— „Derossi, media 10 cu medalie!"

Votini se prefăcu că strănută. Profesorul se uită la el; era lesne de înţeles.

— „Votini — îi zise el — să nu laşi şarpele invidiei

să pătrundă în inima ta, căci el roade creerii şi strică inima". Toţi băeţii se uitară la el, numai Derossi nu. Votini voi să răspundă, dar nu putu. Rămăsese încremenit pe loc, galben de ciudă, şi pe când profesorul explica lecţia, el începu să scrie pe o coală de hârtie cu litere mari: „Eu nu invidiez pe aceia, care câştigă premiul numai prin protecţii şi nedreptăţi!" — Voia să trimită biletul acela lui Derossi.

Vecinii lui Derossi bănuiau ceva; îi vedeam cum îşi vorbeau la ureche; unul din ei tăiă o medalia mare de hârtie şi făcu pe ea cu condeiul un şarpe negru. Votini băgă şi el de seamă. Profesorul plecă puţin afară din clasă. Vecinii lui Derossi ieşiră îndată din bancă ca să dea medalia lui Votini. Toată clasa se aştepta la o ceartă, iar Votini tremura de necaz.

Derossi strigă: — Daţi-mi-o mie!"

— „Da, da, aşa e, — strigarăm toţi, să i-o dai".

Derossi luă medalia şi o rupse în bucăţele. Profesorul se întoarse în clasă şi reîncepu lecţia. Eu nu pierdui din ochi pe Votini; era roşu ca jeratecul. El luă biletul ce scrisese, îl ghemui încetinel, făcu din el un cocoloş, îl băgă în gură, îl amestecă puţin, apoi îl aruncă sub bancă. Ieşind din şcoală, Votini, fiindcă era cam zăpăcit, îşi pierdu hârtia sugătoare. Derossi îndatoritor din firea lui, o ridică de jos, i-o puse în ghiosdan şi-l ajută să-şi lege cureaua. Votini nu cuteză nici măcar să ridice ochii.

Din Cuore

DIN VREMEA FANARIOȚILOR.

Vecină cu moșia bogată și domnească, se întinde o câmpie mănoasă răzășească, pe care o pândește tiranul domnitor, cu poftă nesățioasă, cu ochiu adunător. El vrea ca să-și cârpească mantaua-i aurită, cu sdreanța sărăciei de veacuri moștenită; dar nu vrea răzeșimea, să-i vândă al ei ogor, căci e legat prin sânge pământul de popor. A doua zi, o ceată de arnăuți, călare, înconjurând pe Vodă, pășesc peste hotare și, ca să tragă o brazdă, aduc în mare plug, unealtă de hrăpire, cu șase boi în jug.

Din capătul câmpiei, începe plugul rece să tragă brazda neagră, pe locul unde trece, și pajiștea greu geme ne'ncetat, de-a fi jumătățită prin fierul blestemat... Și plugul las'n urmă, pe verdea bătătură, o rană lungă, largă, din care amărît se 'nalță 'n cer blestemul pământului hrăpit.

Și tot înaintează plugarii... când, deodată, o falnică româncă în cale se arată: frumoasă, tristă, înaltă, pe frunte cu'n ștergar, c'un prunc goluț la sânu-i pășind măreț și rar. Ea vine și în față cu boii se oprește. Din ochi aruncă fulgeri, apoi așa grăește: „Vrei să ne pierzi, ei, Doamne, avutul strămoșesc? O! dacă nu ai teamă de trăsnetul ceresc, na! zi să treacă plugul pe-al meu copil de fașă, ca să-ți rămână'n lume pomină ucigașă!" Ea zice și depune odoru-i lângă boi...

Minune! cei din frunte, plăvanii amândoi, cu ochi plini de blândețe, spre dânsul capul pleacă, îl miroase, el râde și ei nu vor să treacă! „In lături", strigă Vodă, și glasu-i răgușit, de chiar păcatu-i crâncen, se pare 'nnăbușit; iar falnica româncă pe sânul alb crucește-a sale brațe albe, obrazu-i desvelește și zice cu mândrie: „Mai bine mort de mic, decât s'ajungă 'n lume, prin tine un calic. Da, trage brazda, Doamne, să'ngropi dela olaltă, alăturea cu pruncul, mărirea ta înaltă!".

Năpraznic atunci Vodă, c'un biciu cumplit de foc, lovește': boi să-i mâie, dar boii stau pe loc.

V. Alecsandri.

CELE ZECE PORUNCI

(Amintire istorică)

Pe vremea lui *Nicolae Vodă Mavrogheni,* iscându-se războiu între turci şi austriaci, Muntenia a suferit cumplit din pricina războiului şi a slugărniciei lui Vodă. Intre multele greutăţi, de care se plângea ţara, era mai ales cărătura proviziilor din Muntenia, pentru fortăreţele turceşti depe malul bulgăresc al Dunării.

Nelegiuitul fanariot nu se mulţumise să ia pe ţărani dela lucrul câmpului şi să-i poarte veşnic pe drumuri, averi încărcate pe care, ci făcuse ce n'au făcut alţi domni până la el: silise chiar şi pe preoţi, să îmbrace haine de salahori şi să încarce mărfuri în porturi, ca hamali. Bisericile rămâseseră pustii şi morţii erau îngropaţi păgâneşte, fără preoţi, căci preoţii erau pe drumuri cu zahareaua turcească.

Mitropolitul nu îndrăznea să-i spună lui Vodă, că făcea mare păcat, punând pe preoţi să fie hamali; iar marele vornic nu ştia bietul, unde-i stă capul, de multe necazuri, şi n'avea vreme, să se gândească la preoţi.

Şi cu toate astea, Vodă şi-a schimbat gândul şi a poruncit să nu se mai ia preoţi în salahorie; iar cine a îndrăznit să-i abată gândul, a fost un preot din Muscel.

Intr'o zi, Vodă a dat un prânz boierilor pe câmp. Cum sta aşa la masă, lângă Mitropolit, Vodă zăreşte, printre ţăranii cari mâncau şi ei de-o parte, pe un

ţăran cu barba albă până 'n brâu, pe cari ceilalţi ţărani îl aveau, după semne, în mare cinste.

— „Frumos bătrân", zise Vodă către Mitropolit, şi chemă pe ţăran la sine.

— „De câţi ani eşti, moşule?"

— „De 80, Măria Ta! Numai popă sunt de vreo 50 de ani".

— „Da ce popă eşti tu?"

— „Popă, Măria Ta! Ne-au luat şi pe noi să cărăm zahereaua".

— „Minţi, bătrânule!" zise Vodă.

— „De ce să mint, Măria Ta? Sunt Popă!"

— „Dacă eşti popă, spune cele zece porunci ale bisericii!"

— „Să spun, luminate Doamne!" Şi preotul începu să numere pe degete aşa: „Adacale, Vidin, Lom, Rahova, Nicopole, Şiştov, Rusciuc, Hârşova, Brăila şi Măcin."

— „Păi bine, popo", strigă Vodă, „acestea sunt cele zece porunci?"

— „Acestea, Măria Ta, căci poruncile date de Moise le-am uitat de când ai ieşit Măria Ta ,cu alte zece porunci şi ne sileşti să cărăm zahereaua la cele zece cetăţi turceşti".

— „Ei, bată-te ,popo! Şi nu te temi să-mi spui mie toate acestea?" zise Vodă râzând. „Uite aci e Mitropolitul; te dau pe mâna lui, să te înveţe el, care sunt cele zece porunci ale bisericii!" Şi poate de ruşinea Mitropolitului, ori Dumnezeu ştie de ce, Vodă a chemat pe marele vornic şi i-a spus să trimită porunci la toţi ispravnicii din ţară, ca să scutească pe preoţi de salahorie. Şi au rămas deatunci scutiţi. Mitropolitul nu mai putea de bucurie şi nu ştia cum să mulţumească preotului din Muscel, căci fără de acest preot îndrăzneţ la vorbă, nu era chip să scape pe popi de salahorie.

Drept răsplată, Mitropolitul a făcut pe preot protopop şi i-a rămas prieten câte zile a trăit.

DOAMNA LUI NEAGOE VODĂ.

Neagoe Vodă era un domn bun şi evlavios, nevoia mare.

Vrând să clădească o biserică care să rămâie de pomenire, puse să se clădească mânăstirea dela Curtea de Argeş. El vroia să fie astfel de frumoasă, încât seamăn pe lume să nu aibă. Pentru aceasta cheltui Neagoe atâta sumedenie de bani, încât visteria lui se golise, de nu mai rămăsese nici cu ce să-şi ţie curtea.

Văzând Neagoe Vodă biserica neisprăvită şi visteria lui ajunsă pe fund, se frământa cu firea, cum ar drege ca să ajungă la capăt; dar nu găsea nici un mijloc. Mâhnirea îi cuprinse sufletul şi căzu în întristare, de se îngrijiau curtenii şi cei depe lângă dânsul. Nici boierii cei mari nu mai îndrăzniau să dea ochii cu el, căci nimeni nu-i mai intra în voie.

Dacă văzură aşa, boierii se adunară odată cu mari cu mici în divan şi se vorbiră ce să facă, spre a mai înveseli inima lui Vodă, cea atât de închisă.

Intrând şi Vodă în divan, posomorît cu totul, boierii îl întâmpinară şi-i ziseră:

— „Luminată să fie faţa Măriei Tale, Doamne! Sfatul cel mare ,de 12 boieri, a găsit cu cale, ca să mai mărească birurile. Adunându-se mai mulţi bani din ţară, Măria Ta vei putea să-ţi împlineşti dorul inimii!"

— „Aşa să fie", răspunse Vodă. „Numele Domnului fie lăudat!"

Faţa lui Vodă se lumină oarecum şi inima i se deschise, gândindu-se că acum se va găsi mijlocul de a se isprăvi un lucru aşa de minunat, ca biserica pe care o începuse el.

Atunci, Doamna lui Neagoe, blândă şi milostivă cum era din fire, vine repede şi intră în divan. Neobişnuită a sta la sfaturile boierilor, ea se pierde de ruşine. Cum să grăească ea împotriva boierilor cu barbele albe şi încărunţite în slujbele ţării? Dar, ştiind că acolo se plăsmueşte ceva pe spinarea bietului popor, care şi aşa era destul de încărcat de podvezi, ea se încumetează şi zice:

— „Doamne şi soţul meu Neagoe! Nu te lăsa să te înduplece căpeteniile poporului, a-l împovăra cu dări! Crezi tu, că vei avea linişte şi pace când vei şti că biserica ta este isprăvită cu sudoarea atâtor oameni cari, în loc să te laude, te vor blestema. Nu este destul jugul ce apasă grumazul bieţilor muncitori? Ai uitat un lucru, domnul şi stăpânul meu! Ai uitat că soţia ta are nişte podoabe, cu cari se găteşte la zile de prasnice. Până când voiu şti poporul asuprit pentru săvârşirea bisericii tale, eu nu voiu mai pune pe mine aceste podoabe vrednice numai de păgâni. Ia-le, prefă-le în bani şi împlineşte-ţi făgăduiala ce ai dat lui Dumnezeu.

Toţi rămaseră înmărmuriţi, când văzură pe Doamna lor săvârşind o faptă atât de frumoasă Neagoe Vodă se bucură că are o astfel de soţie cu care se loveşte la cugete. Iar un ostaş bătrân, bătrân de tot, care apucase a intra şi el în divan şi sta smerit într'un colţ, îşi ridică mâinile către cer şi zise: „Mulţumescu-ţi ţie, Doamne, că m'ai învrednicit a trăi, să aud lucruri ne mai pomenite până astăzi. Ţara, care are asemenea femei, nu va pieri niciodată!"

P. Ispirescu.

RESPECTĂ RELIGIA.

In frumosul sat românesc Răbrişoara din judeţul Bistriţa-Năsăud din Transilvania, un ţăran grănicer avea patru băeţi, dintre cari pe unul îl dete să înveţe croitoria, pe unul îl dete să înveţe şcoala de agricultură din Bistriţa, iar pe ceilalţi doi, după ce sfârşiseră şcoala primară confesională, îi înscrise la liceul românesc din Năsăud. Fiindcă Răbrişoara se află numai la o depărtare de trei sferturi de oră de Năsăud, amândoi fraţii plecau dimineaţa la şcoală în Năsăud, iar seara se întorceau acasă. Băiatul cel mai mic, Vasile, întotdeauna, când pleca de acasă, îşi făcea cruce şi zicea: „Doamne ajută-mi". Fratele său Ioan, deşi mai mare, totuşi pleca de acasă fără a-şi face cruce. In capătul din sus al oraşelului Năsăud se află o cruce (după cum se află în toate satele din Transilvania în capătul din sus şi din jos al fiecărui sat). Când fraţii ajungeau la această cruce, fratele mai mic Vasile îşi lua pălăria de pe cap, se închina la chipul răstignit al Mântuitorului nostru Iisus Christos şi îşi făcea cruce. Fratele său mai mare Ioan trecea înainte, fără a da respectul cuvenit şi fără a-şi face cruce. Vasile mustra pe fratele său mai mare spunându-i că Dumnezeu îl va pedepsi mai târziu, pentrucă nu respectă religia. De asemenea şi tatăl său, aflând despre aceasta, îl mustra crezând că se va îndrepta. Ioan însă nu ascultă de tatăl său; ce e mai mult, Duminica în loc să meargă în rând cu ceilalţi elevi ai liceului la biserică, fugia şi se ducea de se juca cu alţi

băieţi răi lângă râul Someş ce curge pe lângă Năsăud. Profesorul de religie, care însoţia pe elevi la biserică şi directorii liceului, îl mustrau şi-l pedepseau adeseori. Văzând însă că nu ascultă şi că nu învaţă, îl dădură afară din şcoală. Fiind alungat din şcoală, tatăl său îl puse la munca câmpului, crezând că poate va avea tragere de inimă pentru agricultură, dacă nu i-a plăcut să înveţe carte. Incercarea tatălui său însă a fost zadarnică, fiindcă lui Ion nu-i plăcea să muncească nici la câmp. Duminica, în loc să meargă la biserică, ca toţi ceilalţi creştini buni, se ducea la cârciumă întovărăşindu-se cu oamenii răi.

Fratele său mai mic, Vasile, fiind silitor şi cu frică de Dumnezeu, sfârşi în timp de 8 ani cele 8 clase ale liceului din Năsăud. Fiindcă învăţase foarte bine şi dorea să devină comerciant, administraţia fondurilor grănicereşti îi dădu o bursă şi-l trimise să studieze Academia Comercială din Viena. După ce sfârşi cursurile, intră într'o casă mare de export din Viena, unde făcu practică timp de 4 ani şi pe urmă fu trimes la Bucureşti ca agent al casei respective, unde se căsători cu fiica unui mare comerciant român.

După zece ani dela căsătoria sa, pe când stătea în grădină la masă cu soţia sa şi copiii săi, iată că primeşte o scrisoare dela tatăl său, în care-i spunea că fratele lui, Ion, a murit din cauza beţiei.

Iată cum pe deoparte Dumnezeu pedepseşte pe tinerii, cari disprefuesc religia şi cari nu ascultă de părinţii şi învăţătorii lor şi cum pe de altă parte ajută acelora, cari respectă religia şi cari ascultă de mai marii lor.

CURĂȚENIA.

Spuneți, copii, la moartea unui prieten iubit ați putea să umblați în haine pestrițe? Sau într'o zi de Crăciun, ați putea pune o haină neagră de doliu? Pentru ce nu? Nu-i așa, că în port trebuie să arăți ceace simți și în inimă? Haina cată, să zicem așa, să fie un semn, o icoană a stării noastre sufletești. Trebuie să vadă și oamenii cum ești dispus, să nu facă glume.

Imi aduc aminte din timpul când eram școlar, că *aceia cari veniau în doliu,* nu mai erau cicăliți de ceilalți, *ci se purtau cu ei cu un fel de sfioasă seriozitate.* Și ce frumos e, când îți arăți și bucuria prin felul îmbrăcămintei! Atunci și ceilalți iau parte la fericita ta dispoziție. *Când un cârd* de copii în haine albe și cu pălării de toate culorile *fac* o plimbare și cântă și chiuie, bătrânii se opresc locului și grăiesc, cu elanul întipărit pe chip: „Ah da tinerețea!...” și înainte-le învie din nou timpurile, când și ei o luau tot astfel razna și multă vreme se mai uită pe urma copiilor. Da, tinerețea.

Socot mai fericiți decât toți pe acei oameni, cari au darul să rostească și în afară tot ce frământă inima lor, bunăoară un pictor, care poate să întrupeze în culori gândurile și visurile lui cele mai frumoase, sau un sculptor, care face ca sufletul lui să ne vorbească prin marmoră, sau un muzicant, care dă glas simțimintelor lui în tonuri minunate. Pentru asta, ferice de acela, care

poate cât de puțin să cânte din gură, sau dintr'un instrument, ferice de cel mai sărac lăutar din sat, care seara cântă din armonică ceeace-i spune inima.

In veacul de mijloc, un nobil englez fu pus din porunca regelui, la închisoare pe toată viața. La început era desnădăjduit cu totul și bătea cu pumnii în pereți ca un ieșit din minți. Pe urmă însă îl năpădi o smerenie liniștită și o răbdare și adesea îl găseau cufundat în rugăciune, cu mâinile împreunate. Apoi îl năpădi un dor, să-și arate într'un chip oarecare această pornire evlavioasă. Se rugă de temnicer să-i dea o daltă și luni întregi sculpta pe peretele închisorii chipul lui Isus pe cruce, până când într'o zi Mântuitorul cătă înspre cel întemnițat așa de duios și plin de o răbdare așa de sublimă, încât i se păru că se întâmplase o minune și chipul căpătase viață. Nu se întâmplase nimic alta, decât că propriul său simțământ adânc se întruchipase în piatra rece și mohorâtă și aceasta îl făcea așa de fericit.

Acuma spre a te rosti, sunt și alte mijloace decât vorba, pictura, cântecul și culoarea îmbrăcămintei. Te poți rosti până și în întreprinderile tale. Sunt bunăoară oameni, cari doresc a fi cât mai smeriți. Aceștia au să caute să arate acest lucru încetul cu încetul în toate apucăturile lor zilnice, în salutul lor, în răspunsurile și, ținuta lor, până ce în sfârșit întreaga lor ființă răsuflă numai smerenie, întocmai cum artistul reușește după multe lovituri de daltă, să dea chip statuiei lui în așa fel, încât gândurile sale sunt pe deantregul întrupate întrânsa.

Acuma spuneți cum veți căuta să vă arătați dorința de curățenie? Nu cred să fie om pe lume, oricât de înapoiat, care să nu fi avut vreodată, în fundul inimii sale dorința de a fi curat. Când ai căuta poate că singur nu știi lămurit ,despre ce e vorba: e însă așa un dor, de a fi

scăpat de toate petele, să fii cu inima albă ca zăpada, neprihănit de tot ce e murdar. Prin mâini murdare, un păr nepieptănat şi, pete pe haine şi prin întrebuinţare de vorbe murdare? Cred că dimpotrivă. Cine nu e curat, dintr'o deprindere firească, acela trebuie să caute să fie astfel, spre a rosti râvna inimei lui după o curăţenie neprihănită. Intreaga sa înfăţişare poate fi pentru el un mijloc spre a întrupa această râvnă, întocmai cum piatra slujeşte ca mijloc sculptorului. Nu vreau să spun, că pentru asta ai nevoie să porţi haine scumpe. Omul cel mai sărac însă tot găseşte apă spre a-şi spăla şi curăţa îmbrăcămintea. Lucrul de căpetenie este să ai voinţa hotărîtă şi dorul de a rosti ceva mai înalt, prin aceste deprinderi să fii deci un artist al curăţeniei. Cine a făcut odată începutul şi a ajuns să ia seama la fiece fir de praf şi la fiece pată pe obraz, pe mâini şi pe haine, acela, spre marea sa bucurie, are să mai facă o descoperire însemnată. Anume după cum muzica lucrează asupra inimei, liniştindu-ne, tot astfel şi obişnuinţa curăţeniei are o mare înrâurire asupra sufletului. Ne îndrăgostim atunci de curăţenie şi ajungem astfel, nerăbdători nu numai împotriva petelor de pe haine, ci şi împotriva petelor de pe caracterul nostru, împotriva cuvintelor murdare, cari ne vin pe buze şi a gândurilor murdare, care ne dau târcoale în suflet.

Dacă vă gândiţi la aceasta, atunci veţi înţelege pentruce întemeietorii de religii mari puneau atâta greutate pe spălăturile regulate, îndeplinite cu evlavie. Ei ştiau că această obişnuinţă lucrează şi înăuntru, că e un ajutor pentru om, un îndemn, spre a vorbi şi gândi curat.

De altă parte, necurăţenia pe din afară, este o mare primejdie, deoarece întinează şi molipseşte şi sufletul omului. Aţi auzit că petele de vitriol sunt aşa de primejdioase din pricină că ard nu numai toată haina,

ci răzbat până la pielea omului şi pot face răni în carne. Acest lucru se petrece nu numai cu petele de vitriol, ci cu orice fel de pete. Ele rod omul până la os, până în adâncurile lui. Cine e în stare să umble zile întregi cu o pată mare de gălbenuş de ou pe haină, acela şi 'n sufletul lui nu va pune numaidecât mâna pe săpun, în faţa murdăriei nu mai simte nici o scârbă. Ii este uşor să trăiască cu pete. Iar cui nu-i ruşine de mâinile şi de unghiile lui murdare, nu-i va fi ruşine nici de vorbele lui murdare şi la urma urmei pentru trebuinţele lui zilnice îşi va alege numai gânduri murdare [1]).

Pentru asta, bunii cunoscători de oameni se uită totdeauna mai întâi la curăţenia unui om, când vor să afle, dacă pot să aibe încredere într'însul. Un negru din America de Nord care în copilăria lui a fost rob, iar acum e un învăţător bine văzut şi un mare orator al Americei, şi-a publicat de curând istoria vieţii lui. Aci povesteşte cum la vârsta de 12 ani a umblat pe jos vreme de 3 zile, ca un copil sărac ce era, spre a fi primit într'o şcoală mare de Negri. Bani n'avea nici o para spre a-şi plăti şcoala; nădăjduia însă să câştige, făcând treabă printre piţături. Când se rugă de directoare să-l primească, aceasta îi dădu întâi şi întâi sarcină să facă curăţenie în 2 camere. Făcu acest lucru cu atâta îngrijire, încât nu se mai zăria niciun firicel de praf, când ea văzu aceasta îl şi primi, căpătase încredere într'însul. Căci se gândea: dacă face aşa, atunci şi în celelalte apucături ale lui va fi tot curat şi cu rânduială. Are să ajungă la ceva.

---

1) Se înţelege dela sine că la muncitori nu trebue să le punem la socoteală petele, pe cari le poartă pe urma unei munci murdare. Atare pete sunt mai de cinste decât cele mai curate haine ale unui pierde-vară.

In aceeaş carte, se povesteşte, că cel dintâi şi mai însemnat lucru, spre a face oameni din Negri şi a-i civiliza, este, să-i aduci să întrebuinţeze peria de dinţi. Aceasta e mai însemnat decât a-i învăţa să citească, căci atâta timp cât nu s'au deprins temeinic cu curăţenia, nici citirea nu e la dânşii curată şi cu rânduială. Peria de dinţi le dă mai întâi ţinută. Odată ce s'au obişnuit cu peria de dinţi, toată purtarea lor în celelalte privinţi se molipseşte încetul cu încetul dela această deprindere şi-i face să fie mai curaţi şi mai cu rânduială.

Vedeţi prin urmare: curăţenia nu este ceva lăturalnic, de care te scapi cât mai iute cu putinţă şi cu apă cât mai puţină, aşa încât a doua zi toată batista să-ţi fie plină de petele negre de pe degete, ci e un fapt de care atârnă în viaţă multe lucruri mari. Numai câte un gură-cască cugetă, dacă îi merge bine în lume şi are noroc, pricina e că are undeva un unchiu puternic şi o mătuşe bogată, prin al căror ajutor cu bani şi cu stăruinţă e împins înainte. Eu vă spun însă: curăţenia este cea mai bogată şi mai puternică mătuşe de moştenit şi cine stă bine cu dânsa, mijlocirea ei îi deschide uşile domnilor celor mai mari. Oamenii murdari însă pot să aibă unchi cât de bogaţi şi de puternici; cine vede pe hainele lor pete mari din noroiul depe străzi, hârtiile pline de grăsime şi mâinile murdare, acela se şterge pe mâini şi zice:

Imi pare foarte rău, din nenorocire pentru moment nu e loc.

Cartea vieţii de Fóerster
Tradus de N. Pandelea
carte aprobată de Ministerul Instrucţiunii cu No. 203 din 27 V. 920 şi Ministerul Armatei cu No. 424 din 14 Iunie 1919.

ŞCOALA SUFERINŢEI

Vorbiam într'o zi c'un plugar bătrân despre nenorocirile războiului. Eu îi povesteam despre stricăciunile făcute de un tun, despre pribegia în care a fost aruncată o lume întreagă şi despre lipsurile ce le îndurasem în război.

Moş Costache, — căci aşa se chema bătrânul, — se vede însă că păţise multe necazuri în viaţa lui, încât dela o vreme se obişnuise omul cu nevoile, ca iapa albă cu hamul. Multe învaţă omul din nevoi şi în privinţa aceasta, ţăranul e un adevărat filozof.

— Nu-i nimica, nepoate, — zice uncheaşul, — toate sunt jucării!... *Războiul este claca lui Dumnezeu*". Până nu vede omul pe diavol, nu crede că este Dumnezeu. Lasă să se mai cureţe lumea, să se mai primenească. Omul şi-a făcut aripi şi vrea să sboare în cer la Dumnezeu"...

— „Şi adicătelea crezi dumneata, moş Costache, că războiul ne-a mai dumnezeit?".

— „Pe cale bună aşa ar fi să fie, dar lumea e iad. Omului nu-i ajunge de-ar avea tot cerul şi pământul. Ba încă, acum par'că-i mai foc decât înainte. E vremea iubitorilor de argint... Mă tem că s'a apropiat *vremea de-apoi*... Din păcate omul uită prea repede şi învaţă greu la minte. Vremea însă le vindecă pe toate!..."

Astfel încheie moş Costache al meu.

In adevăr războiul are şi părţile lui bune. El este o încercare a trupului şi a sufletului. Câţi oameni cu obrazul subţire nu se mulţumeau în timp de pace, nici cu cei mai plăcuţi cozonaci, iar pe câmpul de bătaie ar fi dat mult să capete o bucată de mămăligă rece.

Trăind mereu ticnit, omul ajunge năzuros şi cu toane. Traiul bun îl face să se gândească numai la sine, fără să creadă celui necăjit. Pentru aceasta suferinţa este o adevărată şcoală a lumii. Ea ne deprinde cu răbdarea şi ne învaţă să preţuim mila. In suferinţă omul îşi frământă mintea cum ar putea izbuti mai bine, ca să se ridice deasupra nevoilor. Această frământare ne face iscusiţi şi îndemânateci.

Suferinţele sunt de două feluri: întâi, trupeşti, cum sunt boalele şi vătămăturile; al doilea sufleteşti, cum sunt necazurile, neajunsurile, nenorocirile şi orice nelinişte sufletească.

Din ce pricină suferim?

Sunt cazuri când suferim de urma greşelilor părinţilor, cum zice vorba aceea: „Părinţii mănâncă aguridă şi copiilor li se strepezesc dinţii". In adevăr unele boale urîte ale soţilor, fac să se nască prunci slabi, betegoşi, nenorociţi pentru întreaga lor vieaţă. De asemenea se ştie că din părinţi beţivi se nasc copii pociţi şi apucaţi adeseori de boala rea (ducă-se pe pustii). Pe lângă aceasta suferinţa vine şi din necumpătare, cum sunt bunăoară lăcomia la mâncare, lăcomia la muncă şi altele.

Suferinţa vine şi din pricina prostiei. Sunt oameni neştiutori care mor cu zile din pricină că nu-şi dau seama cum trebue să trăiască, fiind întunecaţi la minte, sau lipsiţi de binefacerile învăţăturii. Unii ca aceştia socotesc că numai popa şi învăţătorii sunt datori să înveţe carte. Ei sufăr adeseori de pe urma neştiinţei.

Mai sunt un fel de suferinţe — sufleteşti — cari izvorăsc din faptele rele ale omului. De pildă omul la

mânie. Fiind apucat de furie, foarte uşor el săvârşeşte o nelegiuire. După ce se desmeticeşte însă şi vedé c'a săvârşit un rău, se căeşte amarnic. Căinţa aceasta îl chinueşte chiar noaptea în somn, răpindu-i cea mai dulce linişte. Suferinţele de felul acesta se nasc mai mult din iuţeala omului. Dacă ar fi în stare să-şi stăpânească pornirile vijelioase ,el n'ar fi chinuit de asemenea suferinţe.

Adeseori suferinţele se nasc şi din închipuirea bolnăvicioasă. Dintr'un şir de întâmplări fără noroc, omul slab de înger îşi poate închipui că toţi cei din jurul său, oameni şi lucruri, îi sunt duşmani. Această cugetare nesănătoasă îi strecoară în suflet tristeţea, neliniştea şi descurajarea, care îl coboară.

Bine înţeles sunt şi întâmplări nenorocite care cad asupra noastră, fără să fim vinovaţi cu nimic, nici noi, nici alţii. Ele vin dintr'o voinţă mai presus de a noastră. Trebue să cunoaştem însă, că nu suntem singurii care suferim. Alţii sufăr poate mai mult decât noi, totuşi rabdă. Răbdarea este cel dintâiu şi poate cel mai bun leac al suferinţei. Ea este începutul înţelepciunei omului, dela ea porneşte stăpânirea poftelor care-l îmbie a săvârşi fapte vinovate; ea este stăpâna şi liniştitoarea durerilor.

Prin răbdarea ce-o dobândim în suferinţe, învăţăm a privi cu tărie şi hotărire soarta lucrurilor, fără a pierde nici o clipă din vedere nădejdea mântuitoare, ce dă putere celui slab şi mângâiere celui întristat.

Nu te gândi atât la suferinţa în sine, cât la pricinile care au adus-o. Nu căuta vina numai în soartă, caut-o şi în tine însuţi. Fii mai simţitor, mai băgător de seamă. Pătrunde lucrurile bine cu judecată sănătoasă şi învaţă cum trebue să trăeşti, învaţă din suferinţe, cele patru lucruri: mila, blândeţea, răbdarea şi nădejdea.

APĂRĂTORUL LUI NELLI

Nelli, cocoşatul cel mic, sta şi el cu noi ieri de se uita la soldaţi. Sărmanul se uita la ei cu mâhnire; ai fi zis că se gândea: „De ce nu pot să mă fac şi eu soldat?" Ce bun e bietul băiat! Invăţa binişor, dar e aşa de galben la faţă şi de şubred! Abia poate să răsufle!

Mama lui e mărunţică şi bălană, se îmbracă întotdeauna în haine negre. Vine regulat în fiecare zi de îl ia dela şcoală, îndată ce se sfârşesc lecţiile, ca să-l apere de îmbulzeala ce se face când ieşim toţi de prin clase. Biata femeie! Ţi se face milă când o vezi cu ce drag îl mângâe mereu! In primele zile băieţii îşi băteau joc de el, fiindcă era cocoşat; îl necăjeau, îl băteau cu ghiosdanele pe spate şi el, sărăcuţul, nu se supăra, nu spunea nimic mamei sale, ca să n'o mâhnească, aflând că copilul ei este batjocura camarazilor lui.

Câteodată însă, când îl necăjeau prea afară din cale, plângea în tăcere, rezimându-şi fruntea de bancă. Sunt acum câteva săptămâni, Garrone se supără cumplit, sări în sus ca un glonţ şi strigă: — „Vai de acela care va mai îndrăsni să-şi bată joc de Nelli! — o să-i trântesc nişte pumni de îi vor scăpăra fălcile!"

Franţi se făcu că nu înţelege şi-i dete o buşeală lui Nelli. Garrone se ţinu de vorbă şi-i trase o palmă straşnică.

De atunci nu mai pune mâna nimeni pe Nelli, şi,

ca să fie şi mai bine ocrotit de Garrone, profesorul l-a aşezat în bancă lângă el. Iţi e mai mare dragul să-i vezi cum s'au împrietenit. Nelli iubeşte din toată inima pe Garrone; cum vine la şcoală, îl caută din ochi şi n'ar pleca, doamne fereşte, fără ca să-şi ia ziua bună dela el.

Garrone se poartă tot aşa cu Nelli; când îi cade cartea sau creionul, ştiind că bietului băiat îi e greu să se aplece, se pleacă dânsul să i le dea. Il ajută să-şi aşeze lucrurile în ghiozdan, să se îmbrace cu paltonul, în sfârşit îi înlesneşte toate. Nelli are un adevărat cult pentru Garrone şi, când îl laudă profesorul, se bucură mai mult decât dacă l-ar lăuda pe el. Mi se pare că Nelli a spus toate acestea mamei sale, căci iată ce mi s'a întâmplat să văd azi dimineaţă. Profesorul mă trimese să duc directorului programul studiilor, cam cu o jumătate de oră înainte să sune de ieşire. Eram încă în cancelarie când intră o doamnă scundă, bălană şi îmbrăcată în negru. Recunoscui pe mama lui Nelli. Ea salută pe Director şi zise: — „Domnule director, te rog să-mi spui dacă în clasa copilului meu este un băiat pe care-l chiamă Garrone?".

— „Da, este!" — îi răspunse directorul. — „S'ar putea să trimiţi să-l cheme? aşi dori să-i spun ceva". Directorul trimise pe servitor după Garrone, care sosi îndată şi se opri pe pragul uşii cuprins de mirare.

Doamna Nelli, cum îl văzu, alergă la el, îl luă de gât şi-l sărută de mai multe ori, cu mare dragoste; apoi îi zise: — „Tu eşti Garrone? Tu eşti apărătorul şi prietenul bietului meu băieţel? Tu eşti?" Apoi căută repede prin buzunare, în pungă, şi negăsind nimica, îşi deslegă dela gât un lănţişor cu o cruciuliţă şi-l atârnă de gâtul lui Garrone, drept subt cravată, zicându-i: — „Primeşte-l, te rog, drăguţule, spre amintirea scumpului meu copil, spre amintirea unei mame recunoscătoare, care îţi mulţumeşte din suflet şi te binecuvântează!"

SĂ NE FERIM DE CEI CARE NE LAUDĂ.

Un mare împărat, anume Marcu Aureliu, care a fost şi un vestit înţelept, a lăsat scris, că dela profesorul său dânsul a învăţat să se ferească de cei care îl laudă.

Să ne ferim de cei care ne laudă? Ciudat lucru, foarte ciudat, vor striga fără îndoială mulţi, foarte mulţi. Căci, ce poate să pară mai dulce ca glasul celui, care îţi tot şopteşte numai cuvinte de laudă? Şi totuşi, eu cred că nu fără o adâncă înţelepciune s'a rostit marele împărat. De ce?

Mai întâi, pentrucă, plecând mereu urechea spre cei, care ne urcă în slava cerului, nici nu mai vrem, şi nici nu mai putem să ascultăm şi glasul celor care ne mustră, arătându-ne greşelile. Şi când spun aceasta, bineînţeles că nu pierd din vedere, că nu trebue căutată cu lumânarea, nici tovărăşia acelora, care fără preget ne tot descântă, ne biciuesc şi ne cicălesc, punându-ne mereu dinainte numai fireştile noastre beteşuguri sufleteşti. Inconjurându-ne însă numai de oameni, care ne tot bat în strună ,ajungem să ne credem cu totul nesupuşi greşelelor. De aci, până la cotitura drumului, care pe cel peste măsură de semeţ, îl duce drept la nebunie, — nu mai este decât un pas.

Oricum însă, are, cred, dreptate înţeleptul, care ne spune: „Când omul a ajuns să se minuneze de sine,

este mai presus de îndoială că ceasul greşalelor nu este departe".

Drept aceea, nu mi se pare că greşesc, când spun că, niciodată nu suntem mai în primejdie de a cădea în greşală, ca în ceasul vecin cu clipa, în care ni s'a dat să sorbim din belşug laude nemăsurate pentru vreo faptă a noastră. Şi se poate zice, că cu atât primejdia este mai mare, cu cât laudele au fost mai dulci şi mai nemăsurate. Căci, rar om, care să nu ameţească, ridicat fiind la o mare înălţime de glasul unei mulţimi, care la picioarele lui îi strigă: Să trăiască, vrednic este! Şi apoi, cine nu ştie cât de nesuferit tuturor este omul prea încrezut şi trufaş? Cine nu ştie, că mândrilor până şi Dumnezeu le stă împotrivă? Şi nu fără dreptate, — căci mai nu aflăm vreun rău, care să nu izvorască din mândrie.

„Cine pătrunde în adâncimea sufletului său. — spune un înţelept, — găseşte mândria la rădăcina tuturor greşalelor, tuturor păcatelor omeneşti. Din mândrie minţi, din mândrie te cerţi, din mândrie nu ierţi, din mândrie strângi comori, din mândrie cheltueşti peste măsură, din mândrie se naşte ura, pizma şi răzbunarea. Pornirile cele mai sfinte, mândria le mânjeşte şi le strică. Ea prefface dărnicia în lăudăroşie şi recunoştinţa în robie; ea împinge pe om la omor şi la nebunie, ea opreşte pocăirea, ea ucide tot ce e blând şi curat în suflete".

Drept aceea, nu poate îndeajuns să preţuesc înţelepciunea regelui Filip, tatăl marelui Alexandru Machedon, care spre înfrânarea primejdioasei sale mândrii, însărcinase pe unul din robii săi, ca zilnic şi la tot ceasul să-i strige cuvintele: Măria ta, adu-ţi aminte că eşti om!

Şi acum o întrebare:

Este bine ca în tot timpul să ne ferim de cei care ne aduc laude? Nu, fără îndoială că nu. Mai ales noi oamenii de rând, poate mai mult decât regii şi îm-

părații, suntem în drept a crede că de multe ori și laudele care ni se aduc în față, pot fi cu adevărat și îndreptățite în bună parte, și pornite din inimă.

Să nu pierdem însă din vedere, că nu numai lauda, ci și dojana, oricât de neplăcută ar fi ea, trebue ascultată, și uneori chiar căutată, mai ales dacă băgăm de seamă, că ea este și întemeiată pe adevăr, și pornită dela un om obișnuit să mustre, nu pentru a împunge ci numai pentru a îndrepta. — Adevărul este sfânt. El poate fi spus oricui, însă nu fără rost, fără vreme potrivită, în chip trufaș și jignitor. Căci cu dreptate, strigă al nostru mare învățător Anton Pann către *Adevărul* care umbla cu capul spart:

Nu-ți este sărmane nimenea de vină,
Ci gura-ți flecară este de pricină;
Să spui adevărul, alta se 'nțelege,
Nu de unul ș'altul, omul să se lege;
Gura ta te bate ș'o să te mai bată,
Dacă ea îți este flecară odată.

Oricum însă, neîndoios este că *Adevărul* în toată voia și fără băț poate umbla printre oameni, ori de câte ori vorbește fără semeție, cu bunătate, cu rost la timp.

MOARTEA LUI ION VODĂ CEL CUMPLIT

In curs de trei zile și trei nopți, Ion Vodă respinse toate atacurile a 200.000 de păgâni. Lipsiți cu totul de o picătură de apă, moldovenii așteptau venirea nopții pentru a întinde petece de pânză deasupra ierburilor și, cu roua strânsă, ei își udau buzele uscate de sete.

Adesea, cu Ion Vodă în frunte, p seamă ieșiau din șanțuri, se repeziau cu turbare asupra celor mai expuse posturi inamice, tăiau, măcelăreau, doborau toate dinaintea lor și apoi, plini de sânge, se întorceau în corturi.

In cursul acelor trei zile și trei nopți, Ion Vodă să se fi gândit el cât de puțin la propria-i siguranță, scăpa. Vorbind turcește ca un turc, el putea trece în amurgul serii chiar prin mijlocul păgânilor, precum mai făcuse odată Țepeș. Dar toate dovedesc că eroul nostru, groază numai pentru păgâni, pentru ciocoi și pentru călugări, își iubia țara mai mult decât pe sine însuși!

In a patra zi, turcii începură a parlamenta. Ion Vodă arătă celor trimiși tăria poziției sale și numărul vitejilor ce-i mai rămân. „Precum vedeți", le zice el, sunt în stare de a mai susține lupta". Apoi le propune următoarele condițiuni: 1) Mâna dușmanilor să nu se atingă de ostașii moldoveni, care să fie liberi a merge pela casele lor, fără a fi prigoniți vreodată pentru trecut, de viitorul domn al Moldovei; 2) Cazacii să fie

lăsați să se întoarcă în țara lor; 3) Insuș principele să fie trimis viu și nevătămat deadreptul la Sultanul Selim... Păgânii primiră tractatul. Condițiunile fură jurate de 7 ori de către Beglerbeiul Ahmed Pașa și de 7 ori de către Petru cel Șchiop, devenit în realitate domn al Moldovei. Ahmed Pașa le jură de 7 ori pe cartea lui Mahomed: — Petru cel Șchiop le jură de 7 ori pe cartea lui Christ.

Cu lacrimi în ochi, fără a putea vorbi de emoțiune, Ion Vodă se despărți de credincioșii săi tovarăși. Cazacilor, oameni străini, veniți a servi pentru plată, el le lăsă toate sculele ce avea cu dânsul moldovenilor, frați ai săi, care se luptaseră pentru libertatea patriei, le lăsă amintirea de a le fi fost un mare domn și slaba speranța de întoarcerea sa la domnie... Eroul era convins că va reuși prin profunda-i diplomație, a recâștiga grațiile Sultanului Selim, precum altă dată, tot într'o asemenea situație, Petru Rareș, numai prin bărbătească-i pricepere la cuvânt, reușise a îmblânzi mânia sultanului Soliman. Cazacii plângeau; moldovenii nu puteau plânge; mărimea durerii seca izvorul plânsului.

Pe lângă persoana lui Petru cel Șchiop, pentru a-l instala cu firman (ordin dela sultan), se afla prim ușierul porții Otomane, anume Scipione Cigala, dintr'o familie de nobili, din Neapole, turcit sub numele de Djigala-zade, un june moale, desfrânat, nestatornic, mâncăcios..., dar cu atât mai puternic la curtea unui sultan ca Selim II.

Când Ioan Vodă intră în cortul lui Ahmed Pașa, acesta era înconjurat de ieniceri, agale, bei, sangiaci, cari toți se îmbulzeau să vadă pe teribilul erou al bătăliilor dela Jilițtea, Brăila, Lăpușna, Bender, unde oștile sultanului fuseseră măcelărite de el și moldovenii lui.

Comandantul turc începând cu mustrări, Ion Vodă îi răspunse cu toată demnitatea unui principe, că pe

baza capitulațiunii sale, el nu are a da seamă decât numai când va fi întrebat de sultanul.

Mândria viteazului înfioră pe musulmani; dar măreția lui se părea a fi înlănțuit brațele lor; ei se uitau nedumeriți unul la altul, îndemnându-se care de care a da prima lovitură; nimeni nu cuteza... Trebuia un om îndobitocit prin ospețele fără măsură și amețit prin băutură; trebuia un monstru pentru a face un asemenea pas contra onoare și contra jurământului. Acel monstru fu Capigibașa Djigala-zade... El îi înfipse cuțitul în inimă!

Când gigantul căzu sub perfidul pumnal al neapolitanului Djigala, jenicerii, îmbărbătați, se asvârliră asupra victimei, tăiară maestosul cap ce-i speria mai deunăzi până și în taina visurilor, și-l înălțară pe o suliță.

Apoi, temându-se poate, ca un al doilea cap să nu răsară cumva pe desfiguratul corp, ei legară trunchiul martirului de coadele a două cămile ,care gonite în direcțiuni opuse, îl rupseră în fioroase bucăți!

După **Bogdan P. Hașdeu.**

COAJA DE NUCĂ.

Bietul bătrân nu avea nici un presimţământ despre Ca înfocat apărător al adevărului şi al dreptăţii, îşi făcuse o mulţime de vrăjmaşi atât de înverşunaţi, încât aceştia jurară să-l piardă. Deteră dar bani unui ucigaş, care luă însărcinarea să-l răpună într'o noapte din luna lui Septembrie.

Bietul bătrân nu avea nici un presimţământ despre ceea ce-l ameninţa; căci omul, care-şi împlineşte datoriile şi are cugetul împăcat, nu se teme de rele. Seara nepoţii lui veniră ca întotdeauna să-l vadă. Fericit şi mulţumit că se afla în mijlocul lor, le dete să mănânce mere, nuci şi struguri. După ce plecară, se duse să se culce şi făcu rugăciunile obişnuite şi adormi fără nici o grije.

Pe la miezul nopţii ucigaşul se strecură pe ascuns şi intră binişor în camera bătrânului, care dormea liniştit. Lângă căpătâi ardea o candelă, care dădea o lumină dulce. Tâlharul se îndreptă spre pat, ţinând în mâna dreaptă un cuţit tăios şi strălucitor.

Deodată se auzi un trosnet atât de tare, încât tâlharul îşi pierdu cumpătul, iar bătrânul tresări din somn şi se deşteptă. Zărind pe necunoscut, se sculă repede, puse mâna pe pistolul ce era atârnat în perete şi-l luă la cătare. Ucigaşul înspăimântat, aruncă cuţitul şi ceru iertare. Când alergară şi servitorii casei, fu nevoit să

se dea prins şi să descopere pe toţi urzitorii acestei nelegiuiri.

După ce toţi se liniştiră, bătrânul Roteanu, voind să afle cauza trosnetului ce auzise, se uită împrejur şi văzu pe jos o coajă de nucă, ce căzuse seara dela nepoţi şi pe care călcase tâlharul. Iată fericitele urmări ale dragostei dintre oameni! îşi zise el. Ducă nu mi-aş fi iubit atât de mult nepoţii, cum mă iubesc şi ei pe mine, aseară n'ar fi venit să mă vadă, eu nu le-aş fi dat să mănânce fructe şi coaja asta de nucă n'ar fi fost aici, ca să mă scape de moarte şi să ajute la descoperirea răufăcătorilor, care-şi vor primi pedeapsa cuvenită.

Cine crede în Dreptate, şi pe-aproapele iubeşte
Are-un înger ce oriunde de cei răi îl ocroteşte.

Râureanu.

PRILEJURI DE FERICIRE.

In ale sale amintiri, bunul şi înţeleptul nostru Rege Carol I povesteşte, că îndată după căderea Plevnei, marele Duce Nicolae al Rusiei venind spre dânsul în fuga calului, l-a îmbrăţişat de multă bucurie. Alături însă de această atât de vădită izbucnire a bucuriei, stătea trist într'o trăsură biruitul general turc Osman-Paşa, cel rănit nu atât de greu la picior, cât mai ales în suflet. Căci neîndoios este, că Osman-Paşa prin această îmbrăţişare în faţa căreia fără de voie stetea, îşi simţea încă şi mai sporită şi întărâtată durerea din suflet.

Ei bine, cumintele Rege Carol, ţine să ne arate că, dacă i-ar fi fost cu putinţă, El cu dragă inimă l-ar fi cruţat pe rănitul şi biruitul general turc de o atât de dureroasă şi apăsătoare privelişte. Cu alte cuvinte, înţeleptul Rege Carol, ne lămureşte, că daeă Marele Duce Nicolae nu s'ar fi repezit să-l îmbrăţişeze chiar acolo pe loc, El l-ar fi scutit pe adânc întristatul general turc de cumplita suferinţă de a-şi vedea încă şi mai la iveală scoasă înfrângerea, care şi aşa neaţâţată, mult mai mult decât rana din picior, îl ustura.

Ce însemnează aceasta?

Aceasta însemnează, că şi în culmea bucuriei aflându-se, Regele Carol nu se lăsa să fie până într'atâta năpădit de voioşie, încât să-şi uite cu totul, că nu departe se sbătea în durere aproapele său. Aceasta însemnează, că şi atunci când gândul Regelui Carol, era stăpânit de dulcea bucurie de a-şi revedea biruitor ţara, în inima-i bântuită de milă îşi găsea găzduire şi grija de suferinţele aproapelui.

Ce strălucită pildă de înaltă bună creştere! Şi cu atât mai înaltă mi se pare această lecţie, cu cât astăzi în inima omului îşi face tot mai mult loc pornirea de a-şi căuta fiecare de sine şi numai de sine. Vreau adică să spun, că astăzi când omul poate sbura în văzduh cu aeroplanul, astăzi el cu mintea şi mai ales cu sufletul, parcă în ceeace priveşte grija de alţii nu mai vrea, sau nu mai poate să se avânte până la înălţimea, la care s'a învrednicit să plutească sufletul şi gândul celor de acum câteva mii de ani. Şi atât de izbitor este acest neajuns, încât toţi cei înzestraţi cu darul de a cântări pornirile şi faptele omului de astăzi nu se pot opri să nu-l socotească în privinţa iubirii aproapelui, mai prejos ca cel de altădată. Aşa de pildă, iată ce scria mai acum doi ani un profesor universitar dela noi:

„Am ajuns mai răi. Cultura ne-a făcut egoişti (cu gândul numai la noi) şi timpurile grele de azi au făcut să sporească în noi această patimă. In vârtejul unei vieţi care arde prea repede, nu ne mai gândim decât la noi, şi numai pentru a ne face viaţa cât mai plăcută. Suntem mai răi, şi ne facem pe fiecare zi mai răi. Cultura şi civilizaţia au nimicit în noi grija de ceilalţi".

Ce însemnează aceasta?

Că învăţătura şi civilizaţia sunt de vină că lumea s'a făcut mai rea ca mai înainte? Nu, — eu nu pot să cred şi nu este de crezut una ca aceasta.

Socotesc însă, că în deosebire de cea de altă dată, — lumea de astăzi, cu cât mai mult se înfruptează din învăţătură şi din civilizaţie, — cu atât mai mult se

crede în drept să se îndepărteze de Dumnezeu. Vreau cu alte cuvinte să spun, că lumea de astăzi, având din ce în ce mai mult putința și înlesnirea de a se înfrupta din mulțimea atâtor bunuri, puse mai tuturor la îndemână, — se simte parcă tot mai mult ispitită să-și uite de poruncile ziditorului nostru, care ne cere, nu să ne lăcomim, ci să ne tot înfrânăm, jertfindu-ne pentru alții și gândindu-ne mereu și la alții.

Se pare că astăzi tot mai cu greu vrea omul să caute a intra în voia anevoioasei porunci: Să iubești pe aproapele tău ca însuți pe tine. Și Doamne, ce nesecat izvor de fericire și-ar prăsi în suflet omul, atunci când, biruindu-și copleșitoarea grije de sine, — ar izbuti să se deprindă a fi pururea stăpânit și de grija de alții! Căci, mai presus de îndoială este, că mult mai fericit se simte cel care împrăștie faceri de bine, înfrânându-se, decât cel care se bucură, înfruptându-se din ele.

Drept aceea, nu cred că greșim dacă spunem că dragostea de aproapele nostru este o monedă, care îmbogățește mai mult pe cel ce o cheltuește, decât pe cel ce o primește. Este dar neîndoios, că oridecâteori izbutim să ne smulgem gândul dela noi și să ieșim astfel din noi înșine, — ne trezim parcă și mai bogați, atunci când ne întoarcem iarăși cu gândul la noi înșine. Din nefericire însă, puțini la număr sunt aceia, cari îndeletnicindu-se cu facerile de bine și cu dragostea de aproapele, vor să ne destăinuiască tot farmecul și toată dulceața unei vieți încălzită și înviorată de grija de alții.

Negreșit că sunt și oameni răi și nerecunoscători. Așa, din cei zece leproși tămăduiți de Mântuitorul, numai unul singur s'a învrednicit a se întoarce pentru a da slavă și mulțumire lui Dumnezeu. Dar pentru aceasta, nu trebue nici să desnădăjduim de recunoștința semenilor noștri, nici să încetăm de a fi pururea buni. Din potrivă, noi trebue să fim recunoscători până și celor

cari deși plătindu-ne binele prin rău, ne-au dat totuși prilejul nespusei fericiri de a ne mai scutura de neînduplecabila și lacoma iubire de noi înșine.

Și nu este aci vorba numai de cei bogați, de cei cu hambarele pline. Nu este aci vorba numai de a îmbrăca pe cel gol, sau de a îndestula pe cel flămând. Până și celor mai săraci, le este dat să se simtă prin bunătate nespus de fericiți, căci tuturor ne este îngăduit să iubim, până și pe cei ce nu ne iubesc. Ei bine, eu nu cred că se poate închipui o bucurie mai durabilă și mai înălțătoare, decât aceea stârnită în omul, care izbutește să iubească prin faptă și cu stăruință până și pe omul ce-i voește răul.

Dealtfel, cine nu știe că bunurile menite să ne îndestuleze trebuințele trupului, oricât ar fi ele de înmulțite, — nu ar ajunge din belșug pentru toți? Numai cele menite să ne îndestuleze trebuințele sufletului, — numai dragostea și bunătatea, mereu sporesc, cu cât mai mult sunt împărțite și risipite în lume.

Drept aceea, cred că nu greșește cel care ne spune că „numai o fărâmă de bunătate ajunge ca și pâinea din Evanghelie pentru a potoli suferința unei mulțimi. Drept aceea, se poate spune că numai dragostea și bunătatea cât sunt împărtășite altora, îi pot face până și pe cei mai de jos deopotrivă în fericire cu cei mai de sus.

MITROPOLITUL VENIAMIN ŞI ŞCOALELE.

Mitropolitul Veniamin crescuse cu a sa cheltuială doi fii de preoţi şi-i trimisese la învăţătură înaltă, prin ţări străine, apoi le dete slujbe mari şi de cinste în Moldova. Dar boierii cei mari se uitau la Veniamin urît, căci obiceiul pe atunci era ca boierii singuri să aibă dreptul la învăţătură şi la slujbe.

Supăraţi se duseră într'o zi boierii la mitropolit şi-i ziseră:

— „Ai uitat poate, Prea Sfinţite Stăpâne, că eşti vlăstar al vestitei familii boereşti, Boldur care a dat atâţia viteji şi oameni vestiţi Moldoveni!"

— „N'am uitat", zise Mitropolitul. „Şi mi-aduc aminte cu drag de toţi oamenii vrednici, cari au apărat cu vitejie bietul pământ al Moldovei. Tocmai deaceea mi-e milă de toţi răzeşii şi mazilii, şi mi se rupe inima de mulţimea ţăranilor, pentrucă prin vinele lor curge sânge curat de moldovean".

— „Cu toate acestea, Prea Sfinţite Părinte, sunteţi datori ca şi noi şi aveţi datoria să sprijiniţi clasa noastră şi să nu întindeţi mână de ajutor mojicilor, ca să se urce pe umerii noştri şi să se ridice pe ruinele fiilor noştri. Numai boierii au ţinut Moldova, boierii al căror cap şi Părinte sunteţi Prea Sfinţia Voastră!"

— „Să nu mă iertaţi! Eu nu sunt cap şi părinte al boierilor, ci al bisericii şi al neamului. Chemarea mea este să ajut pe toţi deopotrivă şi mai ales pe cei săraci, pe văduve şi orfani. E o nebunie să mai

credem că noi, boierii, suntem aleşii lui Dumnezeu. Aleşii sunt toţi, cari au minte şi inimă, toţi, cari pot să se ridice prin învăţătură şi bună purtare.

Şi, la urmă, boierilor, îmi scoateţi ochii că eu întind mână de ajutor ţăranilor, să se ridice pe umerii voştri? Cari sunt, rogu-vă, aceia pe cari i-am ridicat?"

Boierii cu gura pe jumătate:

— „Cei doi fii ai preotesei din satul Vutcani!"

Veniamin stete pe loc, uitându-se cu milă la boieri.

— „Aceia? Apoi eu i-am ridicat? I-am luat ca proşti din sat, aşa cum i-am găsit şi i-am trântit în slujbe mari, după obiceiul cum se ia un fiu de boier de ici şi se ridică tocmai acolo?

Pe aceştia doar i-a ridicat învăţătura lor, mintea şi vrednicia lor!".

— „E adevărat, dar ai făcut o nedreptate!".

— „Cui? Ţării? Lui Dumnezeu? Ori vouă? Cine vă opreşte să nu vă daţi şi voi copiii la învăţătură?".

— „Nu nouă, ci celorlalţi fii de popă. Că dece, Prea Sfinţite Stăpâne, ajutaţi numai pe unii? Decât să răsvrătiţi gândurile tuturor preoţilor, mai bine să nu fi ajutat nici pe aceşti doi?"

Mitropolitul se opri din umblet, se uită lung la boieri, îşi duse mâna pe frunte şi îi dete prin cap un gând, pe care nu-l avusese până atunci.

— „Aveţi cuvânt, boieri, zise el încet şi gânditor. Iar boierilor le rădea inima, că au biruit pe Mitropolit, şi că i-au bătut gândul dela mojici.

— „Da", zise Veniamin. „Şi am să-mi îndreptez greşala cu cei doi fii de preot. Am să deschid un seminar pentru creşterea tuturor fiilor de popă, ca să nu plângeţi că numai pe unii îi îndemn la carte!".

Boierii rămaseră trăsniţi. Ce au ţintit ei cu vorba şi unde au ieşit lucrurile!

KISELEF ŞI MEHEDINŢEANUL.

In vara anului 1831, isbucnise holera în Bucureşti şi se închiseră toate barierele de un cordon militar.

Kiselef, puternicul stăpânitor al Munteniei, ieşise într'o zi să se plimbe cu droşca. A umblat pe la Herestrău, pe la Florească, şi se întoarse pe altă cale spre Bucureşti. La barieră, sentinela, un mehedinţean, se puse cu puşca în drumul lui Kiselef:

— „Inapoi că dau foc!"

Kiselef se ridică în droşcă.

— „Eu sunt generalul Kiselef".

— „Poţi să fii! Du-te la căprarul cordonului şi adu-mi hârtie că poţi trece!"

Generalul se scoborî, scoase câteva ruble şi le întinse soldatului:

— „Iacă, frate, bacşiş. Lasă-mă să trec!"

Mehedinţeanul plecă puşca şi zise blând:

— „Excelenţă, e holeră în oraş, nu pot pune mâna pe bani. Dacă vrei să mă cinsteşti, aruncă-mi-i, căci din mână n'am voie să-i iau!".

Kiselef aruncă banii. Soldatul pune piciorul pe ei, ca să-i ia în stăpânire, apoi întinse puşca:

— „Indărăt generale, că trag foc!".

„Dar bine, bre, ţi-am dat bacşiş!".

— „Indărăt, generale!".

Şi soldatul a tras cocoşul şi a pus arma la ochiu.

Generalul a trebuit să se întoarcă. Ajuns pe altă cale la Bucureşti, Kiselef, a poruncit să se afle numele soldatului, căruia i-a dat şi alţi bani, şi l-a făcut căprar, pentru credinţa cu care păzise bariera.

DE CE SUNT SĂRACI ŞI BOGAŢI.

„Lumea a fost totdeauna împărţită în două clase, cei ce strâng şi cei ce cheltuesc, economi şi risipitori". Construirea tuturor caselor, uzinelor, podurilor, năvilor ca şi împlinirea tuturor lucrărilor celor mari cari au contribuit la bunul trai şi la civilizaţie, e opera acelor ce ştiu să facă economie şi care au avut totdeauna sclavi pe cei ce ştiu numai să risipească fără folos tot capitalul. Legile naturei şi ale Providenţei vor ca să fie astfel şi aşi fi un mincinos dacă aşi face pe vre-un membru oare-care al vre-unei clase, să spere că ar putea să-şi îmbunătăţească soarta, rămânând *neprevăzător, neîngrijitor* şi *leneş"*.

O povaţă de acelaşi gen a dat-o un lucrător la o adunare de lucrători. După ce afirmă că onestitatea se găseşte în proporţii aproape egale în toate clasele societăţei, urmă astfel: „Numai o cale e sigură, pentru om sau pentru o clasă de oameni, să-şi menţie poziţia prezentă, dacă e bună, sau să-şi facă alta mai bună: *să lucreze,* să fie *cumpătat* şi *onest.* Singurul mijloc pe care-l au oamenii de a eşi dintr'o poziţie în care nu găsesc pentru trebuinţele lor fizice sau intelectuale nici confort, nici mulţumire, e practica virtuţilor cari servă în fiecare zi la un aşa mare număr dintr'înşii să se ridice şi să-şi îmbunătăţească soarta".

Nimic nu îndreptăţeşte ca condiţiunea unei părţi a

lucrătorilor să nu fie tot odată onorabilă, respectabilă şi fericită. Intreaga clasă lucrătoare, cu puţine excepţii ar putea să fie cumpătată, virtuoasă, instruită şi să se bucure de un trai bun, ca şi cei din aceiaşi clasă cari au ajuns să capete toate aceste bunuri. *Ce sunt câţi-va oameni, ar putea să fie toţi, fără multă greutate.* Intrebuinţaţi aceleaşi mijloace şi veţi avea acelaşi rezultat. Ca într'o societate să fie o clasă de oameni cari trăesc cu lucrul mâinilor de toate zilele, e porunca lui Dumnezeu, şi e fără îndoială o poruncă tot atât de dreaptă cât şi de înţeleaptă; dar dacă această clasă nu trăeşte cumpătat, mulţumită, cuminte şi fericită, asta nu e în vederea Providenţei, ci provine numai din slăbiciunea, necumpătarea şi destrăbălarea a chiar omului.Ideia mântuitoare a desvoltării individuale, dacă ar fi odată serios propovăduită printre lucrători, ar servi mai mult decât orice alt lucru a-i ridica şi asta nu scoborând pe alţii, ci ridicându-i pe ei progresiv la o stare mai înaltă de religie, de inteligenţă şi de virtute.

Când un om îşi aruncă privirile asupra viitorului, găseşte că cele trei eventualităţi temporale contra cărora are să se prepare sunt: *lipsa de lucru, boala şi moartea.* De cele două dintâi poate să scape, a treia e însă inevitabilă.

Cu toate astea, datoria omului cu minte e să trăiască în aşa chip şi să se potrivească astfel în cât greutatea suferinţelor să fie uşurată, pe cât e cu putinţă, dacă una dintr'aceste două nevoi s'ar întâmpla, nu numai pentru el, ci şi pentru cei ce aşteaptă dela dânsul bunul trai zilnic. Când omul e neînsurat, e lucru mai uşor, dar tot trebue să economisească în vederea boalei, a lipsei de lucru şi a bătrâneţei. Nici o privelişte nu e mai tristă de cât a unui om care a lucrat mult, a câştigat parale bune în tinereţe, dar care a cheltuit tot

îndată ce câştiga şi ajuns la bătrâneţe e o sarcină pentru rude sau să-şi capete cele trebuincioase cerşind. Din momentul ce omul s'a căsătorit şi şi-a însuşit răspunderea tatălui de familie, nu e numai dator moralmente să facă tot ce îi stă în putinţă ca să întâmpine în viaţă toate trebuinţele nevestei şi ale copiilor, ci trebue să facă astfel, că dacă ar muri, ei să nu rămână lipsiţi de mijloace. Nu poate să se abată dela această datorie, fără a-i expune pe ei la mizerie şi pe dânsul la disprețul lumii.

Privind din acest punct de vedere, câştigul onest şi întrebuinţarea bine înţeleasă a timpului, sunt de cea mai mare importanţă. In adevăr, banul câştigat cinstit, e reprezentarea muncii cu răbdare, a străduinţei statornice, a ispitei învinse, a speranţei răsplătite şi întrebuinţat bine, e semnul cumineniei, al prevederii şi al renunţării, adevărata temelie a caracterului bărbătesc.

ŞI CU BLÂNDEŢEA IN SPRE VITEJIE.

Un mare scriitor francez ne spune undeva, că mai acum 60—70 de ani, trăia la Paris un foarte iscusit avocat, care avea mare trecere înaintea curţilor cu juraţi.

El vorbia, ce e dreptul, frumos şi cu temeiu. Dar nu era lipsit şi de câteva din meşteşugirile, cu cari îndeobşte se poate fermeca şi fura inima omului. Aşa, el când vorbia, obişnuia să nu-şi ia ochii mai ales dela juratul, care i se părea că încă nu era încredinţat de nevinovăţia celui pe care-l apăra. Şi pe acest jurat, el nu-l slăbia, până când nu-l îndupleca să i se arate din ochi binevoitor şi pornit să-i încuviinţeze cele spuse.

Odată însă i se păru că unul dintre juraţi nu voia cu nici un preţ să se dea de partea apărării lui. Obosise vorbind şi era gata să-şi încheie apărarea, când băgă de seamă că o rază de soare, intrată pe fereastră, juca tocmai în ochii îndărătnicului şi protivnicului jurat şi îl supăra foarte. Atunci, isteţul avocat, cu dibăcie îşi întrerupe vorbirea, şi îndreptându-se către preşedintele curţii cu juraţi, îi zice: Soarele supără grozav pe un domn jurat; rog daţi poruncă să se tragă în jos perdeaua dela fereastră.

Atunci, juratul se ridică puţin după scaun şi mulţumi dulce avocatului. Ei bine, din acea clipă juratul care până atunci i se arătase cu totul protivnic, îi sorbea cuvintele şi îl încuviinţa din cap şi din ochi. Dru-

mul apărării era acum cu totul netezit şi procesul era ca şi câştigat. Se adeveriau adică vorbele marelui nostru învăţător, Anton Pan, care în „Povestea vorbei" ne spune: Dacă ştii cum să te porţi, bucăţica chiar din gura lupului poţi să o scoţi.

Ce trebue să înţelegem de aci?

Că se cuvine ca prin netrebnice momeli, să căutăm a îmbrobodi lumea, pentru a-i smulge ceeace desigur că nu am căpăta, dacă am sluji numai curatului adevăr şi neprihănitei dreptăţi? Că se cuvine ca întocmai ca avocatul de care vorbirăm, să tragem pe semenii noştri de partea noastră, dar nu luminându-le mintea, ci aruncându-le praf în ochi şi bătându-le în struna fireştilor slăbiciuni, de care este năpădită becisnica făptură omenească? Nu, desigur că nu.

Un lucru însă nu-l pierdem din vedere, şi anume să nu pierdem din vedere că foarte arare-ori se întâmplă, ca această făptură omenească, fie ea cât de neputincioasă ,să nu se prea mărească pe sine şi să nu fie veşnic gata să se creadă numai împodobit cu cele mai strălucite însuşiri. Căci arare ori vei vedea om care să nu-şi facă spaimă de sine însuşi.

Ei bine, din această firească şi nemăsurată iubire de sine, ţâşneşte în om acea nesăţioasă pornire de a tot cere celor dimprejur să-i tot arate: că-l bagă mereu în seamă, că îl deosibesc dintre toţi ceilalţi că-i fac pe voe şi i se pleacă.

Bineînţeles că nu-mi trece prin gând să spun, că s'ar cuveni să ne pierdem toată vremea umblând cu semenii noştri ca şi cu buba coaptă, şi căutând într'una să le facem numai pe plac, şi să le împlinim chiar cele mai nesăbuite pofte.

Dar cred că e bine ca pururea să avem în minte mântuitoarea învăţătură: „Să nu faci altora ceiace nu vrei să-ţi facă şi ţie alţii". Sau mai lămurit; „Să nu vorbeşti cu alţii, aşa cum nu ai vrea să ţi se vorbească şi ţie". Şi mai ales să nu uităm de îndemnul, pe care iarăşi şi iarăşi îl auzim în biserică: „Să ne iubim unii pe alţii".

Ei bine, iubirea adevărată nu poate răsări în noi de cât atunci, când cu toată îngăduinţa judecăm pe semenii noştri. Şi negreşit că nimeni din noi nu s'ar purta într'altfel, dacă s'ar gândi la adevărul că nu e om care să n'aibă la tot pasul nevoe de îngăduinţa celorlalţi. Căci neîndoios este că de tot ciuruit de slăbiciuni şi de beteşuguri, este sufletul fiecăruia dintre noi, Omul ne spune un bătrân cuvântător bisericesc, este o fiinţă nespus de vrednică de a fi nesocotită şi uimitor de slabă.

Ce însemnează aceasta?

Că în om totul este josnic şi vrednic de dispreţuit?

Că în el nimica nu este frumos şi înălţător? Nu, desigur că nu. Dumnezeu, care ne-a făcut după chipul şi asemănarea sa, a sădit în noi sămânţa binelui precum şi râvna de a ne avânta în spre faptele cele cari numai cu anevoinţă se săvârşesc. Dar această sămânţă a binelui trebue să fie stăruitor chemată la viaţă, şi aceasta nu e cu putinţă, decât dacă ne apropiem de semenii noştri cu gândul, că într'ânşii vom afla şi lucruri vrednice de laudă. Numai stăpâniţi fiind de acest binevoitor gând, numai dornici fiind de a scotoci îndelung pentru a afla şi însuşirile cele bune ale semenilor noştri, ajungem noi să intrăm în voia îndemnului: „Să ne iubim unii pe alţii".

Pentru aceasta însă, este neapărată nevoe de bunătate şi blândeţe, de multă bunătate şi de multă blândeţe, adică tocmai de pornirile de cari noi oamenii par'că ne ruşinăm. Căci este în foarte mulţi din noi credinţa, că a fi blând şi lesne iertător, însemnează a fi slab şi lipsit de bărbăţie. Şi, Doamne, de câtă vitejie, de

câtă lepădare de sine şi de câtă putere de înfrânare nu dă dovadă omul atunci, când în sfârşit ajunge să-şi arunce în lanţuri îngâmfarea, mânia şi pofta de răzbunare!

Oricum însă, neîndoios este că nimic nu dobândeşte dela semenul său, acela care cu glas răstit şi semeţ se apropie de dânsul. Căci dreptate are înţeleptul, care ne spune că în om ca şi în animal, se stârneşte un puternic imbold de apărare, atunci când el vede că cineva se repede în spre dânsul cu ciomagul ridicat.

ISPITA.

Catinca era o fată de treabă dela ţară, care se băgase la stăpân la nişte oameni bogaţi dar răi, cu o leafă foarte mică, pe care o trimetea bătrânei sale mame, iar ea umbla mai de grabă cu cele mai sărăcăcioase haine decât să-şi cheltuiască banii. Iată însă că Iliuţă, un servitor şiret, se apropie de dânsa şi-i spune, cu cuvinte măgulitoare, că e păcat ca o fată aşa de frumoasă să umble în zdrenţe. Ea-i răspunse că nu are bani, căci tot ce primeşte trimite mamei sale.

— „Dar poţi şi'n alt chip să-ţi faci rost de ce-ţi trebue", spuse servitorul.

Iar când ea, îngrozită se dădu înapoi, îi şopti:

— „Trebue să faci deosebire între un furt mare şi unul mic; iei doar ceva, la care stăpânii nu ţin, sau nu dai înapoi nimicurile, pe cari le găseşti".

— „Eu dau îndărăt cucoanei şi cel mai mic ac de păr, ce găsesc prin casă", răspunse fata.

Atunci servitorul izbucni în bătaie de joc:

— „Cum, fiinţei acesteia, care pentru javra ei de căţeluş, cheltueşte într'o singură lună mai mult decât într'un an de zile pentru tine şi care aruncă banii pe fereastră, numai să aibă prilejul? Şi pentru stăpânul tău, care pierde la joc într'o singură seară de zece ori cât leafa ta, pentru astfel de oameni aduni tu acele de păr? Proastă ce eşti!

După aceea lăsă pe fată singură. La început ea se apără din toate puterile împotriva ispitei. Acum însă, când i se deschisese ochii şi vedea cum stăpânii ei risipesc banii, iar mama ei se stinge în sărăcie şi ea însăşi trebuia să umble în nişte haine de cerşetor, ba pe deasupra mai era şi ocărâtă de stăpâni că dă aşa puţin pentru îmbrăcămintea ei, orice împotrivire se prăbuşi în ea. Când, la o serbare în casă, găsi un inel frumos, îl puse deoparte, în loc să-l dea înapoi şi hotărî să-l vânză. Fiindcă era un inel de preţ fu luată la întrebări şi după înfăţişarea ei răvăşită se înţelese repede cum stă lucrul. Fu învinovăţită că-l furase nu că-l găsise. fu băgată la puşcărie şi ajunse în mizerie. Şi, totuşi, fusese o fată de treabă, care nu s'ar fi atins de lucru altuia dacă i-ar fi căşunat o pierdere. Ea se gândise însă: Nu-i nici o pagubă pentru nişte oameni bogaţi. Tot îl pierd la cărţi.

Ea ar fi fost mântuită ,dacă după cuvintele ispititorului ar fi venit un om cinstit şi i-ar fi spus:

„Fată dragă, nu te îngriji ce fac ceilalţi cu banii şi dacă au sau nu vreo pagubă, când îţi însuşeşti ceva ce-i al lor. Gândeşte-te înainte de toate, că acel care fură, pe sine însuşi se fură; îşi fură acea sfântă şi neclintită încredere, care mai degrabă alege moartea şi mizeria decât cea mai mică atingere de bunul altuia, încrederea în care se pot bizui tot aşa de sigur ca'n mersul soarelui pe bolta cerului, iar cine nu are sau nu păstrează această încredere, este foarte curând izgonit din societatea oamenilor de bună credinţă ca o fiară sălbatică, pe care trebue să n'o slăbeşti şi s'o vânezi fără milă. De aceia, nu eşti deloc proastă când pregeţi să-ţi însuşeşti fără drept până şi un ac de păr, căci nu e vorba, dacă îi trebuie sau nu stăpânei tale. Tu ai nevoie de această credinţă şi în lucrurile cele mai mici. Intreaga ta fericire atârnă de faptul, dacă doseşti sau nu

acele de păr, căci, cine nu se sinchiseşte de lucrurile mărunte ,acela nu cunoaşte unul din adevărurile cele mai mari şi mai însemnate ale vieţii, că orice pierzanie îşi trage obârşia din începuturi mărunte de tot şi nevăzute. De aceia, e un prost acel care crede, că trebuie să fii cinstit numai în lucrurile mari. Nu: căci în hoţia cea mică se ascunde hoţia cea mare. Cinstea n'are a face cu mărimea furtului şi dacă ai un ochiu hotărât şi o mână hotărâtă pentru linia cea aspră dintre „al meu" şi „al tău", sau dacă ochiul ţi-i turbure ,iar mâna nesigură şi în voe. De hotărârea sau nehotărârea ochiului şi a mânii atârnă numele, liniştea şi tot norocul tău.

După Förster, tradus de **N. Pandelea.**

CE POT ADUCE MICILE ECONOMII.

Pe la jumătatea veacului trecut, trăia în Anglia un ţăran cu numele Wood (ceteşte Uud) Cu toată hărnicia lui, nu agonisea atâta ca să-şi ţie familia. Şi atunci nevastă-sa fu nevoită să coasă cămăşi pe la vecini ca să mai câştige un ban-doi pentru nevoile casei. Ea îşi luase obiceiul ca pe fiecare săptămână să pue deoparte câte ceva din agonisita ei. După 15 ani, când căută sub piciorul patului, găsi 80 de lire sterline; o economie foarte binevenită acum când cei doi feciori trebuiau să se apuce de o îndeletnicire oarecare. Cu acest mic capital, Wood cumpără o teleguţă cu un cal şi o bucăţică de pământ, plină de mărăcinişuri pe care trebui s'o cureţe şi s'o desfunde palmă cu palmă. Cultivă pe ea verdeţuri şi fragi. Cum Londra era aproape, teleguţa făcea două drumuri pe zi la oraş cu produsele grădinei lui Wood. Când băieţii lui vindeau fragii cu coşuleţul, vânzarea mergea mai prost: muşterii nu erau ispitiţi numai de fragile cele frumoase aşezate pe deasupra; bănuiau că cele de la fund n'ar fi de aceaşi calitate. Dar cum au început să vândă cu cântarul, mulţime de lume se îndesa să cumpere din frumuseţea de fragi cultivaţi de familia Wood. Afacerea mergea foarte bine. După un an izbuti să mai cumpere o bucată de pământ.

Toma, cel mai mic fiu al lui Wood, avea aplicare spre mecanică şi agricultură. Pe atunci abia se construise

plugul cu aburi. Când l-a văzut întâia oară, băiatul s'a ţinut după el ziua întreagă. Ceru voe dela stăpânul lui să-l puie în mişcare şi reuşi ca cel mai iscusit maşinist. El se învoi să are cu plugul cu aburi, ţărinile şi grădinile locuitorilor din preajmă.

Intr'o toamnă, fiind o recoltă bogată de struguri, fraţii Wood s'au gândit şi au născocit un mijloc de conservare a strugurilor pentru iarnă.

Şi întreprinderea asta a mers din plin. In vremea războiului dintre Franţa şi Germania fraţii Wood au plecat în Franţa cu plugurile lor cu aburi să are ţărinile celor plecaţi în război pentru apărarea patriei.

Numai ei produceau, acolo în ţara negurilor reci şi a pământului cumpărat cu metrul, atâţia struguri şi piersice, ca să îndestuleze toată populaţia Londrei. Şi fiindcă ştiinţa şi maşina erau întrebuinţate la fiece pas, fraţii Wood au cucerit renumele de cei mai mari şi mai iscusiţi cultivatori de fragi din toată lumea; conduc şi azi cu mândrie întreprinderea vestită; şi nu e prilej să nu-şi mărturisească începuturile: „Nu ajungeam aici, dacă n'ar fi fost cele 80 de lire ale femeiei harnice şi econoame, strânse lucrând 15 ani cămăşi pentru ţărani".

După **Tito Gironi**.

SPRE NISTRU.

Gheorghiță al Șalgăi, tânărul căpitan de codru la Tigheciu, porni cu ceata voinicească spre Nistru pe urmele mamei sale, care se afla în harță cu Tătarii.

Când opriră la un iaz să adape caiii, iată că zăresc în urmă un nor de praf și auziră bine sunete de trâmbițe și chiote voioase.

— Oare cine să fie? întreabă Gheorghiță.

— Sunt Lăpușneni, strigă Maxim, vestit pentru vederea lui; văd mintene și nădragi roșii. Este o oaste întreagă.

Cu adevărat, căpitanul Băncilă din Lăpușna aducea 2200 de călăreți, iar căpitanul Bibire — 600 de Lăpușneni aleși pe sprânceană, tot unul și unul.

— Ce veste dela jupâneasa Șalga, nepoate Gheorghiță? întreabă Băncilă.

— Până acuma nici una. Drept să spun, foarte sunt îngrijat.

— Strângeți grija în chimir, răspunse Băncilă râzând, tu n'ai purtat ca mine zeci de lupte împreună cu jupâneasa. Pre cât îi de vitează, tot pre atâta este de pricepută și de cuminte! Nu purta grija ei, tinere!

După ce mai schimbară câteva vorbe, căpitanii se apropiară de cel încărunțit în războaie, Toma Alimoș dela Bârlad; și cu capetele goale, îl rugară în numele tuturor oștenilor să le primească să le fie voevod și să-i ducă la izbândă sub povățuirea lui.

Când oastea unită se găti de plecare la porunca lui Alimoș, se văzură ieșind dintr'însa două pâlcuri de străjeri având fiecare în cap câte un hotnog. Străjile o apucară în treapădul cel mare pe câmpia nemărginită, una la dreapta și alta la stânga, iar grosul mergea în urmă în pas domol. Patru ceasuri pline își urmară mersul spre Nistru. Când soarele era aproape de asfințit, se văzu un călăreț venind îndărăt.

— De bună seamă că străjile au dat de păgân, zise Gheorghiță către Bibire.

Cunoscând de departe că e un flăcău din Grădiștea, strigă către el:

— Ce veste dela mama, Ioniță?

— Mila Domnului, jupâneasa este teafără, zise flăcăul, oprindu-și calul. Tătarii au împresurat-o pe un tapșan încunjurat de bălți, la vre-o zece bătăi de arc de Nistru. Se poate ajunge la acel tapșan numai pe o cărare unde doi cai deabia au loc printre pareții de stuf. Când Tătarii m'au zărit, au tras cu arcul după mine, dar fără să mă nemerească.

— Cam câți Tătari ar fi cu toții? întreabă Toma Alimoș.

— Cel puțin 12.000 de partea asta și tot atâția dincolo de Nistru. Iar vite ar fi peste 20.000 de capete mari, fără să mai punem la socoteală oile.

O parte din tătărime păzește pe jupâneasă iar cealaltă păzește vitele pe malul Nistrului.

— Cum a ajuns jupâneasa pe acel tăpșan?

— Am dat de Tătari înainte ca ei să ajungă la Nistru. Ei nu știau că apa venise mare și că nu vor putea trece cu vitele. Deci au trimis împotriva noastră ostași de ai lor ca să ne oprească. Dar jupâneasa pricepuse scopul lor și voia cu orice preț să-i ție pe loc cu vi-

tele, să nu le îngădue trecerea până la sosirea ajutoarelor. Jupâneasa cunoştea bine locul şi aducându-şi aminte de tapşanul înconjurat de bălţi, ne-am hotărât să-l apucăm şi să-l ţinem până la sosirea voastră.

Toma Alimoş împreună cu căpitanii făcu planul de luptă.

— Pela miezul nopţii — zise el — vom încăleca şi vom merge cu toţii împreună până aproape de Nistru.

In revărsatul zorilor ne vom despărţi în două cete: una va lovi puternic şi pe neaşteptate în Tătărimea care păzeşte vitele, va face sgomot mare cu chiote prelungite şi sunete de trâmbiţi. Atunci Tătarii cari păzesc pe jupâneasa, vor trimete numai decât ajutor tovarăşilor lor. Ceata a doua va lovi în Tătărimea care păzeşte tăpşanul şi se va împreuna cu ceata jupânesei Şalga.

Vom fi atunci peste şase mii de oşteni şi socot că şase mii de Tigheceni şi Lăpuşneni plătesc nu numai cât douăsprezece mii, dar cât şi douăzeci şi patru de mii de Tătari.

Noaptea era fără lună şi cerul acoperit cu nori. Când străjile începură să trezească pe oşteni, Gheorghiţă fu cel dintâiu în picioare. Toma Alimoş ceru să iasă din rânduri zece oameni de nădejde cari să descalice şi târându-se prin iarbă, pe brânci, să vadă dacă nu se pot apropia de Tătari. Nu trecu mult şi cercetaşii se întorceau cu răspuns că tabăra tătărească se află ca la o mie de stânjeni şi că într'ânsa domneşte cea mai desăvârşită linişte.

Alimoş îşi făcu toate pregătirile pentru năvală. Căpitanul Bibire porunci trâmbiţaşilor să sune. Sunetele trâmbiţelor se amestecară cu chiotele voioase ale creştinilor şi cu strigătele sălbatice din partea păgânilor. Alimoş scoţând paloşul şi dând pinteni calului, strigă:

— Năvală!

Tocmai atunci se crăpa de ziuă şi Şalga cu oştenii ei, la auzul trâmbiţilor, încălecaseră şi ţineau gata de plecare. Impresuraţii de până atunci se puse în mişcare, având în cap pe Şalga şi în curând eşiră pe câmpie. In cap venia, pe un armăsar negru, o femeie cu statură de voinic. Păru-i eşia pela tâmple de sub ştergar. Peste ştergarul de pânză de in, purta o pălărie de pâslă neagră. Era îmbrăcată cu un mintean de aba cu mânecile spintecate la cot şi împodobit tot cu găetan negru. Fota era de lână neagră cu dungi albastre şi prinsă la mijloc printr'un chimir de piele împodobit cu cuie de argint. Era încălţată cu nişte ciuboate de iuft. Un paloş îi atârna la brâu, iar la oblâncul şelii spânzura un buzdugan.

Cum zări pe mamă-sa, Gheorghiţă descălecă şi căzând în genunchi înaintea ei, îi sărută scara. Atâta putu zice: Mamă dragă! Toma Alimoş şi Băncilă îi sărutară mâna.

— Să sune trâmbiţele şi să năvălim asupra Tătarilor, zise Şalga, nu e vreme de vorbit!

Toma Alimoş răcni: Călări cu toţii!

Moldovenii se împărţiră în trei cete: a lui Bibire, a lui Gheorghiţă alcătuită din oamenii cari veniseră cu mamă-sa şi a treia ceată sub povăţuirea căpitanului Băncilă. Se hotărî ca întâia năvală să fie făcută de căpitanul Gheorghiţă asupra mijlocului Tătarilor. După aceia să isbiască căpitanul Bibire şi pe urmă Băncilă. Iar voevodul Toma Alimoş trebuia să dea lovitura hotărâtoare. Zadarnic se ruga Gheorghiţă de mamă-sa să nu ia parte la luptă; Şalga pe calu-i negru, abia aştepta să pornească la harţă.

Gheorghiţă scoţând paloşul, porunci: Năvală cu suliţa!

Cele două mii şapte sute de suliţi se plecară înţepenite în mâinile vânjoase ale codrenilor. Urmă şi pâlcul căpitanului Bibire scoţând chiote asurzitoare. Codrenii

neavând loc pentru mânuirea suliţelor lungi, prinseră în mâini paloşele şi buzduganele. Tătarii cădeau ca spicele sub coasă. Şalga se aruncă în ceata lui Băncilă şi Alimoş. Zărind ea un steag, înţelese că acolo trebue să fie un mârzac tătăresc. Intr'o clipă, cu paloşul în mână fu în faţa lui Kara Katuş mârzacul. Paloşul ei se abătu asupra gâtului mai marelui tătar, dar răsună pe platoşa de oţel care-l apăra. Şalga dă o a doua lovitură, care atinge pe păgân, crestându-i faţa. Mârzacul ameţit, întoarse calul şi răsturnând tot ce-i sta înainte, o rupe la fugă, fără a-şi da seama unde fuge. Şi în vreme ce Moldovenii loveau în Tătarii veniţi să apere pe mârzacul lor Şalga se luă după Kara Katuş. Tătarul ajunge lângă o stufărie, se întoarce pe şea şi vede că Şalga este aproape să-l ajungă.

Când mârzacul vâjâi paloşul în jurul capului Şalgăi, aceasta printr'o lovitură iute, vârî paloşul ei sub braţul rămas ridicat, strigând:

— Aşa moare hoţul, de mâna unei muieri!

Kara Katuş ,ca bătut de vânt, se răsturnă pe spate şi căzu mort.

In vremea aceasta perdeaua de stuf se desfăcu şi se arătă capul ras al unui tătar. In clipa când Şalga se uita la duşmanul mort, Tătarul din stufiş trimise o săgeată, care nimeri drept în coasta Şalgăi.

Ea ar fi căzut de pe cal, dacă n'ar fi alergat Gheorghiţă s'o prindă în braţe.

— Mamă, mamă dragă, dece nu ne-ai ascultat, dece n'ai rămas deoparte? zise Gheorghiţă cu un glas întretăiat şi înecat în lacrimi.

— Ceeace s'a întâmplat, trebuia să se întâmple odată; şi mâna ei găsind mâna fiului o strânse cu putere.

Glasul Şalgăi slăbia, iar faţa-i se făcuse albă ca varul.

— Sunt în ceasul din urmă şi aş voi să vă cer

să vă legaţi prin jurământ, să-mi împliniţi cea depe urmă dorinţă.

Toţi strigară într'un glas: Jurăm!

— Juraţi, zise ea, că vă veţi uni într'o ţară să ne întărim neamul...

Peste puţine clipe Şalga îşi dădu sufletul.

După ce Gheorghiţă îi închise ochii, făcu o targă din suliţi legate împreună şi încrucişate, pe care se aşeză trupul mamei, acoperit cu mantale ostăşeşti; şi alaiul porni spre Codru.

Izbânda creştinilor a fost deplină. Din douăsprezece mii de Tătari numai o mie scăpaseră cu viaţă. Cirezile de vite fură aduse înapoi la păşunile de unde fuseseră răpite.

Iar a treia zi, după bătălie, trupul Şalgăi fu astrucat în mormântul soţului ei şi la îngropăciune luă parte multă lume din Codrul Tigheciului cum şi dela Lăpuşna.

După **Radu Rosetti**: Cu Paloşul.

DATORIA DE A MUNCI.

Treceţi pe o stradă de oraş în dimineaţa unei zile de lucru. Lumea grăbită se duce la treaba ei; şi în mai puţin de un ceas se face nevăzută în birouri, în prăvălii, în şcoli, în ateliere şi fabrici. Fiecare se aşează la locul lui şi pune în mişcare această uriaşă maşină a muncii care ţine legat omul de om, îi hrăneşte şi îi face mai buni: atelierele şi fabricile produc de toate; negustorimea cară de colo-colo şi desface produsele acestei munci; prin şcoli se dau învăţăturile cum să se facă această muncă mai uşoară, mai frumoasă şi luminată şi mai folositoare tuturora; iar funcţionărimea, prin cancelarii, ţine socotelile acestei risipe de muncă şi comunică poruncilei ei.

La ţară, priveliştea este aceiaşi: Plugarul şi-a pornit plugul, seceră, treeră... Grădinarul sapă, taie, curăţă... Lemnarul, fierarul ciocăneşte de dimineaţa până seara... Gospodina toarce, ţese, deretică, roboteşte prin curte...

Toată lumea e prinsă în zorul muncii. Fiecare face ceva, produce, se străduieşte în această nemărginită uzină de lucru. Se pare că o poruncă dumnezeiască s'a aruncat dela facerea lumii şi omenirea i se supune: „Creşteţi, vă înmulţiţi, umpleţi pământul, trudiţi şi cu sudoarea frunţii câştigaţi-vă pâinea de toate zilele". Cea dintâi carte sfântă, spune omului: „Leneşule, mergi la furnică şi învaţă!".

Munca nu e numai o nevoie, dar e şi o plăcere.

Prin ea ne ridicăm în ochii lumii; de pildă: facem o grădină mai frumoasă ca a altora, ţesem un covor minunat, scriem o carte, născocim o maşină. Munca a ridicat Franţa, Anglia, Germania, Statele Unite etc., la marea cinste de azi.

Câtă vreme romanii bogaţi şi săraci ţineau cu cinste de coarnele plugului, creşteau vitele, clădeau, puterea împărăţiei a crescut şi a cucerit lumea. Dar când n'au mai muncit, dându-se lenei şi petrecerilor, au căzut şi s'au risipit.

FRAGII.

Un bătrân oştean, ajungând într'un sat, căzu de-odată bolnav. Neputându-şi urma calea, fu nevoit să se culce pe nişte paie, subt un şopron.

Ioana, fica unui ţăran sărac, fu cuprinsă de milă pentru nenorocitul călător. In toate zilele se ducea să-l vadă şi-i da câte un leu.

Intr'o seară oşteanul îi zise cu nelinişte:

— Dragă copilă, astăzi aflai că părinţii tăi sunt săraci. Arată-mi dar de unde ai atâţia bani, căci, îţi spun drept, mai bine m'aş lăsa să mor de foame, decât să primesc vre-un ban pentru care m'ar mustra cugetul!

— O! răspunse Ioana, să n'ai grije! Aceşti bani îi agonisesc eu singură. Când mă duc la şcoală, care e în satul vecin, trec printr'o dumbravă unde sunt mulţi fragi, îmi umplu coşuleţul şi le vând pe câte un leu sau doi. Tata şi mama ştiu bine că-ţi dau din ei, dar niciodată nu mi-au arătat cea mai mică nemulţumire. Ei zic adesea că se află oameni mult mai săraci decât noi, şi că suntem datori să le facem tot binele ce ne stă prin putinţă.

Lacrămi ferbinţi curseră din ochii bătrânului oştean la aceste cuvinte.

— Dumnezeu să te răsplătească pentru atâta bunătate de inimă! zise el.

După câteva zile un general trecu prin acel sat şi

oprindu-se la un han, se dete jos din trăsură şi gustă ceva. Aci, auzind despre oşteanul bolnav, merse să-l vadă. Acesta îi vorbi şi despre copila care îi făcuse atâta bine.

— Cum? O sărmană ca dânsa a avut atâta milă de tine, iar eu, vechiul tău colonel, în al cărui regiment ai servit cu atâta credinţă, să fac mai puţin decât dânsa? Nu! Ar fi o ruşine! Voiu lua toate măsurile ca să ţi se dea o mai bună îngrijire pe viitor.

După ce se înţelese cu primarul comunei ca să ducă pe bolnav în casa unuia din cei mai de frunte locuitori ai satului, generalul merse la coliba unde şedea Ioana şi, strângându-i mâna, îi zise cu blândeţe:

— Bună şi miloasă copilă, am aflat despre fapta ta. Sunt foarte mişcat de simţămintele ce ai avut în această împrejurare. Ai dat bătrânului de douăsprezece ori câte un leu. Iată pentru dânşii douăsprezece hârtii de o sută.

Părinţii, uimiţi la vederea banilor, îi repetau neîncetat că e prea mult, dar generalul le zise:

— Nu, nu, această răsplată e încă neînsemnată. Virtoasa voastră fică va primi în viaţa ei altele cu mult mai preţioase.

In adevăr, Ioana ajunse fată cuminte. Se mărită după un om prea cumsecade şi cu oarecare avere. Astfel trăi fericită toată vieaţa.

Să ştiţi că fapta bună chiar dac'ai da-o'n vânt
Işi află răsplătirea, în cer sau pe pământ.

JURĂMÂNTUL.

— Dar ce eşti aşa posomorît vere, Niculae? Altădată mai râdeai, mai glumeai şi tu cu camarazii şi acum stai aşa, par'că ţi s'au înecat corăbiile.

— Ei, tare mai sunt amărît, vericule! Nici nu poţi să pricepi tu ce se petrece în sufletul meu!

— Ia taci, măi Niculae, dar ce ai tu, ia spune-mi?

— Uite, măi Vasile, ce am. Când am auzit că viu şi eu de pază aici la închisoarea din târgul Ocna, ca să fac de gardă, aşa m'a apucat o bucurie, că par'că nici nu eram într'ale mele.

— Ei! şi de ce te bucurai tu aşa?

— Păi să-ţi spun. Un biet frate al meu s'a certat odată cu un vecin al nostru, care ne rupsese gardul din spatele grădinei. Unul zise una, altul alta, ca la ceartă, şi nu ştiu cum se făcu, vere Vasile, că vecinul începu să înjure pe frate-meu, care înfuriat îi cârpi o palmă, aşa de tare, de a căzut lat la pământ vecinul. Şi, ce va să zică ceasul rău, vericule; din palma aia, cum o fi fost ea trasă, nu ştiu, dar a murit românul pe loc.

— Taci, Niculae!

— Zău că da!

— Ei şi Sandu?

— Păi nea Sandu, a fost osândit la zece ani pentru omor.

— Bietul Sandu! Adevărat ceas rău Niculae, bine ziseşi tu.

— Ei, şi cum îţi spuneam mi-a părut bine că m'a adus aici la Târgu-Ocna în gardă, căci aici e închis bietul nea Sandu. L-am zărit azi.

Slab mai era săracul şi prăpădit. M'a trecut lacrămile, când l-am văzut.

— Ia, să treacă schimbul al doilea la rând, se auzi în timpul ăsta vocea căprarului de gardă.

Niculae, al cărui rând de santinelă era în schimbul al doilea, se sculă după pat, îşi luă puşca şi trecu la front.

Erau poate trei sferturi de ceas, de când Niculae îşi luase postul în primire. O ploaie rece şi măruntă cădea de vreo două ceasuri şi vântul clătina într'una copacii din apropierea gheretei. La ceasornicul cel mare al închisorii se auzi bătând două ore din noapte.

Deodată, un zgomot veni din spatele gheretei, unde se afla de santinelă Niculae, şi o creangă uscată trosni ca şi când ar fi fost călcată în picioare.

Niculae ieşi repede din gheretă şi se uită bănuitor împrejur. La vreo douăzeci de paşi, cu tot întunerecul nopţii, lui i-se păru că zăreşte o umbră.

— Cine e? întrebă el atunci cât îl luă gura.

— Nici un răspuns nu urmă întrebărei sale, umbra păru însă că vrea să se depărteze.

— Cine e? întrebă pentru a doua oară Niculae, Stăi! Dă-ţi parola, ori trag.

— Nu trage Niculae, se auzi o voce. Nu trage frate, că eu sunt Sandu.

— Tu? Tu eşti neică Sandule, zise atunci Niculae zăpăcit de arătarea fratelui său.

— Eu frate, eu, care m'am hotărît să fug, pentru că nu mai pot să rabd aci. Mă usuc de dorul celor de acasă. Când te-am văzut pe tine, m'a apucat şi mai strașnic dorul! Uite, mă prăpădesc de dor, Niculae dragă,

ca să mai văd odată mormântul mamei mele şi să pui un mănunchi de flori pe el.

Cât vorbi Sandu, Niculae se desmetici din zăpăceala care-i apucase capul, la neaşteptata vedere a fratelui său. Deşi cuvintele nenorocitului osândit îl atinseră până în adâncul inimii, dar simţul datoriei sale de oştean fu mai puternic.

Ridică puşca în sus şi strigă pentru a doua oară:

— Stăi, sau trag?

— Nu trage, frate, şi lasă-mă să plec să văd numai mormântul mamei încă odată şi apoi să mă întorc singur înapoi, căci aşa nu mai am nici o bucurie pe pământ.

— Nu se poate, neică Sandule, nu se poate. Am jurat când mi s'a dat puşca în mână şi nu pot să-mi calc jurământul.

— Nici eu nu mă mai întorc înapoi, Niculae, până n'oi vedea mormântul mamei!

Şi zicând astfel, Sandu o luă la fugă.

Un sgomot de puşcă şi apoi un vaet plângător turburară liniştea nopţii.

Căprarul de gardă, sergentul, ofiţerul şi întregul personal al închisorei fură numai decât la faţa locului cu felinare, ca să vadă ce s'a întâmplat.

Sandu, împuşcat în picior, era trântit jos într'un lac de sânge la o depărtare de vreo douăzeci şi cinci de paşi de ghereta santinelei.

— Ia spune cum s'a întâmplat lucrurile soldat, întrebă ofiţerul de gardă?

— Să trăiţi, domnule Locotenent, răspunse soldatul Niculae Mocanu, eu am văzut o umbră, i-am strigat să stea pe loc, nu m'a ascultat şi atunci...

— Ei atunci? răspunde, ce taci?

— Atunci am tras şi... l-am împuşcat, să trăiţi domnule Locotenent.

Abia termină istorisirea acestora şi ochii lui Niculae se umplură de lacrămi.

— De ce plângi, soldat? Dacă l-ai împuşcat, tu ţi-ai făcut datoria ta de oştean şi de santinelă. Nu eşti prin urmare răspunzător de moartea lui, dacă la caz ar muri.

— Să trăiţi, Domnule Locotenent, dar este fratele meu, nenorocitul acela. Este fratele meu şi eu l-am împuşcat.

— Ştiai tu că e fratele tău, când l-ai împuşcat?

— Nu ştiam, zise Niculae Mocanu, dintr'un simţământ de ruşine, ca nu care cumva să creadă locotenentul că el ar vrea să se laude şi să-şi atragă astfel vreo răsplată.

— Păi dacă nu l-ai cunoscut, de unde ştii atunci că e fratele tău?

— Minte, Domnule Locotenent, ştia cine sunt, zise atunci rănitul, care tocmai era adus pe targă şi auzise cele vorbite. A ştiut cine sunt, pentru că-i spusesem eu să nu tragă, că sunt fratele său.

— Ei da, este adevărat, Domnule Locotenent, dar între iubirea de frate şi între simţul datoriei mele de oştean, am ales datoria, căci nu puteam să-mi calc jurământul ce l-am făcut, când am intrat în oaste.

— Bravo băete, îl lăudă atunci ofiţerul. Ai fost un adevărat soldat, căci ai căutat să păzeşti jurământul, ce l-ai făcut cu mâna pe cruce în faţa drapelului ţării! Oameni ca tine, pătrunşi de simţământul datoriei, merită să fie răsplătiţi şi voiu face hârtie la regiment să te înainteze caporal.

Luaţi pildă dela dânsul, copii, zise celorlalţi soldaţi ofiţerul de gardă. Soldatul care-şi păzeşte jurământul, este cu adevărat vrednic de a se numi: ostaş al M. S. R. Carol al II-lea şi urmaş al vitejilor noştri strămoşi.

OMUL SFINȚEȘTE LOCUL.

Sunt vre-o câțiva ani de atunci.

Mă găseam în satul Răchitele din județul Argeș, în gazdă la vrednicul preot Vasile Arsenescu. Era, țin minte, într'o duminecă de vară, și pe o vreme nespus de frumoasă. Ieșisem dela biserică și ne îndreptam spre locuința preotului Arsenescu, când iată că într'o curte privirea'mi cade pe o priveliște nu tocmai obișnuită.

Inchipuiți-vă o casă cu multă îngrijire văruită, și împrejurul ei o grădină, în care nu se află un cât de neînsemnat și cât de ascuns colțișor nescormonit și neîmbrăcat cu flori, legume și pomi roditori. Era să cer deslușiri asupra celui ce locuia acolo, când iată că tabla țintuită pe zidul casei mă lămurește că ne găsim în fața jandarmeriei rurale. Mărturisesc că citind aceste slove lămuritoare, mirarea ca și bucuria mi s'au sporit foarte.

Deschid poarta și întru întâmpinare îmi iese un jandarm tânăr, plăcut la vedere și cu căutarea sprintenă și nevicleană. La mâneca hainei purta un galon de fir galben. Era șeful de post din Răchitele, sergentul jandarm Dumitru Popescu. Intinzându-i mâna, îi aduc laude pentru priceperea și tragerea de inimă, cu care muncise spre înfrumusețarea celor 5—6 prăjini de pământ. Dânsul îmi mulțumește fără semeție.

Și mărturisesc că ar fi avut cu ce să se mândrească.

Cărările acoperite cu nisip erau trase cu multă îngrijire. De prin răzoare te năpădea mirosul dulce al florilor. Nu lipsea nici rozeta, nici nu mă uita, nici ochiul boului, nici gura leului, nici călțunașii, nici mixandrele, nici livănțica. Și pe deasupra își legănau crengile câțiva trandafiri altoiți în măceși. Dar ceeace îți dezmerda și mai mult văzul, era trunchiul scorburos al unui zarzăr, de jur împrejur îmbrăcat și împodobit cu flori de cercelușI, de rochița rândunelii, de zorele și de alte flori agățătoare.

Facem câțiva pași înspre fundul ogrăzii, și în dreapta casei, dăm peste câteva răzoare cu ceapă, usturoi, fasole, varză, cartofi, pătrunjel, pătlăgele roșii. Din toate câte puțin. Nu lipsea nici cimbrul nici alte mirodenii. Lângă uluci se găseau și câteva cuiburi de porumb. Spre fund, spre stânga, harnicul sergent răsădise și altoise o sumedenie de pomi roditori. Așa, erau în acel petecuț de pământ: peri de soiu altoiți în gutui, pruni vărateci, caiși, vișini turcești, cireși pietroase, piersici. Intr'un colț mai bătut de soare se găseau și câțiva butuci de viță.

Eram mulțumit, eram prea mulțumit, și din nou îi aduc laudă jandarmului, care nu prin vorbă, ci prin faptă se dovedise consătenilor săi atât de dibaci îndrumător spre cele de folos trupului, ca și sufletului. Intrăm în casă, unde o foarte primitoare curățenie domnește. Pe o farfurioară, sergentul îmi aduce două bucățele de zahăr și într'o cană apă.

Dar abia apucarăm să schimbăm câteva cuvinte, când iată că se ivesc doi săteni, cari se certau din pricina unui hotar. Omul stăpânirei pleacă de lângă mine și le iese întru întâmpinare. Cu vorbă bună îi îmbunează și le făgăduiește că a doua zi chiar va veni și dânsul la fața locului, pentru a cerceta pricina.

După un sfert de ceas mi-am luat rămas bun dela

acest vrednic şi de ispravă slujitor. De atunci s'au depănat vreo câţiva ani. Sergentul jandarm Dumitru Popescu nu se mai afla în Răchiţele. Şi după cum mi s'a spus, în ograda jandarmeriei din Răchiţele nu mai sunt decât foarte umilite urme din rânduiala şi din bogăţia ce înflorise odată pe acolo, numai mulţumită iscusinţei şi vredniciei lui Dumitru Popescu.

Se vede că slujbaşi destoinici se găsesc anevoe.

VODĂ VREA, IAR HÂNCU BA!

Răbdat-au Moldovenii mulţi Domni răi, ba şi mai răi decât Duca-Vodă, şi nu s'au burzuluit asupra lor, cum au dat pe faţă ura şi mânia la 1673, în a doua lui domnie...

Mintea ori inima făcut-a răzmeriţa, răscoala de acum 223 de ani?

Mintea nu, că bine puteau să ştie cei răsculaţi, că în 3—4 zile Duca-Vodă putea să aibă din Galaţi şi Brăila destulă oaste turcească, ca să-i nimicească şi să le potolească răzmeriţa.

Ajutaţi de minte ascuţită nu era pasă-mi-te Mihalcea Hâncu, serdarul Durac şi clucerul Constantin, când la 1673 răsculau pe Orheeni, pe Lăpuşneni şi pe Soroceni, şi se nădăjduiau în dragostea poporului pentru ei. Îi iubea poporul, fără să-şi dea seama pentru ce inima lui era câştigată de aceşti boernaşi. Ba adică pentru Hâncu încrestase ţărănimea şi ostăşimea la răbuşul amintirii destule fapte care-l arătau lumei de om zdravăn la fapte şi la cuvânt. Pe timpul domniei întâi a lui Duca şi în scurta domnie a lui Iliaş-Vodă, Hâncu deşteptase de minune băgarea de seamă a Moldovenilor, mai ales prin semeţia ce arătase faţă cu divanul cel mare al ţării şi cu domniile.

Intr'o zi el răspunse lui Iliaş-Vodă: „Măria Ta, te preumbli şi-ţi petreci timpul în ospeţe, dar Sorocenii,

Lăpuşnenii şi Orheenii au ajuns la sapă de lemn şi n'au nici pită neagră. Nu mai încape nici o picătură în cupa lor amară".

Şi Orhenii şi Sorocenii, ba după ei şi Lăpuşnenii, făcură lui Hâncu legenda cunoscută „Vodă vrea şi Hâncu ba". Şi dragostea pentru Hâncu se răsfrânse caldă şi asupra lui Durac şi clucerului Constantin şi în dragostea poporului, în inima, iar nu în mintea lui s'a sprijinit răscoala din Noembrie 1673 şi s'au oţelit inimile capilor răscoalei.

In Curtea Domnească din Iaşi, Duca-Vodă petrecea fără grijă, înconjurat de greci şi de boeri, cari îl îmbunau cu vorbe dulci, minţindu-l că ţara e fericită, că e liniştită şi că dânsa îl iubeşte. Dragostea poporului! Ce-i păsa lui Duca de aşa ceva? N'avea el destul cu dragostea îmbunătorilor săi? Şi apoi sosise cu câteva zile la Curtea Domnească şi un trimis al Porţii, ca să primească tributul ţărei şi Vodă îl dăruise cu blănuri scumpe, cu şaluri de preţ şi cu pungi de bani, iar Turcul asigurase pe Măria Sa de toată dragostea Porţei pentru el. Zdreanţă de aruncat era pentru Duca, prin urmare, dragostea poporului. Şi judecând prin cumpăna minţei, nici Duca Vodă nici boerii săi nu puteau bănui măcar, că se îndreptau asupra Iaşilor cete de ţărani şi de oştire necredincioasă Domniei, hotărâţi toţi, după povăţuirea inimei lor, să scape ţara de Domnia pe care Hâncu n'o vrea. Ajunsese cetele răsculaţilor la Ciric, la marginea Iaşilor, şi Vodă benchetuind la Curte, habar n'avea.

Acum Tătărăşenii, acea mahala a Iaşilor care mai totdeauna s'a alipit la mişcările împotriva Domniilor rele, s'au unit şi ei cu răsculaţii.

Umbletele lor spre mijlocul oraşului cu strigăte duşmăneşti pentru Greci şi pentru Domnie, duc veste la

curtea lui Duca-Vodă de burzuluiala ţării, de sosirea la Ciric a lui Hâncu.

Şi atunci prăvăliile se închid, căci neguţătorul nu ştie de dragostea poporului; îi ajunge dragostea banului. Şi la Curtea Domnească arnăuţii iau loc la metereze ,crainicii chiamă de pretutindeni lefegii domneşti; boerii greci şi cei pământeni cu suflet de boer grec, se adunară la ospătăria cea mare în Curtea domnească.

Hatmanul Domniei cu puţine cete, înfiripate în pripă, plecă din porunca lui Duca, să întâmpine pe căciulari. Grija şi frica sunt pe toate feţele la Curtea domnească şi în curţile din Iaşi locuite de boeri greci. Această grije e nespusă când se primi ştirea, că cetele Hătmăniei „văzând că n'or putea sprijini", adică să întâmpine pe răsculaţi, au început a se pleca către dânşii şi unii au fugit din oastea domnească şi s'au lipit de-a lui Hâncu.

Acum Hâncu intră în Iaşi. El şi cu Durac stau călări în fruntea cetelor lor, iar Constantin ia loc la cetele din urmă. Intrare măreaţă avură ei de-alungul Tătărăşilor. Ţărănimea se adăogă ca la alaiu în cetele răsculate înarmată cu ce putuse găsi prin casă. Femeile şi copiii din prispe şi după garduri făceau să răsune văzduhul de strigăte voioase, iar puţinii lefegii domneşti cari fiind de alt neam străin, nu înţelegeau dragostea poporului pentru Hâncu, luaseră tălpăşiţa şi'ntr'o goană ajunseră la Curtea Domnească, unde li se deschise porţile de intrare şi apoi le zăvorîră, ei împărţindu-se pe la metereze. Că nu numai strigăte de bucurie răsunară în Iaşi în ziua de 8 Noembrie 1673, tocmai în ziua lui Hâncu, nu rămâne îndoială; multe case de Greci fură călcate de Tătărăşeni şi prădate, aşa că spaima de aceste făpturi sporea grijea şi groaza din Curtea domnească.

Iată acum Hâncu ajuns la Curtea domnească în stri-

gătele cetelor sale şi-a orăşenilor Moldoveni. El înconjură Curtea întărită, la distanţă până unde nu puteau bate puştile din metereze, şi apoi ridică steag alb în faţa turnului porţei. Bucuros, Duca-Vodă trămite pe marele Postelnic să grăiască cu Hâncu.

— Ce e dorinţa d-tale, boerule Hâncu — întrebă cu faţa ca ceara postelnicul lui Duca-Vodă.

— Ce să fie, mărite boer, — răspunde Hâncu. — Iaca să primească Vodă solia ţării, pe aceşti 12 ţărani cu bătrâne zile, cu părul capului alb ca zăpada, dar cu inima caldă pentru ţară. Primească-i Măria-Sa, să mai stea de vorbă şi cu ei, că destulă sindrofie avut-a cu străinii ce nu iubesc ţara. Dacă Măria Sa o înţelege graiul bătrânilor noştri bine; dacă nu, păcat n'om avea.

Peste câteva minute, în spătăria cea mare a Curţei, Duca-Vodă, înconjurat de boerii greci, păzit de copii de casă cu toege şi de beşlii turci din straja domnească, primea pe cei 12 ţărani, solia trimisă de ţară.

— Rugămu-ne Măriei Tale, să nu te tulburi, nici să săgeteze grija prin mintea Măriei Tale, zice moş Ţârcovnicul, un bătrân de 80 de ani, cu barba, mustăţile şi părul întroenite de zăpada vremei.

— Hâncu, căpetenia noastră, omul ţării, ni-a trimis solie la Măria ta, să-ţi aducem veste curată, că ţara nu te mai vrea, că ai îngenunchiat-o la Greci fără suflet, cari au adus-o la sapa de lemn.

Lui Duca-Vodă par'că i se ridicase de pe faţă giulgiul morţei.

Capegi-başa turc, văzând cum tremura barba lui Vodă, îi zise pe greceşte: „N'aibi grijă Beiule, sunt şi eu pe aici.

Incurajat de cuvântul Turcului, un boer din acei cari înconjurau pe Vodă, se încumetă a zice, înainte de ori ce răspuns al Domnitorului:

— Măria Sa voeşte însă să rămână şi va rămânea!

— Dar Hâncu va zice ba, împreună cu ţara, întrerupse un ţăran din solie.

— Să ne ierţi Măria Ta, dar ascultă de sfatul nostru: Cu bine şi cu pace să eşi Măria Ta din pământul ţării, că nu te primeşte ţara să mai fii Domn, că nu mai poate suferi dările cele grele şi nevoile ce i le pui pe grumaz, că n'a mai rămas nimica în casele noastre şi ai stricat Măria Ta obiceiurile cele vechi ale pământului şi nu mai este cu putinţă să trăim cu Măria Ta.

— Afară mişeilor! strigă Domnitorul. Hatmane, seimenii să îndrepte puştile împotriva lor.

— Supuneţi-vă! strigă şi Capegi-başa, că de unde nu, veţi cădea la nemila şi urgia împărăţiei, ca nişte haini.

— Nu suntem haini împărăţiei, zice bătrânul conducător al soliei, ci numai pe Duca-Vodă nu-l primim pentru multe răutăţi ce a făcut ţării, ci să ne dea împărăţia alt Domn că are mulţi oameni şi poate să ne trămită pe altul.

— Afară mişeilor! strigă din nou Duca-Vodă.

— Noi ne ducem, Măria Ta, dar de, de nu vei eşi şi Măria Ta de bună voie din Curtea domnească, o să eşi de nevoie şi atunci o fi mai rău. In numele lui Hâncu al nostru, îţi dăm răgaz de trei zile, ca să te găteşti de plecare.

Solii eşiră închinându-se lui Vodă şi Turcului şi trecând printre două rânduri de seimeni pe scara domnească şi prin alte două rânduri de lefegii, prin Curtea domnească, fură scoşi pe poarta mare de sub turn şi porţile se rostogoliră îndată cu sgomot în urma lor şi zăvoarele fură trase, iar din turnul după poartă, puştile fură îndreptate asupra asediatorilor.

Cât pe aci să înceapă încăerarea; dar bine văzând Duca-Vodă că n'o să se poată apăra mult timp, trămise îndată carte lui Hâncu, că primeşte să iasă din

ţară cu bine şi cu pace, după răgaz de 3 zile, ca să se poată găti de plecare.

Nerăbdarea şi mânia cât pe aci să isbuucnească în cetele lui Hâncu, când auziră că el s'a învoit să mai rămână Vodă în curte timp de 3 zile. Durac ţipa cât îi lua gura, că şarpelui nu i se dă răgaz, că de nu-l ucizi îndată, te muşcă şi te omoară el.

Dar Hâncu, cum nu perduse din puterea ce avea asupra mulţimei, din dragostea poporului, ţinu pept lui Duca, ajutat de clucerul Constantin şi cetele se liniştiră, legând tabăra împrejurul Curţei domneşti, şi zi şi noapte timp de trei zile, păzia cu ochiu deştept asupra tuturor mişcărilor din Curte.

In dimineaţa zilei a 3-a, la 10 Noembrie se deschiseră porţile de stejar, groase, legate cu fer, de sub turn şi eşi un rădvan cu roţi aurite, şi alte trăsuri încărcate cu bagaje.

La un semn al lui Hâncu, rădvanul se opri la câţiva paşi dela poartă.

Hâncu, Durac şi Constantin înconjurară trăsura, pe când cetele arătau prin urlete neînţelese ura şi bucuria lor.

— Bine făcuşi, Mărite Doamne, zice Hâncu lui Duca, că odată măcar ascultaşi de glasul ţărei. Ce văd? Ai luat cu Măria Ta pe măritul Turc trămis de Poartă? Socoteşti că din el să-ţi faci pavăză împotriva ţării răsculate? Nu era nevoie, că Românul nu-şi ucide Domnii săi, ci când Domnii îşi uită de datorie către ţară, se despart de ei cu bine şi cu pace, că Domnii sunt unşii lui Dumnezeu. Noi nu suntem haini împărăţiei, dar vrem Domnie nouă. Cale bună, Măria Ta! Iată tovarăşii mei, Durac şi Constantin, cari cu cete de călări te vor însoţi pe Măria Ta, ca să aibi cale liniştită, până departe de Iaşi. Numai nu scormoni, Măria Ta, gânduri rele pentru ţară, că nu te va erta Dumnezeu

să-i mai aduci zile negre. Loc voinicilor! strigă apoi Hâncu cetelor cari împedicau trecerea trăsurilor; loc! să treacă acela pe care noi nu-l vom mai primi în ţară.

Sute, mii de glasuri, cu fel de fel de asemenea strigăte duşmane clocotesc, isbindu-se de zidurile Curţei, şi, ca sgomotul urlător al vântului în vijelie, se unesc ameninţătoare cu sunetul clopotelor dela biserici, trase într'o dungă de dandan...

Şi pe când rădvanul domnesc înaintează prin Podul Roşu spre Frumoasa, pela biserica Balicăi, ca să apuce drumul spre Vaslui, cetele biruitoare se răspândesc prin oraş cu strigătul: Trăiască Hâncu-Vodă!

Acesta cu ai săi şi cu boerii cari fură gata a părăsi pe Duca Vodă, intră în Curtea domnească şi înjghebă Guvernul al ţării. Guvern care va mai dura atât de puţine zile atâtea câte vor trebui lui Duca, ca să dobândească oştire turcească, cu care el venind în ţară, să dovedească că nu-i de ajuns *dragostea poporului* pentru isbânda unei cause, ci mai trebuie ca dragostea aceasta a poporului să fie călăuzită de minte ageră şi înţeleaptă.

V. A. Urechiă.

STĂPÂNIREA DE SINE.

Una din însuşirile de căpetenie ale caracterului este stăpânirea de sine. Această însuşire este începutul tuturor virtuţilor. Unde lipseşte stăpânirea de sine, acolo nu poate exista o adevărată societate omenească. Lăsaţi-l pe om pradă impulsiilor şi pasiunilor sale şi îl veţi vedea pierzându-şi orice independenţă morală, devenind un sclav al imboldurilor animalice.

Omul, ca să fie liber moraliceşte, ca să fie, cu alte cuvinte, mai mult de cât este un animal, trebuie să ştie rezista pornirilor sale instinctive, să se deprindă cu stăpânirea de sine. Aceasta este puterea reală prin care se deosebeşte viaţa fizică de cea morală şi care alcătueşte fundamentul primordial al caracterului.

Biblia nu glorifică în nici o parte pe omul forte, care „cucereşte cetăţi", ci pe acela în adevăr tare, care se poate stăpâni; şi prin cuvintele „în adevăr tare" trebuie să înţelegem pe omul care îşi supraveghează continuu gândirea, vorba şi fapta.

Nouă zecimi din înclinaţiunile vitioase, cari înjosesc societatea şi cari, dacă nu sunt înfrânate, pot deveni delicte, ar putea fi înlăturate aproape complect atunci când le-am opune o energică stăpânire de sine, o disciplină aspră a conduitei noastre. Prin exercitarea acestei virtuţi, inima şi spiritul şi-ar căpăta nişte frumoase obiceiuri, iar caracterul s'ar desvolta neprihănit, virtuos

şi cumpătat. Cât de puternic influenţează disciplinarea morală asupra formării caracterului nostru, se poate dovedi din atâtea fapte zilnice. Dacă ar lipsi ea, vieaţa ar fi fără nici un sistem, fără nici o ordine, fără nici un rost; atunci nimeni nu s'ar mai simţi îndatorat să asculte să respecte şi să lucreze în binele societăţii. Fiecare ar avea tendinţa să dicteze, nici unul să asculte; egoismul se va lăfâi în voie, până ce întreaga societate se va nărui în ruină.

Un om bine educat se recunoaşte şi după modul în care ştie să se stăpânească şi de aceea educaţia nu urmăreşte să facă din om o fiinţă impulsivă, gata a fi purtată încoace şi încolo de orice imbold ori cerinţă nejustificată, ci o fiinţă care să se conducă numai de sentimentul isvorît în urma unei adânci convingeri, a unei deliberări sănătoase.

Familia este cel dintâi loc unde se poate învăţa disciplina morală şi unde, cu toate acestea, asprimea acesteia se simte mai puţin. Acolo, disciplina apare ca ceva foarte firesc; toţi i se supun cu uşurinţă, până ce întreaga viaţă se cristalizează după formele ei, într'o puternică obişnuinţă. De câtă însemnătate este educaţia din familie, ne-o spune următorul căz: O femeie, vizitând mai multe aziluri de alienaţi din Europa, a găsit că cea mai numeroasă clasă dintre aceşti bolnavi o formează copiii crescuţi liber, singuratici, a căror voinţă n'a fost îndeajuns de stăpânită şi condusă spre bine, pe când copiii, cari în familie au avut parte de o creştere cu adevărat părintească, au fost deprinşi cu stăpânirea de sine, cad prea rar jertfă boalei urîte a nebuniei.

Deşi caracterul moral atârnă în mare parte de temperamentul şi de sănătatea fizică a omului, mai mult poate decât de educaţia din familie şi şcoală, stă totuş în puterea fiecăruia să-şi formeze caracterul printr'o

stăruitoare stăpânire de sine, exercitându-şi pornirile bune şi înfrânându-le pe cele rele.

Un profesor destoinic zicea odată, că şi înclinaţiunile bune se pot învăţa tot aşa de bine ca şi latina şi greaca, numai că ele sunt de mai mult folos pentru om ca aceste ştiinţe.

Omul pios duce o vieaţă pătrunsă de multă stăpânire; e cumpătat şi veghetor. Evită răul şi face numai bine, trăeşte în duhul lui Dumnezeu şi nu se descurajează nici când lucrurile îi merg rău. Pentru toate acestea, când va veni vremea, el îşi va lua plata faptelor sale.

Şi omul de afaceri trebuie să se supună unei regule morale severe, pentrucă şi afacerile, ca şi vieaţa, se sprijină pe o pârghie morală. Şi în afaceri, succesul atârnă în foarte mare măsură de disciplina ce ştim să ne-o impunem, de stăpânirea de sine, singurele calităţi prin cari ne asigurăm influenţa asupra celorlalţi oameni.

Ce am spus de afaceri, se poate spune şi de politică. Şi aici, tot succesul nu depinde atât de talent, cât de temperament, mai puţin de geniu de cât de caracter. Şi aici, tot succesul nu depinde atât de talent, cât de temperament, mai puţin de geniu de cât de caracter. Şi în adevăr, dacă cineva nu se va şti stăpâni pe sine, când trebuie, nu va avea nici răbdarea şi tactul necesar în a conduce pe alţii. Se spune că odată, fiind de faţă şi *Pitt,* fost prim ministru în Anglia, mai mulţi inşi vorbiau de însuşirile ce ar trebui să le aibă în cel mai mare grad şeful unui consiliu de miniştri. Unii puneau oratoria în primul rând, alţii ştiinţa, iar alţii puterea de a lucra.

— „Nu!" zise Pitt, „răbdarea este cea dintâi însuşire". Şi răbdarea însemnează stăpânirea de sine.

Nu totdeauna un temperament iute este şi rău; dar cu cât este mai pornit, cu atât are mai multă nevoie de disciplinare şi stăpânire de sine. Doctorul Iohnson

zicea că oamenii îşi îndreptează firea pe măsură ce înaintează în vârstă, că odată cu îmbogăţirea experienţii, le sporeşte şi bunătatea. Acestea însă depind foarte mult de structura naturii lor. Nu greşelile ce săvârşeşte omul îl duc la ruină, cât modul, chipul în care ştie să se poarte după săvârşirea acestora. Un om înţelept va scoate întotdeauna învăţăminte pentru viitor din suferinţele lui, dar se găsesc unii asupra cărora suferinţele vieţii n'au nici o putere şi cari, pe zi ce trece, devin mai arţăgoşi, mai răi, mai pătimaşi.

Adesea, un temperament violent, coleric, nu este decât o voinţă puternică, uşor escitabilă, o cantitate de energie neajunsă încă la maturitate. Dacă această energie nu este înfrânată şi condusă cu înţelepciune, atunci ea poate face exploziuni primejdioase, pe când din contră, dacă este supraveghiată de aproape şi ţinută de strâns, asemenea aburului a cărei mişcare în maşină se regulează prin supape şi conducte, atunci violenţa devine un izvor de activitate rodnică. Francezul *Ştefan Gerard,* care ajunsese foarte bogat în Statele Unite, spune că ori de câte ori observă la vreunul din lucrătorii săi o fire pornită, numai decât îl lua şi îl punea să lucreze într'o cameră separată. El zicea că astfel de oameni devin cei mai buni lucrători, dacă energia li se îndreptează numai spre bine, dacă li se înlătură orice ispită şi prilej de ceartă şi mânie.

Despre *Cromwell* se spune că, în tinereţe, ar fi fost de o energia uimitoare, că era îndărătnic, violent, nemlădiabil, făcând uneori fapte nebuneşti. In oraşul lui de naştere, trecea drept un gâlcevitor şi nimeni nu se mai aştepta la îndreptarea lui. Iată însă că disciplina de bronz a Calvinismului pune stăpânire pe natura asta energică şi-i dă o altă îndrumare. Numai acestui fapt se datoreşte influenţa ce a exercitat el timp de aproape 20 ani în Anglia.

Wilhelm Taciturnul a fost numit aşa ,nu pentru că nu prea vorbia — era elocvent şi orator de forţă, când era nevoie — ci pentru că ştia să-şi pună lacăt la gură, când credea că e mai înţelepţesc lucru să tacă şi fiindcă ţinea în cel mai mare secret hotărîrile ce lua, hotărâri ce ar fi primejduit libertatea patriei sale, dacă ar fi fost trâmbiţate.

Washington, marele patriot american, apare în istorie, asemenea celui olandez, ca o întrupare a demnităţii, eroismului, sincerităţii şi superiorităţii omeneşti. In momentele de grea cumpănă, în primejdiile cele mai mari, îşi stăpânia atât de mult simţimintele, încât aceia cari nu-l prea cunoşteau, îl socoteau mai mult nesimţitor decât liniştit. Şi cu toate astea Washington era violent, furtunos. „Washington", spune biograful său, „avea un temperament iute, se pasiona repede; dar s'a căznit totdeauna, să se stăpânească şi să domineze orice înclinare. Stăpânirea de sine a fost, poate, cea mai de seamă trăsură a caracterului său şi aceasta datorită asprei disciplinări la care s'a supus".

Ducele de *Wellington,* învingătorul dela Waterloo, poseda ca şi Napoleon un temperament din cale afară de supărăcios, dar printr'o extremă dominare de sine, isbuti să şi-l înfrâneze. In acea mare bătălie, el îşi dădu poruncile, fără cel mai mic semn de agitaţie, cu un ton mult mai liniştit ca de obiceiu.

Cine voieşte să ducă o vieaţă de cinste şi paşnică, va trebui să se deprindă cu stăpânirea de sine atât în lucrurile mici cât şi în cele mari. Să-şi supue orişicând temperamentul raţiunii şi să depărteze dela sine orice înclinare spre rău, spre mânie şi batjocură, pe aceşti demoni cari, dacă li se îngădue odată să pătrundă în inima noastră, se ţin apoi ca scaiul de noi.

Ce bine este când ştii ştii să-ţi stăpâneşti vorba şi fapta, când adică ştii să-ţi pui frâu la gură şi lacăt la inimă,

căci sunt vorbe prin care poţi lovi mai rău decât cu ciomagul şi prin cari poţi să dai lovituri de pumnal, fără să ai la îndemână un aşa instrument ucigător. „De multe ori limba taie mai mult decât sabia", zice un proverb românesc, dar cât de greu este atunci când, printr'un cuvânt batjocoritor, scăpat la adresa cuiva, îţi ridici împotrivă-ţi furtuni nepotolite! De aceia să te ferească Dumnezeu de puterea cuvântului!

Caracterul unui om se cunoaşte şi după modul cum ştie să se stăpânească în vorbă. Cel înţelept caută să nu dea drumul cuvântului batjocoritor ce-i vine în gură şi prin care ar putea vătăma onoarea altuia, pe când cel prost spune tot ce gândeşte, pierzând mai uşor un prieten decât să-şi astupe gura rea. „Limba omului înţelept este în inimă" spune *Isus Sirach;* „iar inima nebunului stă pe limbă".

Sunt unii însă, cari, deşi nu sunt nebuni, vorbesc şi lucrează totuşi cu neprecugetare ,pentrucă le lipseşte puterea de a se supraveghia, de a se stăpâni, de a răbda. Impinşi fiind de impulsul ce au de a gândi repede şi a vorbi imediat, scapă cu uşurinţă cuvinte sarcastice, deşi în urmă tot ei suferă consecinţele rele. Câţi oameni de stat n'au căzut numai pentrucă nu au ştiut să-şi stăpânească batjocurile şi glumele urîte ce au făcut la adresa adversarilor lor politici! Prin urmare, înţelepţesc lucru este ca, înainte de a scrie un cuvânt de spirit, dar dureros, să înmoi de mai multe ori peniţa în călimară. „O peniţă de gâscă răneşte uneori mai grozav decât ghiarele de leu", spune un proverb spaniol.

Fiecăruia din noi i s'a întâmplat să vadă oameni cari, în anumite împrejurări, s'au căit de ce au vorbit, declarând că mai bine ar fi făcut dacă tăceau. „Taci ori spune ceva mai bun decât tăcerea", spunea Pytagoras. „Vorbeşte cu rost, ori taci înţelepţeşte", zicea George Herbert. Lacordaire, mare predicator francez pune tă-

cerea în al doilea rând după oratorie. „După oratorie, cea mai mare putere a omenirii este tăcerea", spunea el.

Un exemplu frumos de stăpânire de sine ne oferă marele poet spaniol Ponce de Leon ,care a stat ani de zile în temniţele închiziţiunii, pentrucă avusese cutezanţa să traducă în limba maternă o parte din biblie. Când a fost liberat din temniţă şi s'a dus iarăş la catedra lui, ca să ţie curs, o mulţime de lume alergă să-i asculte prelegerile, crezând că el va vorbi şi despre arestarea sa. Ponce însă a fost prea înţelept şi nobil totdeodată, ca să mai aducă cuiva încriminări. El înlănţui pur şi simplu cele ce avea de spus cu lecţiile întrerupte prin cei 5 ani de temniţă şi începu cu formula obişnuită: „Heri dicebamus" (ieri am vorbit despre...) ca apoi să meargă mai departe.

Vine însă câteodată timpul şi ocazia când nu numai că eşti îndreptăţit să-ţi arăţi necazul, dar eşti chiar dator s'o faci. Eşti dator să te revolţi împotriva falşităţii, a egoismului şi a barbariei. „Cu un om care nu ştie să se indigneze, să se revolte" spune Perthes „eu nu vreau să am de a face. Eu ştiu că în lume se găsesc mai mulţi buni de cât răi, cu toate acestea cei din urmă covârşesc pentrucă sunt obraznici! Şi e în firea noastră să ne dăm de partea aceluia care ştie să-şi afirme cu tărie puterea. Am însă de regretat mult că am tăcut când nu trebuia".

Să ne ferim însă de a fi prea nerăbdători, intoleranţi cu orice preţ. Şi la acest rezultat ajungem prin cultură şi experienţă. S'a observat de altfel că oamenii culţi, cu experienţă multă, sunt mai răbdători şi dimpotrivă, acei ignoranţi sunt foarte inflexibili, intoleranţi.

Şi în această privinţă, naturalistul Abauzit din Geneva ne oferă o pildă strălucită. Abauzit, pe lângă ocupaţiile studiului său, se mai îndeletnicia şi cu obser-

vaţii barometrice. Timp de 27 de ani şi-a însemnat zilnic tot ce a observat privitor la apăsarea aerului. Iată că într'una din zile îi vine o servitoare nouă, care, ca să-şi arate vrednicia, se apucă să facă ordine şi în odaia de lucru a savantului. Şi în adevăr i-a adus multă ordine: i-a aruncat în foc toate hârtiile ce i se păruseră ei, că sunt mâzgălite fără nici un rost. Când a venit Abauzit, a întrebat servitoarea: „Ce ai făcut cu hârtiuţele acelea cari se găseau puse pe lângă barometru?" — „Ah, Domnule", zise aceasta, „le-am aruncat în foc, căci prea erau murdare; în locul lor am pus o hârtie nouă". Abauzit rămâne trăznit; îşi pune mâinile la piept şi, după câtva timp de luptă internă, răspunde foarte liniştit: „Mi-ai nimicit rezultatul a douăzeci şi şapte de ani de muncă. De azi înainte să nu te mai atingi de nimic din ce este în odaia asta!"

Viaţa este aşa cum ne-o facem noi. Omul vesel îşi creiază o lume veselă, cel posac, una asemenea lui. Intreaga fire a noastră se reflectă în mişcările celor dimprejur. De suntem certăreţi, tot aşa îi socotim şi pe ceilalţi; suntem neprietenoşi şi cei dimprejur ne par neprietenoşi. Aceasta e tocmai ca povestea aceluia, care, întorcându-se noaptea târziu, a văzut mergând alături cu el un individ suspect. Plângându-se poliţaiului, acesta i-a spus că individul suspect nu era decât propria lui umbră. De aceea, dacă vrem să trăim în pace şi să fim stimaţi, apoi în primul rând, noi să fim ceeace cerem dela alţii să fie. Să ţinem seamă că dacă alţii au oarecari cusururi, apoi nici noi nu suntem infailibili. E drept că de multe ori nu ne vom fi văzând defectele, totuşi ele există. Se spune că într'un ţinut de munte, unde toţi oamenii erau guşaţi şi unde era de râs cine nu avea aşa podoabă, mergeau într'o zi pe stradă mai mulţi streini. Intr'o clipă s'a adunat mulţime de oameni îm-

prejurul lor, strigând cu batjocură: „Ia uitați-vă. Aceceștia n'au guşă!"

Dacă într'o țară s'ar găsi un tiran care să sileascâ poporul a plăti ca dăjdie a treia parte sau chiar mai mult din munca lui, care l-ar face să ducă o vieață animalică, care ar distruge vieața din familii, împrăştiind pretutindeni numai jale şi nenorocire, ce de întruniri de protestare nu s'ar ținea, ce procesiuni uriaşe nu ar avea loc! Toți din toate părțile ar striga împotriva unui astfel de tiran. Şi cu toate acestea, între noi se găseşte acest tiran, — tirania imboldurilor neînfrânate, — împotriva căruia nici armele nu pot face nimic, nici discursurile şi nici legile, atâta vreme cât oamenii îi sunt sclavi de bunăvoie. Spre a fi însă izgonit acest tiran puternic, e nevoie de un mijloc moral: stăpânirea de sine. Alte mijloace nu mai sunt. Nici schimbarea formei de stat, nici extinderea dreptului de vot, nici modificarea constituțiunii, nici îmbunătățirea învățământului, nimic nu ar putea înălța caracterul unui popor care se conduce de înclinațiuni inferioare.

Omul, care îşi petrece vieața în desfătări, îşi mănâncă norocul, îşi distruge morala, îşi istoveşte energia şi-şi nimiceşte puterea şi sănătatea. Ce e mai rău însă, e faptul că după el se iau şi alții slabi de înger, cari nu pot rezista ispitelor spre lașitate, egoism, lipsă de caracter. Aceştia ajung a nu mai avea nici un principiu de morală, cheltuesc tot ce au, până când în cele din urmă pierd orice independență. Unora ca acestora nu li se mai poate ierta nimic, după vorba lui Perthes: „Totul aş ierta, numai lipsa stăpânirii de sine, nu".

După **Smiles**. Traducere de **P. R. Petrescu.**

PUTEREA SÂRGUINȚEI.

In lume, cele mai mari rezultate se obțin de foarte multe ori prin mijloace simple de tot şi prin punerea în lucrare a unor însuşiri nu atât de deosebite. Viața de toate zilele, cu grijile, trebuințele şi datoriile ei, ne oferă numeroase ocaziuni de a ne sâştiga experiența cea mai prețioasă şi, mai întotdeauna, omul, care în adevăr este sârguincios, ştie să găsească chiar pe cărările bătute, destul câmp deschis pentru o muncă rodnică pentru progres.

Calea, care duce la fericire, nu este decât cunoscuta cale largă, drumul mare al sârguinței; iar dacă uneori zicem că norocul este orb, aceasta o facem dintr'o judecată superficială sau ca să arătăm că, de fapt, oamenii sunt orbi. Şi pentru a ne convinge de acest lucru, n'avem decât să ne aruncăm privirea împrejur, ca să vedem că, în mare parte, norocul este de partea celor sârguincioşi, asemenea valurilor şi vântului ce bat vasul mai cu putere pe latura unde se găsesc marinarii mai dibaci.

Ca să iubeşti, nu e nevoe numai decât să fii de geniu şi, la urma urmelor, chiar geniul — oricât de mare ar fi — nu poate trece cu vederea ajutorul calităților comune. Foarte mulți din oamenii de geniu au pus prea puțin preț pe acest dar natural al lor, însă au crezut cu toată convingerea în puterea sârguinței şi a sta-

torniciei. Buffon zicea că „geniul e răbdarea". Unii au definit geniul ca fiind „bunul simţ ridicat la cea mai mare valoare", iar alţii l-au numit pur şi simplu „puterea de a munci cu stăruinţă". Toţi însă au fost de acord în a recunoaşte că la baza oricărui geniu şi în toate ramurile activităţii omeneşti, tot atenţiunea, sârguinţa şi statornicia au fost însuşirile de căpetenie.

E mare lucru ca cineva să se deprindă cu munca stăruitoare. Cât de mult nu ni s'ar uşura în acest caz vieaţa şi ce lesnicioasă nu ni s'ar părea împlinirea datoriilor noastre! Trebuie însă, să repetăm necontenit lucrarea începută, căci numai prin exerciţiu devii maestru. La început, orice lucrare este grea, chiar şi umbletul; nu ştim însă cum se face că de acest sfat ţinem prea puţin socoteală şi râvnim la succesul cuiva, fără să luăm în vedere truda, suferinţele şi pericolele, cari au premers acelui succes. Suntem aşa de mult deprinşi să auzim cântând cu vioara, în cât ni se pare uneori, că această artă e foarte uşoară. Şi când te gândeşti, ce de timp nu cere ea aceluia care are puterea să te ademenească, să te vrăjească cu sunetele dulci ale vioarei sale. „Câte douăsprezece ore pe zi, în timp de 20 de ani, mi-au trebuit ca să învăţ vioara", răspunse Giardini unui tânăr care-l întrebase.

Oratorul, care însufleţeşte mulţimea prin focul privirilor sale, depe ale cărui buze curg gândirile frumoase, ca torentul, care ne uimeşte prin înţelepciunea lui şi ne înalţă cu adevărul vorbelor ce spune, cui datoreşte această artă, acest mare secret, decât numai muncii îndelungate, neobosite şi încercărilor adesea nereuşite?

Iată cum ne explică oratorul american Henry Clay secretul triumfului său: „Succesul meu îl datoresc mai cu seamă faptului că am început la vârsta de 17 ani, şi mult apoi am urmat să citesc, să amplific cele cetite şi să vorbesc ore întregi asupra câteunui subiect

de istorie sau de ştiinţă. Câteodată făceam improvizări pe câmp, în pădure şi adesea în câte un grajd unde n'aveam alt auditor decât boul şi calul!"

Progresul în omenire nu s'a realizat dintr'odată, ci încetul cu încetul, după repetate încercări, după stăruitoare sforţări; de aceea, trebue să ne mulţumim a înainta aşa precum umblăm, adică pas cu pas. Inainte de a culege, nu trebuie să semănăm? Şi cât nu trebuie să aşteptăm dela o lucrare la alta? De obiceiu, fructul cel mai dorit de noi e cel ce se coace mai încet. „Numai timpul şi răbdarea, schimbă frunza dudului în mătase" spune un proverb oriental. Ca să ştii însă, să aştepţi, trebuie să lucrezi din plăcere. Plăcerea de muncă este un sentiment care împrumută caracterului nostru o mare încordare.

Am putea chiar să spunem că această plăcere precum şi sârguinţa ce o punem în acţiuni reprezintă nouă zecimi din înţelepciunea noastră. Ele constituesc sufletul şi vieaţa oricărui succes. Şi, la drept vorbind, cam ce altă bucurie mai mare putem avea pe acest pământ, decât aceea care isvorăşte dintr'o muncă chibzuită, făcută cu voioşie, cu toată inima — muncă unită cu energie, încredere în sine şi cu alte însuşiri bune!

Newton, care a fost o stea între geniile lumii, fiind odată întrebat de cineva, cum isbuteşte să facă descoperirile sale, răspunse astfel: „Gândindu-mă mereu la ele. Nu-mi pierd din vedere subiectul şi aştept ca cele dintâi licăriri, crescând mereu, să se schimbe într'o mare şi puternică lumină".

Cu puţină stăruinţă şi cele mai scurte momente se pot întrebuinţa în aşa chip încât să se producă rezultate de cea mai mare valoare. Rămâi uimit, când te gândeşti ce mult au făcut pentru educaţia lor, unii oameni energici şi stăruitori, cari au ştiut să se folosească de orice ocazie cât de mică, până când, în cele din urmă

au ajuns, prin necontenit exerciţiu, să realizeze opere uriaşe. Ei s'au condus pururea de zicătoarea: „Fierul nu trebue bătut numai cât e cald, ci şi până se încălzeşte". O oră pe zi smulsă ocupaţiilor frivole şi bine întrebuinţată ar fi de ajuns unei persoane de capacitate ordinară, ca să înveţe orice ştiinţă; în zece ani s'ar face un om cinstit. Să ne străduim deci necontenit şi să nu lăsăm timpul, să treacă fără rost. In fiecare moment să învăţăm ceva, să ne formăm un obiceiu bun. Doctorul Good făcu o traducere însemnată în timpul cât trăsura îl ducea dela un bolnav la altul, pe străzile Londrei. Hale îşi scrise „Contemplaţiunile" pe când umbla dela o localitate la alta ca judecător, iar savantul Burney învăţă franţuzeşte şi italieneşte, mergând călare, ca să-şi predea lecţiile de muzică. D'Aguesseau, unul din cei mai mari cancelari ai Franţei, scrise o carte mare şi frumoasă în cele câteva momente de când i se anunţa şi până când se punea masa. Stephenson, când era lucrător mecanic, învăţă aritmetica şi geometria în orele ce-i rămâneau libere în timpul serviciului de noapte; iar când sta acasă, studia fără preget mecanica, preparându-se serios pentru invenţia de mai târziu — locomotiva.

Singură puterea de hotărîre — voinţa — îi poate da omului posibilitatea de a face aproape tot ce voeşte şi să urmeze pe drumul care i se pare lui mai bun. In acest caz, el nu este ca trunchiul care, zvârlit în şivoiu, e luat de acesta, ci, având mijloace de înnotare, îşi alege direcţia ce-i place, chiar împotriva valurilor şi a curentului. Aşa s'au creiat operile mari ale progresului omenesc şi, de aceea, nu strică să mai repetăm aici ce am zis mai sus, că nu numai oamenii de geniu conduc lumea, ci şi aceia cari, posedând o oarecare inteligenţă, ştiu să unească o hotărîre puternică cu o

energie neobosită. S'a observat că, în multe împrejurări, câte un elev socotit de profesori, de părinţi, ca tont, nătâng, a putut, graţie aplicaţiunii şi sârguinţii de mai târziu, să întreacă pe elevii străluciţi. Premiul cursei este al aceluia care aleargă mereu, fără a se opri. Unde sunt premianţii întâi din şcoală? — ne întrebăm uneori. Urmăreşte-i în vieaţă şi vei găsi adesea, că aceia din camarazi cari le erau în urmă în şcoală, i-au întrecut acuma cu mult. Ei bine, singură sârguinţa ne poate explica acest fenomen curios.

Pictorul Pietro di Cortova era privit de toţi în şcoală, ca fiind atât de prost, încât i se şi pusese porecla „cap de măgar"; Walter Scott era taxat de „nerod, care va rămânea toată vieaţa astfel"; iar Alexandru Humbold era socotit ca cel mai tâmpit dintre şcolari. Locul lui Newton, în clasă, era în banca din urmă. Din fericire însă, toţi aceştia au dovedit mai târziu contrariul calificărilor ce li se dăduseră şi aceasta datorită activităţii neobosite, sârguinţei şi energiei neînfrânate a lor.

Nu importă deci, dacă tânărul merge încet; lucrul principal e să fie silitor. Incet, încet, departe ajungi. Broasca ţestoasă care merge pe drum drept, câştigă rămăşagul cu iepurele care umblă făcând mereu la ocoluri. Ba câteodată, o uşurinţă prea mare la învăţăutră poate deveni un defect: întâiu, fiindcă ceeace se învaţă uşor, uşor se poate şi uita şi al doilea, fiindcă omul nu simte atunci nevoia de a-şi cultiva sârguinţa şi statornicia, acele calităţi pe cari cel dotat mai puţin ţine să le exerciteze în chip foarte serios. Din cele de mai sus rezultă că şi profesorii şi părinţii nu trebuie să fie nerăbdători să vadă cât mai curând ajunse la înflorire talentele copiilor. Ceeace trebue să facă, este să se îngrijească de educaţia lor fizică, deprinzându-le corpul cu mişcări, să-i instruească sănătos prin sfaturi şi prin exemple bune şi să lase în seama timpului şi a provi-

denţei, ca să producă roadele străduinţelor lor. Mai presus de toate să caute a-şi deprinde copiii, încă de timpuriu, cu obiceiul muncii sârguitoare şi statornice, cu supunerea, cu atenţia şi cu răbdarea.

ELEVI SLABI AJUNŞI CELEBRI PRIN SÂRGUINŢĂ.

Vestitul inginer *Stephenson* se distinse în copilărie mai cu seamă prin iscusinţa la jocurile atletice, şi trebue s'o spunem asemenea, prin atenţiunea ce punea la lucru. Strălucitul *Humphry Davy,* de asemenea nu se distingea de camarazi prin inteligenţa sa. Profesorul doctor *Cadow,* a zis vorbind de el: „Tot timpul cât l-am avut elev, mi-a fost imposibil să descoper într'însul facultăţile prin cari s'a deosebit într'un mod atât de înalt mai târziu. Şi a declarat singur mai târziu că privia cu o mare fericire, că îl lăsaseră să se bucure de libertatea de a lucra aşa de puţin la şcoală. In ciuda tuturor istorioarelor frumoase brodate asupra precocităţei sale, *Watt* fu departe de a fi un şcolar strălucit; dar era ceva mai bun, adică: *răbdător şi sârguitor,* printr'acest mijloc şi prin truda ce avu cultivându-şi gustul pentru invenţii, ajunse să perfecţioneze maşina cu aburi.

Tot astfel au fost şi câţiva din cei mai vestiţi generali. *Lord Clive,* marele general anglo-indian, fu în tinereţe un adevărat pungaş, având energie numai pentru rău. Familia sa foarte fericită să scape de el, îl trimise la Madras; şi cu toate astea el fu omul care întemeie puterea britanică în Indii. *Napoleon* şi *Wellington* fură şcolari destul de mediocri, nedeosebindu-se cu nimic de ceilalţi colegi. *Ducesa d'Abrates* zicea de

cel d'întâiu, că era foarte sănătos în copilărie, dar altfel nu se distingea cu nimic de ceilalţi muritori. Unul din generalii partidului federal american, *Ulysse Grant,* era poreclit de camarazi *Useless Grant,* — inutilul, incapabilul Grant, — şi cel mai distins locotenent al generalului Lee, *Stonewal Jackson,* era recunoscut în tinereţe ca foarte leneş. Dar cu toate astea, la şcoala militară din West-Point se arătă silitor şi neobosit. Ori-ce ar fi avut de lucru, nu-l lăsa nici o dată neisprăvit; şi de altă parte nu se arătă nici o dată că are cunoştinţe pe cari nu le poseda în realitate. Cineva care-l cunoştea bine scria despre dânsul: „Chemat să spue lecţia profesorului, îi spuse în mai multe rânduri că n'avusese vreme s'o înveţe pe cea de azi, ci abea le învăţă pe cele din zilele precedente. Resultatul muncei lui fu că trecu al 17 dintr'o clasă de 70 de elevi. De sigur, la început, el era inferior tuturora, în ştiinţă şi talente; dar la sfârşitul cursului erau numai 16 înaintea lui, şi lăsase 53 în urmă. Colegii lui ziceau că ar fi ajuns de sigur cel d'intâiu din clasă, dacă cursul ar fi fost de zece ani, în loc să fie de 4, cum era.

Ceeace zicea doctorul *Arnold* despre tineri, e adevărat despre toată lumea: diferenţa dintre ei nu e atât în talente, *cât e în energie.* Muncind cu sârguinţă, energia se schimbă în obiceiu.

Tontul numai să aibă aplicaţie şi sârguinţă şi va întrece de sigur, pe elevul strălucit, căruia îi lipsesc aceste calităţi. *Premiul cursei e al aceluia ce aleargă mereu, fără a se opri.* Numai sârguinţa explică, cum poziţiile respective ocupate de unii la şcoală, sunt atât de des schimbate invers în viaţa reală; şi e curios să observăm cum unii cari învăţau atât de bine au devenit oameni de rând pe când alţii, cari treceau de proşti şi de la cari nu se putea aştepta nimic bun, cu facultăţi încetinele şi cu pasul inflexibil, au ajuns mai târziu şefi

şi conducători de oameni. Autorul acestei cărţi, avu în copilărie camarad de clasă pe unul din elevii cei mai tâmpiţi ce s'a văzut vr'odată. Unul după altul profesorii cei mai meşteri îşi bătură capul cu el şi îl părăsiră. Pedepse corporale, urechi de măgar, desmierdări, rugăminţi, nimic nu se prindea de el. Se făcu de mai multe ori experienţă de a-l pune în capul clasei, şi era lucru curios cum cădea la inevitabila ultimă treaptă, ca o masă de plumb prin mijlocul argintului viu. O mulţime de profesori îl părăsiră zicând că nu va fi niciodată de cât un măgar cu samarul în spinare şi unul dintr'înşii merse până acolo să zică de el că e de o tâmpenie fenomenală". Dar oricât era de tâmpit avea într'însul un fel de energie surdă şi încăpăţânare, care se desvoltară cu vârsta şi cu forţele corpului. Şi lucru straniu, când în fine se amestecă în afaceri, îl văzurăm luând cu încetul, înaintea camarazilor de clasă şi cu timpul lăsând pe mulţi dintr'înşii în urma lui. Ultima oară când auzii vorbindu-se de el, era şef al magistraturei din oraşul său natal.

Nu importă dacă tânărul merge încet, numai să fie silitor. Pas cu pas ajungi departe. Broasca ţestoasă care merge drept pe drum, câştigă rămăşagul cu iepurile care petrece făcând mii de ocoluri. O uşurinţă prea mare poate chiar să devie defect; mai întâi fiind că cel ce învaţă uşor, uită tot aşa, ş'apoi fiind că n'are nici o trebuinţă să cultive aceste preţioase calităţi, *aplicaţia şi sârguinţa,* pe care tânărul mai puţin dotat se vede obligat să exerseze şi care sunt în totdauna unul din elementele cele mai importante în formaţiunea caracterului. *Davy* zicea: „Ceea ce sunt, îmi datoresc numai mie". Şi asta e de asemenea adevărat în toată lumea.

In rezumat, cea mai înaltă educaţie nu e acea ce o dau profesorii, ci aceea ce ne-o dăm noi înşi-ne când devenim oameni. De aceea părinţii n'ar trebui să fie

nerăbdători să vază talentele copiilor aduse la o înflorire timpurie. Să se deprindă să vegheze şi s'aştepte cu răbdare, lăsând exemplele bune şi influenţa paşnică să-şi producă efectele, şi restul să-l lase în voia Providenţei; având grije ca copiii lor să aibă o sănătate trainică, mulţumită exerciţiilor corporale, să-i împingă cu sinceritate pe calea perfecţionării individuale; să cultive într'înşii de timpuriu şi cu grije, obiceiul aplicaţiei şi al sârguinţei; şi pe măsură ce vor înainta în vârstă, îi vor vedea dacă au stofă într'înşii, că devin din ce în ce mai capabili de a munci cu sârguinţă şi folos la opera desvoltărei lor proprii.

IN TRANŞEIE LA OITUZ.

Insera pe culmea munţilor, când Ferdinand I al României, cutreera încă, tranşeele din valea Oituzului. Gânditor Vodă privea cu deamănuntul toate găurile, şi propteaua ce se împletea românește în garduri de nuiele, sprijinite în proţapi. Se uita şi El şi se minuna de dibăcia ţăranului român care îl prinde mâna la orice, atunci când sufletul-l îndeamnă la muncă. Scobora dintr'un adăpost blindat de mitralieră şi-şi urma calea către un şanţ de comunicaţie, când din fundul tranşeului un geamăt Il făcu să fie mai atent.

— Hâ! Hâ! D'ar ar Doamne iartă-mă în tine. Mă da'a ciorilor înţepeneală? Te pomeneşti că rămân de noapte aici. Fiiiiiiu.

— Ha! Op'aşa! nu te-ai mai lăsat lăsate-ar duşmanii în scăfârlia lor? Uf neiculiţă că rău mă'nţepeni...

Vodă Ferdinand, puse capul în jos, aruncă o privire şugubeaţă pe subt vizieră şi râse înfundat. Un ofiţer din suită (din însoţitori) se apropie de Vodă, şi-l rugă să-i dea voie să descurce drumul pe şanţul de comunicaţie. Vodă Ferdinand se întoarse şi îi spuse râzând:

— Acest soldat trebueşte ajutat. Şi eu ca şi dumneata sunt camaradul, lui, dă-mi voie să-l ajut eu.

Şi se apropie de românul necăjit care se înţepenise

cu țeava armei în nuelele tranșeului și cu capul în pământ.

— Ce faci aici camarade?

— Ce să fac, nu vezi? Fac pe dracu'n patru ca să mă urnesc din loc și parcă-i un făcut, nu pot neam... Pune mâna și tu vericule și saltă puțin sacii ăia de cartușe așezați călare pe pușcă.

. . . . . ; ; ;

— Aha! Mai odată! Trăite-ar Dumnezeu că mi te scoase în cale.

— Din ce loc ești?

. . . . . .

— Aa! Satul lui Vodă! Mamă ai?... Dumnezeu s'o odihnească.

. . . . . .

— Nevastă ai?... Bună?... Ca-și-a mea. Muierea tot muiere.

. . . . . .

— Copii ai?... Dumnezeu să-i ție...

— Mai opintește-te odată? Așa. Incă odată... Mai, și mai, hâ! Uffff.

Scăpat din nuiele, soldatul întoarse capul să-și vadă camaradul. Când văzu fața lui Vodă și tunica plină de pământ, luat de pe sacii de cartușe, sângele-i fugi din vine și se rezemă de gardul de nuiele al tranșeului înțepenit cu mâna la capelă:

— Să trăiți dar nu v'am... ocservat.

Vodă Ferdinand începu să râdă.

— Nu-ți fie teamă. Eu te-am ajutat că și tu ajuți Țara la nevoie. Poftim o țigare.

— Mulțămim!

— Și acum la revedere camarade.

Ii întinse mâna. Soldatul, un rumân desghețat, i-o strânse frățește.

— Să trăiți!

— Să ne vedem sănătoși!

— S'dea 'mnezeu sănătate Majestate, și 'mneavoastră și copiilor.

Zările unei dimineți luminau negura munților. Tunurile mugeau de se cutremura pământul. Ziua se anunța harnică.

Pe înserat, luptătorii dela Oituz se cuibăreau în gropile făcute la repezeală.

Alungaseră dușmanul, îi luase câteva sute de prizonieri și zeci de mitraliere.

Regele îi îmbărbătase; *Regele* îi întărise; *Regele* îi mânase în luptă.

Locot. Paul Epureanu

ROMÂNII DE PESTE DUNĂRE.

Măcar că graniţele s'au lărgit, iar ţara a ajuns mai bine de două ori cât era mai înainte, totuşi nu toţi românii sunt la un loc. Au rămas mulţi şi peste graniţa de răsărit şi peste cea dela apus, spre miază-noapte ca şi spre miază-zi. In tot lungul Dunării pe malul ei drept, în Serbia şi Bulgaria până la Vidin, sunt numai români. Pe aceştia din urmă i-a cercetat, mai anţărţ, un inimos scriitor de ai noştri d. *Emanoil Bucuţă.*

Bucata de pământ încinsă de cotul Dunării dela Calafat, e plină numai de Români, trecuţi pe vremuri, cari din Mehedinţi, cari din Dolj şi chiar Gorj, cari din Banat. Au pribegit când pela noi se puneau biruri grele, de nu mai putea omul să dovedească cu plata lor.

Prea puţin s'au schimbat din limbă şi obiceiuri, aceşti români siliţi să-şi ieie lumea'n cap. N'au dat peste Bulgari, ci ei s'au aşezat întâi în locurile acestea, dovadă numele satelor curat româneşti, acelaş adese ca şi locul de obârşie al pribegilor. Lupuleştii Bregovei ţin din Lupoaia mehedinţeană.

Obiceiurile lor sunt păstrate, ca şi de prin locurile de unde se trag. Aceleaşi hori în zilele de sărbători, aceiaşi veselie când s'a strâns mana câmpurilor. Lăutarul satului cântă la urechea bătrânilor cheflii:

Cine are ibovnică
I se pare noaptea mică,
Cine ibovnică n'are
I se pare noaptea mare
Şi plapuma drob de sare.

Trăesc în seama Domnului, neştiuţi de nimeni, dar şi ei nu ştiu nimic „din istoria isprăvilor întregului neam din care ei sunt numai fărâmă scoasă la un ţărm străin". Ţin la obiceiurile lor ca la ceva sfânt, moştenit din moşi strămoşi. Sunt aşa de aproape de noi şi totuşi atât de departe! Dunărea pare aşa de lată încât nici ei de noi nu-şi mai aduc aminte decât prin negura povestirilor, nici noi de ei nu ne-am prea interesat.

Ei între ei nu ştiu cum şi în ce fel au ajuns împreună, vorbind aceaşi limbă şi având aceleaşi datini. Cel mult cei cari locuesc spre dealurile împădurite îşi zic Pădureni, alţii dinspre Vidin îşi zic Văleni, iar cei dinspre şesul lăsat de Dunăre Câmpeni. Pădurenii trecuţi prin Serbia, sunt din Banat, ceilalţi de prin părţile Mehedinţilor şi a Doljului. Unii zic la piatră „piatră", alţii „chiatră". S'au tras fiecare la locul unde le aducea aminte satul lăsat în ţară. Incolo nici o deosebire între ei, nici o deosebire între ei şi noi.

„Din Dunăre până înăuntru în pădure şi dela Timoc până sub streaşina de piatră a Diilor (Vidinului), aceşti 50 şi mai bine de mii de oameni muncesc pământul şi cresc vitele aşa cum moşii şi strămoşii au făcut acasă ori pe unde descălecau, peste munţi ori peste apă. Ogoarele sunt acoperite de porumb ori de grâu, poenile de sus, de oi, malul cu podgorii, râul cu lăptoace şi năvoade. O viaţă tihnită şi stăruitoare, aceaşi din vremurile vechi, îşi vede de rosturi sub înaltele cutrupişuri (acoperişuri) cu ţiglă şi prin avlia (curtea) plină cu de toate. Treci pe alături şi n'o ghiceşti. Doar câte o zi

mare vine, şi ca la o deschidere de cer de Bobotează, viaţa aceasta se desvăluie deodată, îmbrăcată în curcubeie ca o floare a pământului şi ducându-i datinele şi amintirea prin veacuri".

E. Bucuţă.

BANII. — UZUL ŞI ABUZUL LOR.

„După mine, cel mai bun isvor de bogăţie e economia, atât în familie cât şi în Stat".

(Cicero)

„Trebue să avem banii în inimă, iar nu în cap".

(Dean Swift)

După felul cum un om se serveşte de bani, îi câştigă, îi economiseşte şi îi cheltueşte, putem să cunoaştem mai cu siguranţă înţelepciunea purtării sale. Cu toate că trebue să ne ferim de a privi banii ca ţelul vieţii noastre, ei nu sunt nici lucru de lăsat sau care poate fi tratat cu un dispreţ filosofic, fiindcă reprezintă primele elemente ale bunului trai fizic şi social, la un grad înalt. Unele din cele mai frumoase calităţi ale naturii omeneşti sunt intim legate de buna întrebuinţare ce putem da banilor. Astfel sunt *onestitatea, dreptatea şi devotamentul;* tot asemenea sunt virtuţile practice, *economia* şi *prevederea.*

De altă parte aceste virtuţi îşi au contrariile, *sgârcenia, frauda, nedreptatea* şi *egoismul* pe care le vedem dezonorând existenţa celor ce au o ardoare nemăsurată de câştig, asemenea *risipa* şi *neprevederea,* de care dau probă cei ce abuzează de banii ce câştigă. „Astfel în

cât, după observaţia foarte cuminte a lui *Henri Taylor,* a ţine măsură dreaptă în felul de a câştiga, economisi, a da, primi, împrumuta, a da cu împrumut şi a dispune pe cale testamentară, ar fi, una din dovezile perfecţiunei omeneşti".

Buna stare, trebue să fie ţinta oricărui om pe pământ, câştigul prin mijloace oneste. Numai astfel poate avea omul bunul trai fizic, care e indispensabil desvoltărei celei mai înalte a naturei sale şi poate îngriji de trebuinţele familiei sale, condiţie „fără care, zice Apostolul, omul e mai rău de cât păgânul". Deci, această datorie ar trebui să ne fie cu atât mai puţin indiferentă, cu cât respectul ce au concetăţenii noştri de noi, ţine mult de modul cum prindem ocazia care ni se poate prezinta, de a lucra cu onestitate la înaintarea noastră în viaţă. Chiar silinţa ce o punem spre a atinge acest ţel aici pe pământ, e singură o educaţie, care îi pun în relief virtuţile practice şi care îl disciplinează prin exerciţiul răbdărei, al sârguinţei şi alte virtuţi asemănătoare.

Omul cu grije şi prevedere, e de sigur om care cugetă adânc; fiindcă el nu trăeşte numai pentru prezent, ci, cu o înţeleaptă prevedere, îşi ia măsurile pentru viitor. Asemenea trebue să fie cumpărat şi trebue să ştie să practice abnegarea, care, mai mult de cât orice altă virtute arată o mare forţă de caracter. Un învăţat zice cu multă dreptate că „cea mai rea instrucţiune dacă deprinde pe om cu abnegarea, e mai bună decât cea mai strălucită care îl învaţă totul fără de aceasta". Romanii întrebuinţau cu drept acelaşi cuvânt *(virtus)* spre a arăta nu numai virtutea, ci şi *curagiul,* care e în sensul fizic, ce e abnegarea în sensul moral, cea mai înaltă dintre toate virtuţile fiind aceea care *ne dă victoria asupra nouă înşi-ne.*

MAREA BĂTĂLIE DEPE NEAJLOV ŞI ARGEŞ, DEC. 1916.

Bătălia depe Neajlov şi Argeş, sau cum i se mai spune, bătălia pentru apărarea Bucureştului, deşi nu a ţinut în crâncena ei încăerare mai mult decât patru zile, totuşi a fost cea mai mare bătălie care s'a dat în prima parte a războiului de Intregire, atât ca plan de luptă, cât şi ca mişcări executate în cursul ei. Ea se numără printre marile ciocniri ce s'au dat în tot timpul marelui răsboi al lumei. Planul, era atât de bine întocmit, încât, Germanii considerau această bătălie ca o înfrângere sigură şi pentru câştigarea ei, întreaga Germanie a făcut slujbe şi rugăciuni în toate colţişoarele şi cătunele. Timp de două zile, din cele patru cât a durat bătălia, duşmanul cel mai tare, cel mai dibaci şi cel mai înarmat, a fost subt opinca Românului, care rebegit de frig, rupt şi istovit, flămând şi bolnav, înarmat numai cu o simplă puşcă, îşi apăra: sărăcia, pământul şi libertatea graiului.

Cine poate să nege existenţa unui sat din judeţul Vlaşca unde s'a dat bătălia, în care duşmanul să nu fi fost trecut prin baioneta românească şi să nu fi avut, morţi şi răniţi prizonieri mult material de război părăsit şi tunuri pierdute? Cine poate să nege că la această groaznică încăerare, tot ce a fost suflare pe pământul vlăscean, n'a luptat cu trupul şi inima pentru

apărarea Capitalei de încălcarea duşmanilor? Până şi copii cei mici, ridicaţi copăcel, urmăreau mişcările duşmanului şi alergau cu picioarele goale kilometri întregi ca să dea de ştire lui — Nenea care lupta cu arma — că spurcaţii au trecut prin satul... cutare. Prea ne-a fost vitregă soarta, şi prea eram părăsiţi de aliaţii noştri ruşi. Această bătălie trebuia să fie o glorie a micei armate române, printr'un lucru de nimic, a trebuit să se întoarcă în norocul duşmanilor, care era gata, gata, să intre în Dunăre, cu calabalâcul lor cu tot. Totuşi această glorioasă dar nenorocoasă bătălie ne-a ridicat în ochii aliaţilor. Francezii, care ne urmărea cu privirile lor scrutătoare, şi ne-a dat locul de cinste printre marile armate aliate.

Bătălia depe Neajlov şi Argeş începe să se desemneze din momentul ce inamicul profitând de întunericul unei nopţi cetoase pe Dunăre şi de faptul că Dunărea nu era apărată decât de nişte moşnegi cu arme proaste şi grele, trec Dunărea pe două coloane şi încep înaintarea către Bucureşti. Atunci Comandamentul român în unire cu misiunea Franceză, întocmeşte un plan, foarte chibzuit, ca să prindă într'un cerc trupele duşmane care înaintau spre Bucureşti şi să le captureze, dacă nu să le înghesuie în Dunăre. Planul avea următoarea compunere. Pe la stânga va merge către şoseaua, ce era drumul inamicului două Divizii române (2/5; 9/19), dela dreapta trupele ruseşti care veneau către inamic dinspre Giurgiu, şi din faţă o Divizie română (21). Toate acestea formau aproape două treimi dintr'un cerc, care s'ar fi închis peste şoseaua Alexandria-Bucureşti pe care mărşăluia inamicul către Capitală. Lovitura de nădejde trebuia să o dea cele două Divizii din stânga adică, a 2/5 şi a 9/19. Inamicul venea asupra Capitalei cu patru divizii dintre care: 2 bulgare, 1 turcească şi 1 nemţească. Intâlnirea a avut loc

în regiunea Bălări-Stâlpu-Mihăileşti. Cele două divizii bulgare şi turcă, atacate de noi, au fost învinse. Soarta bătăliei se desfăşura în câştigul nostru. Dar se vede treaba că norocul îşi are şi el partea lui în hotărîrile mari, şi tocmai un lucru mic, de nimic s'ar putea spune, să hotărască desnodămintele mari. Un curier dela Marele Stat Major, care ducea ordinele secrete de operaţiuni, cade în mâinile nemţilor, cu ordine cu tot. Inamicul surprins de marea lui greşală, dă ordin ca, trupele noastre ce atacau dela stânga (Diviziile 2/5 şi 9/19) să fie isbite în spate de grupul de cavalerie german, ce intrase în ţară pe la Jiu. In acelaş timp bagă în luptă şi Divizia germană ce intrase odată cu trecerea Dunării, pe pământul vlăscean. Astfel lupta se dădea cu forţe neegale, şi ca material şi ca număr de oameni, şi ca forţa morală. Au fost măreţe luptele date de regimentul 9 de Vânători la Stâlpul, au fost măreţe atacurile de noapte ale regimentului 40 Călugăreni, a fost mai presus de orice închipuire, şarja regimentului 2 de Roşiori la Prunaru, unde Comandantul cade în capul soldaţilor călări. Inamicul a simţit crunt îndârjirea românească, dar prea erau mulţi, prea aveau arme bune şi noi prea nenorocoşi. Ruşii n'au vroit să intre în luptă, inamicul ştia ce trupe obosite avea în faţă, şi pe deasupra îi căzuse în mână secretul mişcărilor în lupte.

Neajlovul şi Argeşul n'a putut fi pentru români ceeace a fost râul Marna (Franţa) pentru Francezi.

La Marna, trupele nemţeşti ce înaintau sigure asupra Parisului, au fost încercuite, decimate şi alungate înapoi sute de kilometrii, înscriind, prin această mică şi umilă înfrângere, victoria de mai târziu a cauzei nobile a aliaţilor noştri. A fost nenorocoasă marea bătălie depe Neajlov şi Argeş, dar avem dreptul să ne mândrim cu ea, aşa cum aliaţii noştri ne-au stimat în ochii

lor. Iar în faţa urmaşilor care ne vor judeca, avem dreptul să înălţăm fruntea căci am fost viteji şi răbdători, dar numai o soartă de a avea pe ruşi ca aliaţi direcţi, ne-a păscut nenorocul.

Se cuvine cea mai mare cinste, Eroilor ce-au luptat şi căzut pe Neajlov şi Argeş. Din pământul îngrăşat cu sângele şi trupul lor, să crească Floarea Recunoştinţei, care e atât de rară, a unui popor liber şi unit, cu preţ de sute de mii de vieţi.

RESPECTUL LEGILOR.

Lângă satul Tatomireşti era o pădure mare, în care se găseau iepuri, vulpi, lupi, cerbi, căprioare, porci mistreţi, în sfârşit tot felul de animale sălbatice.

Această pădure era a boierului Mihalache, stăpânul moşiei Tatomireşti.

Intr'o zi Nicu şi Vasile ,feciorii boierului Mihalache, voind să facă o vânătoare în pădure, deteră ordin la slugi să pregătească puştile; cumpărară praf, capse, gloanţe, însfârşit tot ce le trebuia pentru vânat.

Seara la masă băiatul cel mai mare zice tatălui său:

— Ştii, tată, că mâine ne ducem la vânat în pădure? Bătrânul, cu toate că era stăpânul pădurii, dar fiind om cu rânduială şi cu respect de legile ţării, zise:

— Nu se poate, pentrucă luna asta şi cea următoare e oprită vânătoarea.

— Dar de ce, tată, întreabă băiatul.

— Pentrucă aşa cere legea asupra vânătoarei, răspunse boierul.

— Cum tată, ce are de a face legea? Pădurea nu e a noastră? întrebă Nicu.

— Cine poate să ne oprească pe noi să facem, ce vrem, pe proprietăţile noastre, zice şi Vasile.

— Aşa este, e drept că pădurea este a noastră; dar noi, ca şi toţi oamenii cari se găsesc în ţara asta, suntem împreună cu tot ce e al nostru, ai ţării; şi vedeţi

voi, pentruca ţara să meargă bine şi spre mărire, trebue ca toţi să se supue şi să facă aceea ce zice ea; căci ea are oamenii ei învăţaţi, care nu au altă meserie decât să se gândească la fel de fel de învăţături, învăţături după ce le iscăleşte Regele, ni le trimete nouă cu porunca să le ascultăm şi să le păzim, urmând întocmai cum cer ele. Toate aceste învăţături, cari ne vin dela Rege, se numesc legi şi tot ce este cetăţean, locuitor în ţara asta, este dator să le păzească cu sfinţenie, iar cine nu le păzeşte şi le calcă, este pedepsit.

Uite, pentru ca să vedeţi voi cât de bune sunt legile vă întreb:

— Ştiţi voi când scoate pui iepuroaica? Dar căprioara? Dar pasările celelalte?

Ştiţi voi ce slujbă ne aduc nouă ciorile, gaiţa, vulpea şi altele?

Copiii tăcură, însă se uitară întrebător la bătrân.

— Ei, vedeţi că nu ştiţi? Să vă mai întreb încă una: cum se numeşte fapta, când se omoară un biet animal, tocmai când are pui mici? Nu este aşa că este o cruzime, o sălbătăcie şi un păcat? Afară de asta, pe lângă că nici mama nu este prăpădită, dar ce se fac puii fără mama lor? Nu-i aşa că vor muri de foame?

— Aşa este, tată.

— Ei vedeţi, de aceea sunt şi se fac legi, pentru ca să oprească pe oameni să nu săvârşească sălbăticii şi păcate, şi să păzească viaţa animalelor, atunci când de viaţa lor atârnă viaţa altora, căci numai atunci ele se pot înmulţi, şi ne pot veni nouă în ajutor, stârpind ba una cutare gânganie, ba altă cutare lighioană, care face rău la grâu, însfârşit ne dau şi ele, pe cât pot, ajutoare.

— Toate legile sunt folositoare, căci sunt făcute de oameni învăţaţi şi cu multă judecată. — Iată, să luăm de pildă legea învăţământului:

La început omul ţipă şi se necăjeşte că i-se cere să-şi

dea copilul la şcoală; încetul cu încetul vede însă cât de mare bine îi aduce şcoala, căci copilul învăţând carte, se luminează, se face mai priceput la treabă, mai vrednic, mai mândru, în sfârşit se face om nu glumă.

Iată dar, copiii mei, cât de bune sunt legile ţării.

Legea este dascălul tuturora; ea ne povăţuieşte la bine şi ne opreşte dela rău.

Datoria oricărui român este dar să asculte şi să păzească legile ţării cu sfinţenie, căci, cel ce nu le păzeşte, este un rău cetăţean şi răsplata lui este pedeapsa.

RESPECTUL ŞI RECUNOŞTINŢĂ.

Am arătat că nevoia de a se ajuta unii pe alţii, îndeamnă pe oameni a se apropia, a se încrede între dânşii. Increderea aceasta se întemeiază pe deşteptăciune şi cinste. Despre omul cuminte şi cinstit, zicem că e vrednic de respect. O apropiere însă între noi şi dânsul, nu se poate face, câtă vreme el e om de omenie, iar noi suntem nişte şireţi şi fără minte.

Orice om cum se cade e îndreptăţit a ocoli pe cei şireţi. De aceea, ca să ne bucurăm de respectul altora, trebue să ne facem vrednici de cinste. Respectă-te, ca să fii respectat! Fii respectos în vorbire, respectos în fapte.

Cel ce izbuteşte a-şi păstra cinstea sa, întotdeauna se poartă bine cu lumea, adică o respectă. Deprinderea cea bună se învaţă în familie. Flăcăul ce se supune poruncii părinţilor săi, precum şi fraţilor şi surorilor mai mari decât dânsul, de bună seamă va şti să se poarte bine şi cu lumea. Cu aceeaş dragoste, el va respecta învăţăturile bisericei creştine, cu aceeaş înţelepciune va primi sfaturile bătrânilor, cu aceiaş sfinţenie se va supune cuvântului scris în legile ţării sale.

Suntem obişnuiţi a cinsti oamenii buni, drepţi şi deşteptăţi, socotindu-i trebuincioşi pentru sporirea fericirii tuturor. Cu atât mai mult însă, suntem datori a cinsti pe binefăcătorii noştri. A cunoaşte şi a mulţumi pe cei

ce ne ajută, este a avea recunoştinţă, a fi recunoscător. Recunoştinţa este temeiul încrederii dintre oameni. Sunt mulţi însă care fac binele, fără să se aştepte la recunoştinţa celor pe cari îi ajută. Invăţăturile bisericii creştine ne poruncesc chiar să facem binele fără a ne gândi la vreo răsplată. Toţi binefăcătorii se pot gândi însă la un lucru. Ei se aşteaptă la îmblânzirea inimilor săracilor şi nevoiaşilor. In adevăr, precum se poartă alţii cu noi, suntem datori a ne purta şi noi la fel cu cei care au nevoie de ajutorul nostru. Domnul a zis: „Cel ce iubeşte pe aproapele său, pe mine mă iubeşte". Prea puternicul stăpân ne dă ploaia şi soarele din care isvorăsc toate bunătăţile pământului, spre hrana noastră şi a dobitoacelor. Cum îi putem mulţumi noi? Chiar când ne dă din belşug, noi uităm să ridicăm ochii spre cer şi să zicem măcar un cuvânt: „Iţi mulţumesc, Bunule Stăpân!".

Dar pe Dumnezeu nu-l vezi şi-l uiţi; unii mărturisesc chiar că nici nu este nicăeri. Cum putem să zicem dar, că iubim pe Dumnezeu, „fără să-l vedem", în timp ce pe semenii noştri îi vedem în toate zilele în necazuri şi suferinţe şi totuşi nu-i iubim?

Binefăcătorii noştri, mai ales când sunt bogaţi, nici n'au trebuinţă de recunoştinţa noastră. Singura lor mulţumire este numai aceea de a ne vedea că suntem oameni de treabă şi iubim adevărul şi dreptatea. Astfel e cea mai mare mulţumire a binefăcătorului: de a fi ajutat un suflet nevinovat.

O CEARTĂ.

Nu, nu m'am certat azi cu Coretti, de necaz că el a luat premiu şi eu nu.

N'am necaz pe el, dar nici dreptate n'am avut.

Profesorul îl puse lângă mine; eu scriam la caligrafie; Coretti mă împinse cu cotul, mă făcu să scriu o literă pocită şi să şi pătez cu cerneală istorisirea lunară: „Copilul sârguincios", pe care trebuia s'o copiez în locul zidăraşului bolnav.

Mă supărai şi îl certai. Coretti îmi răspunse râzând: „Nu am făcut înadins!"

Ar fi trebuit să-l cred, fiindcă îl ştiu cât e de bun, dar nu-mi vine la socoteală că a râs şi mă gândii: — Acum fiindcă a luat premiu s'a mândrit!

Puţin după aceea, ca să-mi răsbun, îl împinsei şi eu aşa de tare încât îi stricai foaia pe care scria.

Atunci, mâniat şi aprinzându-se la faţă, îmi zise: — „Tu nu poţi tăgădui că ai făcut cu dinadinsul!" şi ridică mâna ca să dea în mine. Profesorul îl văzu; el se astâmpără, dar adause: — „Te aştept la ieşire!"

Mie nu-mi veni bine; îmi trecuse necazul şi-mi păru rău. Coretti nu făcuse cu dinadinsul, o ştiam foarte bine.

Imi adusei aminte, când îl văzusem la el acasă, cum muncea, cum îngrijea de mumă sa bolnavă; şi apoi ce mult îl sărbătorisem la mine acasă şi ce mult plăcuse

el tatei. Ce n'aşi fi dat să nu fi rostit cuvintele supărătoare, să nu-i fi făcut mojicia aceea.

Mă gândeam la povaţa ce mi-ar fi dat tata:

— „N'ai avut dreptate! — Nu, cere-i iertare".

Să-i cer iertare? nu îndrăsneam, îmi era teamă să nu mă înjosesc.

Mă uitam pe sub ochi la Coretti, şi îi vedeam flaneluţa descusută pe umeri; cărase pe semn multe lemne.

Simţeam că-l iubesc şi-mi ziceam: — „Aide, aibi curaj!" — dar vorba: Iartă-mă! îmi sta în gât. El se uită pieziş la mine din timp în timp, semăna mai mult a fi mâhnit decât mâniat.

Cu toate acestea mă uitam şi eu la el pieziş ca să nu creadă că mi-e frică.

El îmi zise înc'odată: „Te aştept afară".

Şi eu: „Foarte bine"!

Imi aminteam însă ceeace-mi zisese odinioară tata: — „De eşti vinovat, apără-te, dar nu bate". — Şi îmi ziceam în mine: — „O să mă apăr, dar n'o să-l bat". Eram nemulţumit, trist, nici nu mai auziam ce spune profesorul. In fine sună de ieşire.

Când rămăsei singur pe uliţă, văzui pe Coretti că se ţinea după mine.

Mă oprii şi-l aşteptam cu linia în mână.

El se apropie de mine, eu ridicai linia.

— „Petrică dragă — îmi zise el surâzând şi apucându-mi linia cu mâna, — să rămânem prieteni ca mai înainte!"

Rămăsei o clipă înmărmurit; mi se păru că o mână mă împinge spre el şi căzui în braţele lui.

El mă sărută şi îmi zise: — „Să nu ne mai certăm niciodată, nu-i aşa Petrică?

— „Nu, niciodată!" — răspunsei.

Ne despărţirăm mulţumiţi. Dar când sosii acasă şi

spusei totul tatălui meu, crezând că o să-i fac plăcere, el mă dojeni şi-mi zise:

— „Trebuia să-i întinzi tu întâi mâna, căci vina era a ta! Şi apoi nu trebuia să ameninţi cu linia pe un tovarăş mai bun decât tine, pe fiul unui soldat!"

Şi smulgându-mi linia din mână, o făcu bucăţi şi o asvârli.

După Cuore

NU FELUL MUNCII NE POATE INJOSI.

Un preot îmi spunea că are la biserică drept paracliser un elev de liceu, ca de vreo 16—17 ani. Şi lucru ciudat este că acest băeţandru, ori de câte ori vrea să mătură în biserică, nu găseşte altceva mai bun de făcut, decât să închiză uşile. Negreşit că numai curăţenie nu se poate face în chipul acesta. Căci e la mintea omului, că măturând şi scuturând preşurile cu uşile zăvorite, tot praful, care se stârneşte, rămâne pe deplin tot în biserică. Fireşte că într'altfel ar fi, dacă preşurile, prapurele şi celelalte dichisuri din biserică ar fi scoase şi scuturate afară.

Imi dogore obrazul de ruşine, îmi spunea bietul preot, când văd că drept-credincioşii, vroind să şadă sau să îngenunche, se ridică de jos scuturându-se de praful, care le înălbeşte hainele. Şi nu e chip să-l desbăr de acest netrebnic obicei, — încheie bietul preot.

Şi ştiţi pentru ce? Pentrucă acest tânăr paracliser fiind şi elev de liceu, în ruptul capului nu ar dori să fie văzut că scutură preşurile bisericei. Ii este dar ruşine de slujba de paracliser.

Şi eu mă întreb: Aşa s'ar cuveni oare? Poate fi de ocară vreo strădanie cheltuită în slujba bisericei? Trebue oare să fie arătat cu degetul omul, care se trudeşte întru curăţirea şi deretecarea sfintelor locaşuri.

Negreşit că înainte vreme ,nici nu-i trecea cuiva prin

minte măcar să-şi pue această întrebare. Căci pe vremuri toţi, dela Vlădică până la opincă se opinteau care mai de care ca să slujească în via Domnului şi în sfintele lui locaşuri. Aşa de pildă, cine nu ştie că pe vremuri în străniile bisericilor se luau la întrecere cântând cei mai înalţi dregători ai ţărei şi boeri, care socoteau că, spre mântuirea sufletelor lor lucrează, dacă încearcă să placă Domnului, şi înălţându-i cântece de laudă. Şi mai ales femeile, dela Domniţa până la cele mai de jos, se întreceau ca să împodobească bisericile numai cu ţesături făcute de mâna lor. Ba încă, erau pe atuncea şi creştini, care nu se codeau să ajute chiar la zidirea bisericilor, nu numai cu bani, ci şi cărând cu spatele lor cărămidă întocmai ca salahorii. Căci credeau aceşti drept credincioşi, că cu cât mai tare se vor sili şi osteni ei pentru biserică cu atât mai mult îşi vor netezi drumul în spre mântuirea sufletului.

Astăzi, până şi unii preoţi au ajuns să nu mai vrea să se arate în lume drept slujitori ai altarului. Căci, într'altfel nu pot să mă dumiresc pentru ce mulţi dintre ei se tot îndoae în faţa pornirei de a se îmbrăca întocmai ca gloata celorlalţi muritori. Ei bine, nu în chipul acesta ne glăsueşte şi porunceşte adevărata învăţătură creştină. Vreau adică să spun că adevărata învăţătură creştină a înălţat pe dearândul toată strădania şi toată munca omului, arătându-ne, că nu este în ochii Mântuitorului mai pre jos potcovarul decât judecătorul şi nici plugarul nu este mai pre jos decât cel mai înalt dregător al ţărei. Şi cu atât mai mult a înălţat El mai ales munca şi strădania săvârşită întru lauda şi mărirea Domnului.

Dar nu numai că sfinţii părinţi ne-au îndemnat să cinstim toată munca, ci încă ne-au şi dovedit aceasta. Aşa de pildă, cine nu ştie că marele Apostol Pavel s'a hrănit numai din vânzarea coşurilor şi rogojinelor împletite cu mâna sa, neprimind el să fie întreţinut pe seama obştei creştine, care cu drag ar fi dorit să-i poarte de grije. Deci, şi după învăţătura creştină, nu felul muncii poate coborî pe om, ci numai netrebnicia faptelor sale.

Ei bine, astăzi mi se pare că facem şi gândim cu totul dinpotrivă. Căci prea adeseori vedem, că din ce în ce mai mult lumea se încăpăţânează să scoată din copiii lor nişte costelivi funcţionari, aproape muritori de foame. Şi aceasta, nu pentrucă ar fi ei încredinţaţi, că aşa le-ar merge mai bine în viaţă, ci numai pentrucă li se pare că mai mult cinstiţi în lume le-ar fi copiii, dacă ar sta ei încremeniţi la o masă, scriind ca funcţionari, în loc să fie ca părinţii lor plugari ,meşteşugari sau negustori chiaburi.

Drept aceea, eu în unire cu învăţătura creştină, îmi iau îngăduinţa să vă spun: Oameni buni, alegându-vă cărările vieţei, căutaţi să fiţi cu mai puţină teamă de gura lumii, şi cu mai multă grije ca să fiţi plăcuţi lui Dumnezeu şi ca să vă fie vouă bine.

După M. Mihăileanu „Mica Pravilă"

LACRĂMILE UNEI MAME.

— Uite, Mărioară, ce-mi scrie bunică-ta dela Galaţi! zise într'o zi doamna Murgeanu fiicei ei, în etate de cincisprezece ani, dându-i să citească scrisoarea pe care chiar atunci o primise.

Bunica fetei era acum bătrână şi era foarte bogată. Prin scrisoarea aceia îşi arăta dorinţa să ia pe Marioara ca pe o copilă de suflet, asigurând-o că la dânsa va găsi tot ce putea s'o facă fericită: locuinţă frumoasă, trăsuri, îmbrăcăminte scumpă, petreceri, călătorii în străinătate şi pe lângă acestea, o iubire de adevărată mamă, cu îngrijirile cele mai călduroase.

Marioara, răpită o clipă de bucurie la auzul atâtor îmbieri spre fericire, întrebă pe mamă-sa dacă ar primi o propunere aşa de neaşteptată.

— Firește, îi răspunse doamna Murgeanu, numai să primeşti şi tu. Deşi îţi sunt mamă, tot m'aş crede vinovată dacă, ţinându-te lângă mine, aş pune o piedică fericirei tale.

Pe când rostea aceste din urmă cuvinte, ochii i-se umplură de lacrămi şi vocea începu să-i tremure. Marioara, văzând pe mamă-sa atât de înduioşată şi ne mai putându-se ţine, începu să plângă cu hohote.

— Buna şi scumpa mea mamă! strigă ea luând-o de gât. Nu duce nici o grije, căci eu nu sunt dintre acei copii cari pot să-şi găsească fericirea lepădându-se

de părinţi. Lacrămile tale mă încredinţează deajuns că eu am în inima ta o comoară de bunătate şi de iubire, pe care toate avuţiile din lume nu le-ar putea înlocui. O să scriu îndată bunicei că-i sunt prea recunoscătoare de bunăvoinţa ce-mi arată, dar că mă simt destul de fericită în casa părintească.

Fericirea depărtată când îţi va luci 'nainte,
De iubirea părintească trebui să-ţi aduci aminte.

Râureanu

NEGUSTORAŞUL.

Tata vrea ca în fiecare zi, când n'avem şcoală, să chem acasă la noi pe vreunul dintre tovarăşii mei de clasă, sau să mă duc eu la dânşii acasă, pentru ca, încetul cu încetul, să mi-i fac prieteni pe toţi. Duminecă mă voiu duce să mă plimb cu Alexăndrel, băiatul cel mai bine îmbrăcat, şi care se scutură mereu de praf. Astăzi însă a venit la mine Tache un băiat înalt şi slab, cu nasul ca un cioc de huhurez şi cu ochii mici şi vicleni, care parcă scotoceşte peste tot locul. E fiu de negustor, şi e foarte ciudat în apucăturile lui. Işi numără într'una banii pe cari îi are în buzunar, socoteşte la repezeală pe degete şi face orice înmulţire, fără să aibă nevoe de tabla înmulţirii. E econom; are chiar un libret dela cassa şcolară de economie. Nu cheltueşte niciodată vreun ban, şi, dacă vreo para îi cade sub bănci, e în stare să o caute o săptămână întreagă.

Tot ceeace găseşte: peniţe, întrebuinţate, mărci poştale ştampilate, ace cu gămălie, cutioare goale, pe toate le strânge. De vreo doi ani adună mărci, şi acum are vreo câteva sute din felurite ţări, într'un album mare, pe care apoi îl va vinde librarului când va fi plin de tot.

Totuşi librarul îi dă caete pe degeaba, pentrucă îi aduce mulţi băeţi în prăvălie. La şcoală face totdeauna negoţ: face vânzări de lucruri, lotării, schimburi; apoi îi pare rău de schimburi şi-şi cere îndărăt lucrurile;

cumpără cu jumătate preţ şi vinde împătrit; joacă în peniţe şi nu pierde niciodată. Vinde gazete vechi tutungiului, şi are un caeţel unde îşi ţine socotelile; e plin de adunări şi scăderi. La şcoală nu învaţă decât aritmemetica. Mie îmi place, căci mă face se petrec. Ne-am jucat de-a negustorul, cu greutăţi şi cântar; el ştie adevăratul preţ al tuturor lucrurilor, cunoaşte greutăţile şi face la iuţeală cornete de hârtie ca şi băcanii. Spune că de-abia aşteaptă să sfârşească şcoala spre a se apuca de negoţ, de unul nou, pe care l-a născocit dânsul. A rămas foarte mulţumit că i-am dat mărci străine şi mi-a spus, aproape cu precizie, cu cât se vinde fiecare pentru colecţionari. Tata prefăcându-se că citeşte gazeta, îl asculta ce spune, şi râdea cu poftă. Are în totdeauna buzunărele pline cu micile lui mărfuri, pe care le întinde pe o lungă manta neagră, şi pe lângă asta pare veşnic gânditor şi ocupat ca un negustor. Dar lucrul la care ţine mai mult e colecţia lui de mărci; asta-i comoara lui şi despre ea vorbeşte totdeauna, ca şi cum s'ar aştepta să scoată o avere dintr'însa. Băeţii îl numesc sgârcit, cămătar. Eu însă îl iubesc, căci mă învaţă multe lucruri, şi îmi pare că-i un om în vârstă. Alexăndrel, fiul negustorului de lemn, spune că Tache nu şi-ar da mărcile ,nici chiar ca să scape viaţa mamei sale. Tata nu-l crede: — Mai aşteaptă, şi-apoi să-l judeci, — mi-a spus: — are patima ceia, dar cred că are şi inimă bună.

(După De Amicis)

STĂRUINȚA IN URMĂRIREA UNUI SCOP.

Singura avere a lui Vasile Croitoru, era casa cu împrejmuirile, o grădiniță cu pomi și zarzavaturi și un trup de pământ preț cam de două pogoane și jumătate. Pământul era însă gras fiind așezat în lunca Motrului.

Când erau timpii buni și da Dumnezeu noroc la plugărie, ploaie la vreme și potrivită, nicăeri nu se făceau bucate din destul ca pe malul din marginea Motrului.

Toată lumea era a lui Vasile Croitoru, când își vedea holda verde și bogată. In Duminecile de către Sfânta-Maria, se ducea pela loc și, stând într'o rână pe marginea râului, privia cu mulțumire cum aluneca repede-repede la vale, apa în valuri, ducând cu sine gândurile de viitor ale plugarului.

A dat Dumnezeu, câțiva ani dearândul ploi și nu mai era chip să pui plugul în lunca Motrului. Dela o vreme oamenii lăsaseră locurile de fân, dar când se revărsau apele, ei se uitau cu ochii cum se prăpădia frumusețea de trifoiu și iarbă moale, dar n'aveau nicio putere înaintea lui Dumnezeu.

In loc de lanuri de grâu și porumb și de livezi înflorite, se iviseră crânguri de smicele de salcie și răchită, cari creșteau dese și frumoase, văzând cu ochii.

— „Tot sunt bune și nuelușele acestea de împletit

la garduri" — zicea Vasile Croitoru. „Le voiu vinde, dacă nu mi-or trebui mie".

Intr'o Sâmbătă, cam pe după Sfântul Ilie, se duce cu boii la târgul din Strehaia, să-i vândă, pentrucă nutrețul se dusese pe gârlă. Târgul s'a nimerit cam slab, așa că nu i-a vândut. A mai umblat, ce-a mai umblat prin târg, ca să vadă bine cum merg prețurile, apoi pe la chindie se găti de plecare. Își aruncă ochii într'o parte, spre niște gherete și văzu pe unul cu niște coșuri de nuiele, largi la gură și strâmte la fund. Se apropie, se uită bine, ia un coș de mână, îl sucește îl învârtește și întreabă:

— De dumneata sunt făcute coșurile?

— De mine.

— Cum le începi și de unde?

— Dumneata mă întrebi cum le fac?! Intreabă-mă cum le vând!

Croitoru a tăcut. Înțelese el foarte bine că omul a grăit drept. Nu venise el în târg să învețe lumea cum se lucrează coșurile, ci venise ca să le vândă și să câștige parale.

Vasile Croitoru se hotărî să aștepte până mai în toamnă. Atunci mai prind oamenii parale pe strânsura adunată și vor fi mai slobozi la preț.

Intr'o zi, pe sub seară, se duse pe luncă, cum se ducea alte ori să-și vadă porumbul încărcat de drugi. Se uita acum cu mare ciudă la răchita ce creștea înaltă și rămuroasă. Niciun folos nu prind dela dânsa, — gândi omul. Zăvoiul de răchită se întinsese mult împrejur și acoperise malul. Croitoru se plimbă printr'însul, ca să vadă de nu cumva a tăiat cineva lăstari pentru leasă. Aude un foșnet. Se uită într'acolo și vede lăstari mișcându-se. Trebuie să fie cineva. S'apropie.

— Mă, ce faceți voi aci?

— Tăiem și noi câteva nuiele, nene Vasile, că ne

pune domnul învăţător să facem coşuri, la şcoală, — răspunseră doi copii, ce erau cu câte un braţ de nuiele pe mână.

— Şi ştie învăţătorul vostru să facă coşuri?

— Cum să nu ştie? Face şi de cele cu toartă, frumoase de tot. Ne învaţă şi coşuri din nuiele curăţate de coajă.

Toamna, Vasile Croitoru trebuia să trimită la şcoală pe Costică al său, care împlinise şapte ani. Ia copilul de mână şi porneşte către şcoală ca să-l dea în seama învăţătorului. Stând de vorbă cu învăţătorul îşi dă în taină şi de lucratul coşurilor povestindu-i întâmplarea cu cei doi copii, precum şi pe aceea cu negustorul de coşuri, din Strehaia.

El a hotărît o zi, când să vină omul la şcoală, spre a deprinde meşteşugul. In acea zi Croitoru a adus un braţ zdravăn de nuiele şi mai subţiri şi mai groase. Invăţătorul i-a arătat cum se începe coşul şi cum se împletesc nuielele, câte mai multe deodată, nu câte două, ca la gard. A doua zi l-a învăţat cum se face pleterul cu trei nuiele şi cum se încheie un coş. A treia zi Vasile Croitoru a venit la şcoală, aducând cu sine un coş lucrat de dânsul, ca să i-l arate învăţătorului şi să-i dovedească cum că a fost un şcolar silitor şi priceput. Invăţătorul l-a lăudat pentru hărnicia sa şi i-a pus o toartă la coşul adus, deprinzându-l a învăţa cu temei meşteşugul.

Peste două săptămâni dela aceasta, Vasile Croitoru turnase 35 de coşuri. Le-a pus bine, frumos în car, a înjugat boii şi a pornit la Strehaia.

Acolo Vasile Croitoru, cum l-a văzut, l-a cunoscut.

— Bună răchită ai avut, măi prietene, — zise precupeţul, — dar puteai să torni nişte coşuri ceva mai mari.

— Sunt muşterii, care cumpără şi mai mici, — răspunse Croitoru.

— Bine, bine, dar cum ţi-e în gând să le vinzi?

— Pentru cine întreabă, douăzeci lei, iar pentru cine cumpără 10 lei şi jumătate, — zise Vasile, răzbunându-se pentru supărarea ce i-o făcuse altădată precupeţul.

După ce desfăcu toată marfa, făcu socoteala banilor. A luat peste tot 944 de lei, bani buni şi curaţi. A oprit 44 lei de cheltuială, iar 900 lei i-a dat pe grâu şi porumb.

In cele două săptămâni următoare a mai lucrat 38 de coşuri, unele mai mari, altele mai mici, pe care le-a adus iarăşi la târg. De data aceasta a fost mai dibaci şi ca lucrător şi ca vânzător, luând pe marfă 1072 de lei.

In sfârşit, Vasile Croitoru dela Motru, este astăzi cel mai bogat om din satul lui. Dacă intri în vorbă cu dânsul despre nevoile lui şi ale consătenilor săi, acesta e cuvântul lui obişnuit:

— *„Orice ţăran, care nu ştie alt meşteşug, decât să are şi să sape, de multe ori ajunge să moară de foame.*

REGELE FERDINAND.

La vremuri grele, cunoaştem pe oamenii mari. A trebuit să vie încercarea mare a războiului, a trebuit să vie în iarna cea de pomină cu suferinţele şi necazurile ei cele cumplite, pentru ca poporul român să vadă că a avut norocul să aibă căpetenii cu înţelegere pentru trebuinţele ţării, cu inimă pentru dorurile ei şi cu voinţă oţelită de a înfrunta orice primejdie pentru înălţarea şi fericirea ei.

In fruntea tuturora, era Regele ţării.

Ferdinand I nu se născuse Român. Ba era chiar din neamul acelora cu care purtam războiul şi cari se năpustiseră cu mânie împotriva noastră. Dar când s'a aşezat în scaunul domnesc după unchiul său, Carol I, înţeleptul întemeietor al statului român, Ferdinand I a jurat pe legile ţării şi, înaintea aleşilor poporului, s'a legat să fie „bun român".

El şi-a ţinut legământul.

Nu i-a fost uşor să rupă legăturile cele vechi cu familia lui, cu locul de naştere, cu cei în mijlocul cărora trăise anii frumoşi ai copilăriei. Dar le-a rupt căci astăzi nu-şi mai simţea alte datorii decât către ţara peste care domnea ca rege; în inima lui nu mai încăpea altă dragoste decât pentru fiii acestei ţări şi nu putea să lucreze decât pentru binele şi înălţarea ei.

Impotriva lui s'a aruncat cu piatra ocărilor şi cu

noroiul hulei şi al bârfelei. El însă a stat drept şi nu s'a clintit nici un deget din drumul pe care a apucat.

Când duşmanul, slujit de noroc şi de puterea lui cea mare, s'a apropiat de capitala ţării, Regele Ferdinand a luat calea pribegiei, laolaltă cu toţi slujitorii statului. In gara Buzău a zărit pe un ofiţer francez, l'a chemat el şi-a grăit:

— Spune generalului Berthelot că nu-mi pare rău de ce am făcut. Dacă ar fi să înceapă războiul din nou şi să aleg acum calea, tot aşa aşi face.

In mijlocul suferinţelor din iarna grozavă, el nu şi-a pierdut încrederea nici o clipă şi curajul lui dădea tuturor curaj şi putere. Ştia că luptăm pentru un lucru drept şi că nu este cu putinţă ca Dumnezeu să nu fie alături de noi, în ceasul cel din urmă şi cel hotărîtor.

El era pătruns de gândul că regele unei ţări trebue, nu numai să simtă la fel cu poporul lui, dar să-i împărtăşească toate bucuriile şi toate necazurile. De aceea căuta să fie tot mereu între soldaţi, să le vorbească să îi îmbărbăteze şi să răsplătească pe cei viteji. Le agăţa el singur medaliile pe piept şi le strângea mâna voinicește. Iar când marele lui sfetnic, Brătianu, a chibzuit, că, spre binele ţării, ţăranul trebue să capete pământ şi dreptul să aibă cuvânt la cârmuirea ţării, Regele Ferdinand a fost cel dintâiu care, mai înainte de a se face legea, s'a despuiat de avutul său şi l'a împărţit ţăranilor.

Şi a glăsuit astfel soldaţilor, care-l ascultau:

„Vouă, feciorilor de ţărani, cari aţi apărat cu braţul vostru pământul unde v'aţi născut şi unde aţi crescut, vă spun Eu, Regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbânzii, care vă chezăşueşte fiecăruia recunoştinţa neamului nostru întreg, aţi câştigat totdeodată dreptul de a stăpâni într'o măsură mai largă pământul, pentru care v'aţi luptat. Vi se va da pământ. Regele Vostru, voi

fi întâiul de a da pilda. Vi se va da şi o parte largă la cârmuirea statului..."

Şi de aceea, pe când în alte ţări cu familii domnitoare vechi, de sute de ani, stăpânitorii au trebuit să-şi lepede coroanele, iar tronurile în cari se credeau împlântaţi cu har dumnezeesc s'au prăbuşit, căci ceea ce leagă pe regi şi pe împăraţi de supuşii lor, e adâncimea dragostei pentru norod, credinţa în dreptatea ţelurilor spre care el năzueşte, munca, suferinţele şi jertfele îndurate de-avalma pentru isbândirea lor.

Aşa se lămureşte pentru ce Regele Ferdinand I va fi pe veşnicie pomenit cu cinste de poporul român, ca marele Rege al înfăptuirii unirii tuturor Românilor.

Din „Povestea sfântului nostru război" de *C. Kiriţescu*

VALOAREA TIMPULUI.

Ce ai de făcut, fă azi,
căci cine ştie dacă vei mai
apuca ziua de mâine

Un proverb zice: „timpul este bani". De fapt însă, timpul e mai mult de cât bani; bine întrebuinţat, el însemnează educaţiune de sine însuşi, formare de caracter, perfecţionare.

Dacă am întrebuinţa pe fiecare zi numai cincisprezece minute în scopul desăvârşirii noastre, am vedea la sfârşitul anului cât de mult am făcut în acest senz. O bună întrebuinţare a timpului este apoi cel mai nimerit mijloc de a ne scăpa de orele noastre de trândăvie, de a putea fi stăpâni pe afaceri şi a le conduce după voia noastră, fără să simţim vreodată strîmtorare din pricina acestora. Nelson zicea odată: „Toate succesele din viaţa mea le datoresc împrejurării că întotdeauna am fost la postul meu, cu cel puţin un sfert de ceas înaintea timpului hotărît".

Unii oameni se gândesc la valoarea banului, după ce cheltuesc tot. Şi cu valoarea timpului fac tot aşa. Cât trăesc, ei privesc nepăsători, cum se scurge vremea şi numai când văd că se apropie de iarna vieţii, încep să se gândească la datoria ce au avut de a întrebuinţa cu folos timpul. Atunci însă e prea târziu; obiceiul risipei şi a trândăviei este prea adânc înrădăcinat în firea

lor; n'a mai rămas în ei nici o energie, ca să mai scape de cătușele în cari au trăit o viață întreagă.

De se întâmplă să pierzi averea, ți-o poți recâștiga prin străduință; de ai uitat din cunoștințe, ți le poți aminti prin studiu; până și sănătatea, dacă ți s'a zdruncinat, o poți redobândi prin cumpătare și medicamente; timpul însă, odată perdut, pierdut îți rămâne pentru vecie.

Un semn ,după care cunoști pe omul care își dă seama de valoarea timpului, este punctualitatea.

„Punctualitatea" spunea Ludovic al XIV „este politeța regilor". Ea este — adăogăm noi — o datorie a oricărui om, iar pentru negustori e și mai mult: o necesitate. In adevăr, numai această calitate ne face să ne punem încrederea în cineva și să evităm pe acela care e nepunctual.

Omul, care vine la ora hotărîtă și nu ne face să așteptăm, dovedește că prețuește timpul nostru, așa precum și noi îl prețuim pe al lui; de aceea, putem socoti punctualitatea ca unul din mijloacele cele mai bune, prin care ne putem arăta stima noastră față de persoanele cu cari avem de a face.

Punctualitatea este și un fel de conștiinciozitate, căci o învoială dintre două persoane nu este decât un contract verbal; și cine nu-l ține, acela nu numai că își calcă cuvântul dat, dar și răpește într'un mod nedemn din timpul aproapelui, făcându-și o reputație rea.

Un așa om pierde în ochii noștri și altă dată vorba lui nu va mai avea trecere la nimeni. Lordul Chesterfield, vorbind despre ducele de Newcastle, zicea cu mult spirit: „Excelența sa pierde în fiecare dimineață câte un ceas și-l caută apoi toată ziua".

Oamenii, cari își bat joc de timp, turbură și liniștea celorlalți cu cari vin în atingere. Ei aduc peste tot numai supărare, căci, la orice treabă, vin totdeauna prea

târziu; neregularitatea devine un sistem pentru acest fel de oameni.

Ba lor li se pare că-i o datorie ca să petreacă viața, timpul, fără nici un rost. Ei vin la locul de întâlnire întotdeauna după ce a trecut ora hotărîtă; în gară sosesc după ce a plecat trenul, iar scrisorile le duc la poștă, după ce s'a închis oficiul. Și de aceea, oamenii aceștia n'au mai niciodată succes în viață; lumea, obosită de dânșii, îi aruncă deoparte, ca să mărească numărul nemulțumirilor, al acelora cari își blestemă ceasul când s'au născut.

Ajungem deci la concluzia că omul, care nu știe aprecia valoarea timpului, nu merită a fi însărcinat cu vreo lucrare sau să ocupe vreun post important. Se spune că odată, un secretar al lui Washington, întârziind, căuta să se scuze spunând că i-a rămas ceasornicul înapoi. Acesta însă îi răspunse scurt: „Ori d-ta trebue să-ți iei alt ceasornic, ori eu alt secretar".

Un filozof italian obișnuia să compare timpul cu o proprietate, care, când e bine cultivată, aduce roade îmbelșugate, răsplătind din prisos osteneala cultivatorului; pe când, dacă e neglijat, nu produce nimic altceva decât burueni otrăvitoare, de acelea de cari nu mai scapi niciodată.

Frumos îndemn îl dă tinerimii, în ce privește întrebuințarea timpului, inscripția depe cadranul ceasornicului unui colegiu din Oxford: *„Pereunt et imputantur"* — Orice oră trece ți se pune la socoteală. Și lucrul acesta e foarte adevărat, căci singur timpul este părticica din veșnicie, care-i aparține omului și-i dă putința să înscrie în cartea lumilor o existență; dacă a trecut odată, el nu se mai reîntoarce precum nici viața nu se mai întoarce.

„Orele au aripi" — spune Milton — „și se înalță către autorul timpului, ca să-i povestească întrebuințarea lor

de către noi. Ce fericire când ele vorbesc în favoarea noastră! Să nu lăsăm dar ca ele să-şi ia zborul cu mâinile goale sau încărcate de informaţiuni periculoase, ci grija noastră să fie a le încărca cu fapte bune, plăcute Celui de Sus!"

Preţuiţi dar timpul, tinerilor!

UNIREA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ.

Până la anul 1918, poporul nostru Românesc, era răzleţit. Românii-Moldoveni dintre Prut şi Nistru, trăiau sub Ruşi; Românii din Transilvania sub Unguri iar cei din Bucovina sub Nemţi. Ii cunoscut de tot omul cu judecată că traiul răzleţ este rău. Ce ar fi, dacă bărbatul unei familii ar fi sub mâna unui vecin; femeea lui altuia; feciorul la al treilea; fata la al patrulea, şi aşa mai departe? Ar fi acea casă pricopsită?" Se înţelege că nu". Starea aceasta ar fi pentru dânsa o nenorocire, un blestem dumnezeiesc. Greul traiului răzleţ, îl simte fiecare om îndeosebi şi noroadele întregi. Deaceea, dealungul istoriei omenirii, se vede o silinţă a oamenilor de-a trece dela traiul răzleţ la traiul sâmbraş, adică trai în mai mare număr, cum zice vorba: „Intre oameni şi moartea-i mai uşoară". Oricum cântă poetul nostru Alecsandri:

„Unde-i unul, nu-i putere
La nevoi şi la durere;
Unde-s doi, puterea creşte,
Şi duşmanul nu sporeşte..."
Sau: „In unire stă puterea".

Acest dor, această nevoe, a oamenilor de-a trăi în sâmbrie, a alcătuit domnii, apoi craii, deacolo împărăţii şi ţări uriese, cum a fost cândva împărăţia strămo-

şilor noştri, a Romanilor, numită „Impărăţia Romei" după numele capitalei ei „Roma", şi cum a fost şi Rusia, ce s'a prăbuşit din pricina revoluţiei din 1917, a bolşevicilor şi neunirii. Dar socotiţi, că aceste împărăţii au fost mari de când lumea? Nu. Roma şi Rusia, la început erau mici, aşa ca un judeţ al nostru; ş'apoi din vreme în vreme tot s'au adăogit, până la mărimea de pe urmă.

Şi cum am trăit răzleţiţi noi Românii, aşa de-o-pildă, au trăit şi Nemţii, ori cum le mai zic, Germanii, şi, văzând, că viaţa răzleaţă este grea, s'au unit toate provinciile, ţărişoarele nemţeşti, într'o singură împărăţie Germania. Azi Nemţii, ori Germanii uniţi, fac o împărăţie puternică. Tot aşa cu ajutorul lui Dumnezeu, ne-am unit şi noi Românii, însă cu v'o câteva zeci de ani Germanii, s'au împuternicit într'atâta că s'au pus „în labe", la luptă, cu cele mai mari împărăţii în războiul trecut, ei cari au un pământ mult mai săc, mai sărăcăcios ca al nostru, apoi noi Românii, cari avem un pământ mănos, ca un măr domnesc des, ca un stup de miere, adecă cu mult mai bogat ca al Nemţilor; cari suntem aşezaţi în cel mai potrivit loc al lumii, la gurile Dunării şi în preajma Mării Negre, lângă aşa mari şi bogate ape; cari avem ca cetate de apărare munţii Carpaţi; cari suntem vieţoşi din viţa noastră Daco-Romană, împrospătată în şirul veacurilor, cu sângele noroadelor ce ne-au peţit cu prietinie, ori duşmănie; şi cari suntem mai rezistenţi, mai răbdători, ca orice popor pe lume, — pentrucă nici un Neamţ n'ar putea purta sapa şi coasa din zori şi până în sară cu măligă şi cu ceapă, şi nici un Neamţ n'ar putea ţine frontul, cum l-au ţinut ai noştri în războiul trecut, la nevoie goi şi cu măligă şi fasole îngheţate, vom spori, nădăjduind Dumnezeu, într'aceleaşi zeci de ani, încă — şi mai mult ca Nemţii.

Şi Rusii dintr'o parte, Ungurii din altă parte, iar Nemţii din a treia parte ne-au apucat, lăcomindu-se la bogăţia noastră; căci ne-au picat mosafiri nepoftiţi nu să ne hrănească, dar ei depe spinarea bietului Român să se hrănească. Ştiu de-o-pildă, toţi Basarabenii, că nici un Român din Basarabia n'avea nevoie în timpul Rusului să se ducă peste Nistru după hrană, ci acei de peste Nistru veneau la noi, în Basarabia, totdeauna să se hrănească. Eram străini pe pământul nostru, şi străinii cap pe noi. Ba încă mai rău ca străinii, căci: toţi străinii aveau voie a avea şcoală în limba lor părintească, cu care omul mai uşor se deşteaptă, iar noi oamenii locului, Românii Basarabeni, n'aveam acest drept omenesc. — Apoi dacă n'am fi pus oastea noastră Românească stavilă la Nistru ,aveau să năvăliască atâţia „tovarăşi" la păminţelul nostru Basarabean, că nu câte şase hectare, dar nici câte şase palme de cap de familie nu ne ajungeau. Dacă ne-am unit cu fraţii noştri din România veche, nu ne supără nici unul la pământ, căci şi la dânşii este pământ şi încă mult şi bun, nu ca la calicimea de peste Nistru. Dar ce-i mai fericit pentru noi Basarabenii ,apoi aceea-i, că UNIREA noastră a Basarabenilor cu fraţii de peste Prut ne-a scăpat pe noi Basarabenii, de bolşevici, de potopul cel mai mare pe lume. Căci dacă au topit ei Rusia, la 150 şi ceva milioane de oameni, apoi ce era a topi 2 milioane şi ceva Basarabeni?

Bolşevicii, aceste fiare sălbatece au fiert şi mâncat oamenii avuţi; pe urmă ei se frigiau unul pe altul, cei tari pe cei slabi; şi acuma au rămas de-şi mănâncă copiii şi bătrânii. Urgie, ce n'a mai văzut pământul! Apoi aceea ne trebueşte nouă?...

Spun ţăranii, Moldoveni de-ai noştri, şi alţii, cari pot fugi de peste Nistru, la noi în Basarabia, că acolo dela un hoit de câne, ori de mâţă, se bat oamenii de moarte;

pe oamenii morţi de foame, cei vii îi mănâncă îndată; tot de foame, îşi mănâncă copiii şi femeile. Acolo, cum spune Sfânta Scriptură, a venit vremea „deapoi". Parcă-i poveste, nici nu'ţi vine a crede! Insă, dacă auzi din gura nenorociţilor ţărani fugiţi din acel iad, poate să fie şi drept. Oamenii cari au fericirea dela Dumnezeu să se strecoare de peste Nistru la noi, şi care după înfăţişarea lor sunt numai umbră de om, spun bocindu-se şi afurisindu-se, de lucrurile acestea, încă şi mai ceva de cum se scrie în rândurile de faţă. Şi spusele acestor ţărani, fie pe jumătate, ori chiar a zecea parte drepte, starea bietului norod de peste Nistru, este o stare amară, stare de mare jale. Trebuie să fie drepte unele din aceste grozăvenii, căci se spune: „Până nu faci focul, nu esă fum". După nevoile, ce se petrec peste Nistru, şi starea la care a ajuns bietul norod deacolo, din pricina bolşevicilor, vedeţi, câtâ-s de spurcaţi la suflet acei politiciani, cari la alegerile de Parlament, făgăduiesc ţăranilor, ca la nişte oameni neînvăţaţi, întunecaţi, deschiderea Nistrului, şi câtâ-s de proşti şi amăgiţi acei ţărani, cari îi ascultă şi glăsuesc pentru dânşii?!...

Şi oare ce să fie aceasta, că oamenii de peste Nistru, având „slobodnă" fug în Basarabia, unde'i, cum zic bolşevicii, regim, rânduială, veche? Dar iată ce-i: Oamenii aceia au înţeles slobozenia greşit; ei au socotit că a fi slobod înseamnă a dormi, a nu lucra şi a lua dela cei mai avuţi. Aşa au şi făcut. N'au lucrat, căci sunt slobozi; iar dela oamenii cuprinşi au luat nu numai averea, dar şi zilele, în chipul cel mai îngrozitor: fierbându-i în ceaune, scoţindu-le ochii, scrijălându-i, şi aşa mai departe. Fapte de acestea nici dobitoacele nu fac. Aşa că îs mai cuminţi şi mai bune la inimă dobitoacele, de cât bolşevicii.

Drept, că sunt oameni care cu vicleşug au făcut avere, însă nouă ne rămâne să-i dovedim şi să-i dăm

judecăţii, ca să-şi ieie pedeapsa legii. Calea îmbogăţârii este comerţia, căci acolo-i vârful amăgirii şi lăcomiei: să dai cât de puţin şi să iei cât de mult. Insă avem chip să facem cooperative pentru comerţul obştesc. Şi cine nu ne lasă? Intunericul. Dacă am avut, — ori avem cooperative, apoi cei, ce s'au băgat printr'ânsele, folosindu-se de întunericul norodului, s'au împlut ei; iar norodul a rămas numai cu datoria cooperativelor. Deci ne trebueşte: şcoală, şcoală şi iar şcoală!...

Dar sunt mulţi oameni avuţi, care şi-au făcut agonisirea cu hărnicia, cruţarea şi chibzuiala. Apoi aceştia trebuiesc prigoniţi, ori ucişi. Nu. Dela ei trebue să luăm pildă de hărnicie, cruţare şi chibzuială, ca să avem şi noi ca dânşii. Pilda aceasta Solomon Impăratul zicea s'o luăm şi dela furnică, şi dela albină. Iar fiindcă, cum se zice: „Degetele-s la o mână şi nu-s tot-una, d'apoi oamenii, că unu-i dela Răsărit şi altu-i dela Asfinţit, cum vor fi tot-una? Şi afară de aceasta:

„Nu toată musca face miere, numai una: „albina".

Aşa că, oameni săraci îs mai mulţi, dar cei cu avere cinstită îs mai puţini; şi aceşti de pe urmă, se aseamănă cu albinele, iar averea lor cu ştiubeele albinelor. La o secetă, ori altă nevoie, cei săraci pot găsi la cei mai avuţi: pot răteza ştiubeiul. Insă dacă vor ucide albinele, de unde vor mai răteza ştiubeele, la nevoie? Aşa că faptele bolşevicilor, nu numai că nu-s fapte omeneşti, dar îs şi fapte de pagubă oamenilor şi mai ales celor săraci. Vedem cum i-au pricopsit bolşevicii pe oamenii de peste Nistru cu împărţania; erau săraci oamenii acolo, dar acum'i mai rău cu împărţania, căci mor de foame. Bolşevicii, dacă ar lua numai averea şi pe robacii averii i-ar lăsa vii, apoi aceşti robaci ar mai agonisi şi ar mai avea răii, şi pe urmă, de unde dijmui. Insă cu uciderea îşi astupă ei singuri isvorul. Asta-i ca şi la albină: ia-i mierea, şi pe dânsa las'o vie, să-ţi

mai facă miere. Par'că cei săraci sunt sărăciţi de oamenii cu avere cinstită? Niciodată. Treaba stă astfel: Toată suflarea aleargă după „pânea noastră cea deapururea"; şi cei mai harnici, mai pricepuţi, mai cruţători, agonisesc mai mult, iar cei mai leneşi, mai grei de cap şi mai irositori, mai puţin; şi aceştia cu puţin îs mai numeroşi, de cât cei cu mult. Dar la mâncare celui sărac îi trebueşte porţie şi la îmbrăcăminte haină şi cibotă, tot aşa de mari, ca şi celui avut; însă când te uiţi în sac, îi mai puţin de cât la cel cu avere. Şi iată că săracul are nevoie a se împrumuta dela cel ce are; şi să zică bodaproste de noroc, că ce nu-i ajunge lui, găseşte la altul. Mai rău când lipsesc „burjuii", şi n'au la cine găsi! (Burjui îi numesc bolşevicii pe oamenii mai cuprinşi). Atunci esă vorba: „Dă-te, golule în dosul meu, că eu crăp la dosu tău". Ori cum mai zic:

„Doamne fereşte când ajunge cel ce n'are, la cel ce n'a avut nici gând să aibă".

Nu vedeţi că oamenii şi sămânţa pânei şi a păsărilor, şi-a vitelor, o lasă cea mai sănătoasă, mai puternică? — Uitaţi-vă şi'n codru! ca seminceri se lasă copacii cei mai înalţi, mai groşi, mai sănătoşi şi mai frumoşi? Şi de ce? De aceea, ca toată mlada, toţi copacii mici şi tineri, să se silească a-i ajunge pe seminceri. Şi dacă îi în toată natura aşa, apoi cum putem noi, oamenii, cari suntem tot făpturile naturii, a eşi de sub stăpânirea ei, a naturii? Să ne silim şi noi în codrul nostru omenesc, a-i ajunge pe semincerii noştri.

Deci, nici sărăcia nu-i vrednicie, nici avuţia nu-i ocară. Vorba-i numai de cinste, căci:

„Pe lup îl bat nu pentrucă-i sus, dar pentrucă a mâncat oaea".

Să urmărim tălhăria, şi nu agonisirea omului. Ura

asupra celor avuţi a stârnit-o zavistia, invidia. Căci când îngerul l-a întrebat pe Preafericitul Augustin: „Cine vede mai departe?" — Sfântul i-a răspuns: „Ochiul zavistnicului". Noi am văzut la slobodnă, că unii din „tovarăşi" cari ca toţi „tovarăşii" erau contra averii, au cărat dela curţile boereşti mai întâi şi mai mult, şi s'au tixisit ei de avere, pe care când erau calici, n'aveau ochi s'o vadă; vorba ceea:

„Mâţa, dacă n'ajunge slănină zice că pute".

D'apoi câţi avem şi azi în politică, care strigă asupra bogăţiei, fiind ei pricopsiţi cu avere, făcută în scurtă vreme, de când au intrat în politică!?... De cei răi să ne curăţim, şi nu de oamenii cu agonisiri, din sudoarea şi sângele lor, dela care, ca dela albină şi furnică, trebue să luăm pildă, şi nu să-i pizmuim, ori să-i prigonim. Să fim judecători faţă de oameni, aşa, cum este tata pentru copiii lui, căci mai dreaptă judecată ca acea ce-o face părintele faţă de fiii lui, nu este alta pe lume. Pentrucă după cum zic părinţii:

„Cum mă doare după unul, asemenea şi după altul".

„Cum mă doare, când îmi tai degetul cel mic, aşa mă doare şi când îmi tai degetul cel mare".

O pildă: „Un tată avea câţiva feciori şi-i împărţeşte din averea sa pe toţi, totuna. După ce i-a împărţit un fecior îşi cheltuieşte banul de se face cărturar; altul — de se face fierar; al treilea îşi înmulţeşte banul cu negustoria şi gospodăria. Iar al patrulea, fiind nepăsător de ziua de mâni şi chitind că poate i-a mai pica încă un colac ca cel dela tatăl său, îşi iroseşte cu beţia, lenea şi fudulia tot ce i-a dat părinţii". Acum să facem o întrebare: Tatăl, văzând pe feciorul cărturar fără parale, pe cel risipitor tot aşa, şi pe cel meşter mai cu puţini bani de cât cel negustor şi gospodar, ia dela cel de pe urmă, care are mai mult, să deie celor ce au mai puţin, ori nimica? Sau pe urmă, dacă

cel negustor sărăceşte şi cărturarul ori fierarul îmbogăţesc, ia el, tatăl, dela aceşti cuprinşi să deie celor, ce-au căzut? Cu toţii ştim că nu. Ori cel leneş, având mai multă sănătate, împărţeşte el această sănătate cu fratele gospodar care s'a gârbovit de munca şi grija gospodăriei. Şi aceasta să înţelege, că nu se face. Asemenea judecător este şi Tatăl Ceresc, după cum se vede din pilda cu talanţii, precum ne arată sfânta Evanghelie: Ceice au înmulţit talanţii, au câştigat laudă dela Dumnezeu, iar cel ce şi-a îngropat talantul, a fost lipsit dela faţa Domnului. Vedeţi, că şi lui Dumnezeu nu-i place omul leneş care'şi face râs de viaţa lui, el singur. Dar bolşevicii pe asemenea nepăsători nu-i lipsesc, ci îi înzestrează din stupul celor ca albina, încurajază trântorii şi obijduesc muncitorii. Dacă Tatăl Ceresc şi tatăl pământesc nu face judecata bolşevicilor, apoi noi să călcăm judecata şi-a Cerului, şi-a Pământului? Să înţălege că nu.

După toate blăstămăţiile şi grozăviile, ce le-au adus bolşevicii bieţilor ţărani Ruşi din Rusia, socot că nu mai este nici un Basarabean, atât de greu de cap ca să mai dorească bolşevici. Cum îs lihniţi ei acum de foame, de-ar pica la noi aceste urgii ale pământului, ar mânca pânea cu paie cu tot. Doamne fereşte de foame!

Ţăranii noştri Basarabeni, aţâţaţi şi dăscăliţi de duşmanii Neamului Românesc, care se temeau şi pizmuiau *unirea* tuturor Românilor într'o singură împărăţie, tocmai acuma văd minciunile şi pozna ce avea să fie din linguşirea şi făgăduelile fără sfârşit a bandelor de răi care dădeau norodului tot ce vedeau cu ochii; acuma văd, cum aveau să ajungă şi ei la zestrea celor de peste Nistru: să rămâe să se bată dela leşuri de câni şi de mâţe. (Roadele împărţaniei!?); acuma văd că a fost minciună spaima, că dacă vin Românii în Basarabia,

ei, ţăranii, sunt prăpădiţi şi ei, şi vitele, şi pânea lor; acuma văd dreptatea partidului Moldovenesc, care a luptat în timpul revoluţiei ruseşti din 1917, pentru limba, şcoala şi oastea Moldovenească şi la urmă pentru *Unirea* Basarabiei, cu România-Veche; acum văd ei şi păcatul, care va fi vecinic ocara celorce l-au făptuit şi-a urmaşilor lor, schingiuindu-l mucenicește în satul Glodeni jud. Bălţi, dela 10-17 Ianuarie stil vechi 1918, pe un luptător al unirii tuturor Românilor, cu strigăte: „Steag Moldovenesc şi carte Moldovenească îţi trebue? Ia să-ţi dăm noi Moldovenească! Din acest om nevinovat a curs *sângele* părău; şi acest *sânge* l-au supt porcii şi lins cânii. Şi să nu fi leşinat mucenicul idealului Românesc de suferinţele, ce le avea, mulţimea sălbatică era gata să-l taie în bucăţi. Apoi Miercuri 17 Ianuarie, erau pregătiţi să-l omoare şi mai grozav: ochii să-i scoată cu cuţitul, dinţii cu cleştele şi la urmă tăind câte o bucată dintr'ânsul, să-l svârlă la câni. Dar soldaţii Ruşi, după judecata, ce i-au făcut-o Duminecă 14 Ianuarie, în faţa câtorva mii de ţărani din volostea Balotina şi Glodeni, au cunoscut nevinovăţia mucenicului, şi cinci soldaţi ca să-l scape de moarte seara, Marţi, 16 Ianuarie înspre Miercuri, zi de iarmaroc în Glodeni, l-au furat şi l-au dus la spitalul Ştefăneşti-Botoşeni. Iată întuneric! Iată zestrea Românilor Basarabeni dobândită dela stăpânirea Rusească! In veacul al XX-lea, mai sunt încă aşa unghere pe faţa pământului cu atâta sălbătăcie!? Să-şi schingiuiască cineva singur binevoitorul şi binefăcătorul său!? — Dar pătimaşul mare-inimos ,i-a iertat demult pe călăii săi, văzând că fapta spurcată este săvârşită de orbire.

Insă *unirea* va şterge acest întuneric, această sălbăticie. Numai în timp de 3 ani stăpânirea, Românească a înmulţit şcolile primare, a deschis în Basarabia licee şi şcoli Normale cu internate (găzduire), unde băeţii şi

fetele de ţărani se învaţă pe seama statului, în cel mai mare număr.

Unde învăţau la Ruşi atâţea băeţi de ţărani şi încă pe socoteala stăpânirii ca acum la Români? Dacă era ici, colo, câte unul se uitau oamenii ca la o minune, o raritate; şi acela încă era fiul unui chiabur, şi se învăţa pe banii lui. Dar azi se învaţă mai mulţi băeţi de ţărani şi mai mult pe seama statului, numai să aibă purtare bună şi să se înveţe bine.

După toate cele spuse, se cunoaşte că *unirea* Basarabiei cu România-veche, a adus mult bine norodului Basarablan. De pildă: A dat norodului mai multe şi mai bune şcoli. Ţăranului Român i-a dat şcoala lui adevărată, pe limba părintească, după cum cere înţelepciunea omului; şi l-a scos din ocara străinilor acasă la dânsul. A mântuit plugarii Basarabeni de „tovarăşi" la darea pământului în Basarabia şi de slujbaşii străini veniţi de peste Nistru. Iar ce-i mai de samă, a scăpat lumea Basarabeană de potopul bolşevicilor.

Şi această sfântă treabă pentru tot norodul Românesc — *unirea* — a făcut-o oastea României-Vechi care este miezul şi stâlpul *unirii,* patrioţii României, şi din România veche şi din provinciile alipite, Basarabia, Transilvania şi Bucovina, cu ajutorul lui Dumnezeu. Ajutorul Celui de sus este pricina, cea mai întâi, că şi oastea şi patrioţii erau şi înainte, dar fapta aceasta nu se făcea. Par'că România o ţărişoară mică, cum era până la unire se *putea* gândi să ieie Basarabia dela Rusia, o ţară urieşă?!?...

Dar voiea Domnului: „Pe cei mari îi voiu înjosi şi pe cei mici îi voiu înălţa". Ori vorba Românului: „La Dumnezeu sânt scări de suit şi de scoborât.

Dumnezeu niciodată nu rămâne ruşinat şi de frică nu ştie. Şi fiindcă *unirea* Neamului Românesc, a adus mult şi mare bine norodului Românesc, apoi binecuvântaţi să fie toţi luptătorii pentru această *unire!* Şi mai ales, binecuvântată să fie oastea noastră Românească, care este nu numai întregitoarea Neamului Românesc, nu numai zdrobitoarea bolşevicilor depe pământul României, şi mai cu temei al Basarabiei, dar este şi apărarea ţărilor dela Apus, de bolşevici, de această urgie lumească, de acest potop omenesc! Aşa că este o cinste să fim cetăţeni Români, este o cinste să purtăm numele de Român, numele acestui vrednic popor, care din vecie este santinelă la Nistru, asupra barbarilor ce vecinic au năvălit peste ţărişoara noastră, ca o floare, de dincolo de peste Nistru, venind din Azia...!

Bogat şi frumos este pământul României, dar minunată şi înţelepciunea Românului. Soldatul Român la răsboiul trecut, în cele mai grele zile, era alături de oastea Rusească, acum bolşevizată, — şi avea prilej uşor, fiind Ruşii mai numeroşi, a se bolşeviza şi uni cu dânşii, însă nici unul nu s'a clintit dela datorie, nici unul nu s'a gândit la aşa ceva. Vorba ceea:

„După cal şi călăreţul".

Adecă după Ţară îi şi Românul.

Incă o întâmplare, ce dovedeşte simţul rânduelii, însuşit Românului. In anul 1918, pe când se aprinsese nişte magazii cu pulbere în Iaşi, un Basarabean îl întreabă la o gară, între Chişinău şi Ungheni, pe un soldat Român: „Domnule, aud că şi la Dumneavoastră în Iaşi, Bucureşti şi'n alte locuri este revoluţie?"

Soldatul: „Nu ştiu, Domnule, la noi în compania noastră n'avem nici un ordin în privinţa aceasta".

Basarabeanul: „D'apoi ce par'că revoluţia se face după ordin?"

Soldatul: „He! voi, Basarabenii, ştiţi ca la Ruşi. La noi, apoi nu-i aşa; la noi acasă, la gospodăriea ta, faci ce-ţi trăsneşte în cap; iar la armată nimic fără ordin

nu faci. Ordinul este totul; este sfânt; este Stăpânul Soldatului".

Basarabeanul, auzind vorba soldatului Român, a boldit ochii mari, s'a uitat lung la soldat şi la Român şi s'a dus în treaba lui luat pe gânduri şi tot uitându-se din când în când înapoi la soldat.

Vedeţi, simţul de ordine, de rânduială, înrădăcinat în sufletul Românului?! Par'că vezi pe vechii Romani la care căpitanii oştilor singuri îşi condamnau la moarte copiii pentru călcarea *ordinului.* Cei cari se leapădă de Neamul Rămânesc, fiind Români, vor păţi ca „Porcul între boi". Spun, că: „Un porc s'a fudulit şi nu vrea să trăiască între porci, şi trăia între boi. Iată că dă lupu în ocol şi odată, pe porc. Porcu ţipa, iar boii boldeau ochii, că nu-l pricepeau. Atunci porcul zice: „Ei! să fi fost eu între porcii mei, ei, sărmanii, acum ar fi sărit şi alungau lupu, dar cu boii ştea mă prăpădesc".

Iată dece, învăţaţii Români, încă demult, cunoscând puterea României, în bogăţia pământului şi în înţelepciunea Românului, au crezut în mărirea şi înflorirea acestei ţări şi încă mai înainte un poet Român, ochind cu mintea sa adâncă prin desimea anilor viitori, a proorocit:

„Viitor de aur Ţara noastră are
Şi prevăd prin veacuri a ei înălţare.

P. Fală
Din publicaţiile Casei Şcoalelor

TOVĂRĂŞIA BUNĂ ŞI PROASTĂ.

Educaţia în cea mai mare parte e înrâurită de exemple, fiindcă fără să vrem, în chip inconştient, influenţăm caracterul, moravurile, obiceiurile şi ideile celor din jurul nostru. Principiile bune pot avea o mare înrâurire, — dar modelele bune au şi mai puternică, pentru că acestea din urmă ne pun sub ochi instrucţia în acţiunea, învăţătura în faptă, înţelepciunea în practică. Sfaturi bune şi exemple rele e tot una ca şi cum a-i zidi cu o mână şi a-i dărîma cu alta. De aci netăgăduita importanţă de a ne alege tovarăşii cu cea mai mare grije, mai ales în tinereţe. Intre tineri există un fel de atracţie magnetică care tinde să le imprime o asemănare comună. *Edgworth* era atât de încredinţat că numai din cauza simpatiei tinerii imită sau împrumută fără să vrea tonul tovărăşiei în care trăesc, încât găsea că cel mai important lucru este să-i înveţe cum să-şi aleagă cele mai bune modele *„Nici o prietenie sau una bună"*, era deviza lui.

Lord Collingwood, scrie unui prieten tânăr: ascultă dela mine, mai bine să fii singur, de cât în tovărăşie proastă. Alege-ţi prietenii sau dintre cei deoseamă cu tine, sau dintre superiori: meritele unui om se recunosc totdeauna după oamenii cu care se întovărăşeşte.

După cum sir *Peter* îşi făcuse o lege să nu privească tablouri rele, convins că ar fi avut o rea înrâurire a-

supra penelului său, tot astfel cel căruia-i complace să privească doar chipuri care înfăţişează degradarea omenească şi se întovărăşeşte cu ele, va sfârşi prin a fi la fel cu ele. Vestitul doctor *Sydenham* avea obiceiul să spună: Nimeni n'a putut să scape ca într'un moment dat să facă o faptă bună sau una rea, după cum a stat o singură dată măcar de vorbă cu un om de treabă sau cu unul necinstit".

Exemplul, ori cât de mut ar fi el, e unul din cei mai puternici dascăli din lume. Şcoala lui este aceia a vieţii practice, în care învăţătura se dă prin acţiune, care e totdeauna mai convingătoare decât cuvântul. Învăţământul verbal poate să ne arate calea, dar puterea stăruitoare şi tăcută a exemplului, legată de noi prin obiceiuri şi amestecându-se cu existenţa noastră însăşi, ne târăşte după ea. Sfaturile bune au fireşte greutatea lor, dar dacă nu-s însoţite de exemple bune, au o înrăurire foarte slabă. Şi dacă putem, cu băgare de seamă vedem că experienţa vieţii ne arată de obicei ca zicala „Fă ce-ţi spun, nu ceiace fac" se răstoarnă şi devine de fapt „Fă ce fac, nu ceiace-ţi spun".

Exemplul, chiar în lucrurile murdare în aparenţă, are deci o importanţă cu atât mai mare, cu cât se amestecă în viaţa altora şi contribue, în bine sau în rău, la formarea caracterului. De aceea vedem cum caracterul părinţilor se reproduce la copiii lor, şi pildele de dragoste, de disciplină, de muncă şi de stăpânire de sine pe care le dau zilnic, trăesc şi lucrează chiar când tot ce s'a învăţat pe dinafară s'a uitat de mult.

De aceia un înţelept spunea că copiii lui sunt „viaţa sa viitoare". Numai felul de a fi şi de a se purta al unui tată sau al unei mame sunt deajuns ca să pue pe caracterul copilului o pecetie ce nu se va şterge vreodată. Câţi tineri porniţi pe o pantă fatală nu s'au

oprit gândindu-se la unul din părinţi sau neamuri, al cărui nume nu trebuia să fie desonorat printr'o faptă nedemnă sau un gând necurat! Lucruri mărunte capătă uneori o mare importanţă şi pot înrăuri caracterul cuiva. „Un sărut al mamei mele m'a făcut pictor" spunea Wert. Un lucru de nimic în aparenţă poate hotărî succesul şi fericirea viitoare a unui om. In adevăr, înrăurirea zilnică pe care părinţii o exercită asupra copiilor prin viaţa ce o duc sub ochii lor este atât de mare, în cât sistemul de educaţie părintească se poate rezuma în aceste cuvinte: *„Perfecţionează-te pe tine însuţi"*. De aceia, cu drept cuvânt se spune că părinţii îşi fac o a doua educaţie: cu grija de a nu da exemple rele copiilor se supraveghează pe ei mai întâi.

E îngrozitoare ideia că în viaţa omului nu există faptă, nu se află gând care să nu atragă un şir întreg de consecinţe, care nu pot fi urmărite până la capăt; nici unul care să nu influenţeze şi să înfrumuseţeze indirect viaţa celor ce ne înconjoară.

Intr'adevăr, viaţa omului chiar în lumea aceasta participă în oarecare măsură la imortalitate. Nici un individ din univers nu trăeşte singur şi prin el însuşi; fiecare din noi este o părticică dintr'un tot solidar, şi fiecare din noi, prin faptele noastre, mărim sau scădem pentru o clipă sau pentru totdeauna, suma binelui sau răului din omenire. După cum prezentul are rădăcini în trecut, iar viaţa şi exemplele înaintaşilor noştri ne influenţează, tot astfel gândurile şi faptele noastre zilnice vor forma condiţiile de viaţă şi caracterul viitoarelor generaţii. Omul care trăeşte, este ca un fruct care se desvoltă şi se desăvârşeşte din cultura secolelor precedente. Nenumărate generaţii, a căror origină se pierde în întunericul a peste şease mii de ani, se întind în urma noastră, având fiecare mâinile puse pe umerii celei care i-a urmat. Generaţia următoare primeşte şi

transmite curentul magnetic destinat să unească printr'un şir nesfârşit de fapte şi exemple, trecutul cel mai îndepărtat de viitorul cel mai apropiat. — Faptele nici unui om nu dispar definitiv; corpul său se poate împrăştia în aer şi ţărână, faptele lui însă vor da roade bune sau rele după felul lor, înrăurind celelalte generaţii. In aceste fapte se cuprinde tot pericolul şi marea responsabilitate a existenţei omeneşti.

SĂ RESPECTĂM AVUTUL ALTUIA ŞI AVUTUL PUBLIC.

Din multele răutăţi ce se petrec zilnic, jaful prin grădini şi stricarea capacilor numai din plăcerea de a face rău, sunt cele mai sălbatice năravuri omeneşti.

Intraţi într'o grădină publică şi uitaţi-vă la lumea ce trece pe acolo: Unii smulg florile; alţii fură chiar plante întregi; scrijilează coaja copacilor ca să-şi lase numele nemuritor.

Oameni în toată firea nu pot trece pe alături fără să rupă crengi, fără să ciupească frunze pe care le asvârle apoi în vânt. Bietele plante dealungul cărărilor sunt călcate, jumulite, pipernicite, parc'ă ar fi trecut pe acolo vitele iar nu oamenii. Nimeni nu are milă de podoaba verde semănată pentru binele obştesc, să fie de frumuseţe sub ochii tuturora, iar nu pradă pornirilor noastre spre nimicire. Se vede că astfel de lume nu iubeşte verdeaţa grădinilor, nu-i înţelege folosul, nu ştie cu ce cazną se replantează şi cu câtă cheltuială se întreţine o grădină sau o pădure.

De curând am cetit în „Universul" câteva isprăvi ale unor oameni fără ruşine:

„Plantasem — povesteşte d-nul inginer Giurescu —

la poarta viei, doi salcâmi cari se prinseseră şi aveam de gând să-i altoiesc, când, într'o zi, auzii spre poartă lovituri de topor. Ducându-mă acolo, găsii un om care tăia un salcâm dela pământ. Mi-a răspuns foarte liniştit că i s'a rupt oiştea şi nu are cu ce o înlocui. Când i-am spus că pomul este al meu şi nu-i dau voie să-l taie, răspunse că doar nu putea să rămână fără oişte la căruţă.

Altă întâmplare: Ca să mă apăr de furturile de struguri, cari începeau odată cu agurida, aşezasem nişte tunuri, cari pocneau când cineva se împiedica de o sârmă subţire legată la un capăt de un arc al cocoşului şi la celalt, la 30 metri departe, de un ţăruş.

Intr'una din zile, un locuitor se opri la vorbă cu mine.

— Ai pus tunuri, ca să nu mai sărim în vie?

— Da, căci nu numai că mi se fură rodul, dar mi se strică de două ori pe atâta, noaptea, pe întunerec, când hoţii vin de-şi umple sacii cu ciorchini. A doua zi găsesc prin vie struguri căzuţi, călcaţi, coarde rupte, araci trântiţi — îi răspunsei eu.

— Cum, adică, de acum încolo n'o să mai mâncăm struguri de furat de la d-ta? Asta să n'o crezi. Eu unul măcar să ştiu c'o fi ce o fi, dar am să intru.

— Bine, dar te voiu împuşca; să vii să ceri, să-ţi dau câteva ciorchini.

— Vezi că nu au gust dacă nu sunt de furat.

Am crezut că glumeşte. Peste vre-o opt zile am aflat că intrase în vie şi primise câteva alice".

Ţi-e mai mare dragul să vezi în Transilvania ca şi în ţările civilizate din Apus, şoselele şi drumurile umbrite de copaci, de pomi încărcaţi de roade. Nimeni nu se ating de ei. Trecătorii ştiu că fructele se cuvin la vremea culesului, paznicilor cari îngrijesc de frumuseţea şi buna stare a drumurilor; de aceia le respectă ca pe nişte bunuri ce nu-s ale nimănui şi ale tuturora.

Când oare, toţi fii României s'or pătrunde de acest respect faţă de avutul public? Să nădăjduim că bunele pilde de aiurea ne-or aduce mult dorita cinste şi cuminţenie în împlinirea datoriilor pentru tot ce e avutul tuturora.

PANTALONII CÂRPIŢI.

In şcoala noastră era un băiat din părinţi săraci: acesta purta o pereche de pantaloni peteciţi în aşa de multe culori, încât toţi făceau glume nebuneşti asupra lor. Şi întotdeauna când credeam că acum s'a isprăvit, acum vine însfârşit, c'o pereche de pantaloni noi, iată că un petec mare măsliniu se arăta din nou peste celelalte. La întoarcere după vacanţă plăcerea noastră în curtea şcolii era să luăm la cercetare pantalonii lui Vasile şi hohote straşnice de râs se auziau răsunând, când vedeam că între timp se făcuseră şi mai bălţaţi.

Cât de ruşine mi-i astăzi de hohotele acelea de râs! Nu era nici un gând rău, la mijloc, ci un lucru nesfârşit de prostesc şi de nechibzuit. Noi vedeam numai petecele pestriţe, nu însă ce istoriseau ele: O lume întreagă a unei iubiri de mamă plină de îngrijiri, ceasuri târzii de noapte petrecute în veghere şi multe lacrimi, căci toată obositoarea ei cârpeală făcea ca fiul ei să fie luat în bătaie de joc la şcoală. Cu ce sărăcăcioasă sumă de bani trebuia această mamă să facă faţă la toate nevoile casei şi cu ce frică trebuie să fi cusut, pentru ca pantalonii să ţie şi anul viitor. Aceşti pantaloni erau de mii de ori mai de preţ decât cei mai frumoşi pantaloni cu dunga lor fără cusur.

Aţi auzit, că astăzi se plăteşte adesea sute de mii de lei pentru tablouri de ale vechilor pictori, cari nu

puteau să desemneze cum trebuie, puneau însă în schimb aşa de multă iubire şi evlavie în tablourile lor, încât şi astăzi, după atâtea sute de ani, eşti călduros mişcat şi atins până în adâncul sufletului. Pantalonii peticiţi ai lui Vasile erau şi ei o lucrare de artă şi aşi da astăzi ori câte parale pe dânşii, dacă ar fi puşi în vânzare, i-aşi atârna de tablă ca o hartă şi v'aş arăta cu beţişorul iscusinţa minunată a iubirei unei mame. Câtă chibzuinţă, câtă îngrijire a întreţesut ea în această haină sărăcăcioasă, aşa de multă îngrijire, încât nici cel dintâi croitor din Paris n'ar putea s'o imite, ci ar trebui să strige: Atâta răbdare n'are nici un croitor şi nici o maşină. Numai o mamă poate face acest lucru.

Aveţi să înţelegeţi atuncea, de câtă prostie dai dovadă, când râzi de aşa pantaloni. Cine poate să cârpească în acest chip nu e un om obişnuit; mama lui Vasile era o femeie fără seamă şi acum, târziu, nu am decât o părere de rău: că nu-i am cerut voie lui Vasile să-i facem o vizită.

Când veţi întâlni vreodată nişte pantaloni aşa de cârpiţi, aduceţi-vă aminte ce v'am istorisit astăzi. A înţelege obârşia unor pantaloni peticiţi şi a putea să citeşti tot ce-i întreţesut în ei, este un lucru mai preţios decât a citi cărţi întregi cu istorisirea lumii şi decât a ştii obârşia munţilor, care scuipă foc, pentrucă nimic nu-i mai rău decât să râzi şi să-ţi baţi joc de o muncă plină de iubire şi silinţă şi pentrucă adevărata noastră cultură o arătăm când nu râdem nici odată de ce nu trebuie. Pentru această cultură însă nu-ţi foloseşte la nimic nici istoria lumii, nici ştiinţe naturale, oricât preţ ar avea ele altminteri. La aceasta ajungem numai prin apropierea noastră chibzuinţă asupra vieţii semenilor noştri.

Dacă întâlneşti vreodată un băiat, peticit aşa frumos,

care se ruşinează de râsetele camarazilor săi, strigă numai atât.

— Tu, fii mândru de mama ta; porţi pantalonii cei mai preţioşi din lume.

Şi nu-i adevărat? Acolo e ţesută iubirea unei mame şi aceasta e un lucru mai înalt şi mai frumos decât dacă ar fi tiviţi cu aur.

Din Cartea vieţii

PREVEDEREA.

Un proverb românesc zice: „Omul înţelept îşi face vara sanie şi iarna car".

Deşi proverbul este popular şi aşa de uşor de priceput, nu rar păcătueşte, mai ales omul dela ţară împotriva acestei reguli de vieţuire.

E timp de iarnă cu zilele scurte şi nopţile lungi. Ziua, omul dă la vite, îngrijeşte de curăţenie, taie lemne, mănâncă şi se odihneşte. Cum se înserează, se gândeşte că este prea mult de dormit o noapte întreagă, deci se mai duce pe la cârciumă. Cu cârciuma şi cu alte necazuri trece iarna. Cum vine primăvara, omul se trezeşte şi el ca ursul din bârlog. Câmpul verde, floricelele frumoase şi mirositoare, cântecele duioase şi răsunătoare ale păsărelelor, toate te îndeamnă la muncă.

Iată însă, că nu-i coadă la sapă, jugul e cam slab, tânjala e ruptă, plugul nu-i regulat, cârceele lipsesc. Carul încă e fărâmat, osia e „muiată" (slăbită), o leucă e ruptă de tot, alta lipseşte, inima e crăpată!...

Pune omul mâna pe secure şi pe bardă, munceşte o zi, două, nouă. Dă fuga cu fierul la meşterul fierar. Aci îmbulzeală mare, toţi l-au năpădit. In sfârşit într'o Joi, pe după amiazi, le înjghebează pe toate, dar mai aşteaptă omul, trebue s'o pornească Lunea, „c'aşa-i bine". Luni însă începe ploaia şi-o ţine necurmat până Miercuri. Stă omul, stă mereu... A trecut vremea ovăzului...

Din cele spuse până aici, pricepem ce va să zică *prevedere*. Adică acela care vede mai din vreme ce-i trebue, se zice că e om prevăzător; iar cel ce nu se gândeşte la treburile lui viitoare, *până ce nu-i dau nevoile de cap,* este un om neprevăzător, nechibzuit. Pe cei neprevăzători, nevoile îi găsesc întotdeauna nepregătiţi. Lucrurile lor, ca şi gândurile, le sunt risipite în neorânduială.

Uneori ei îşi petrec vremea în şedere, alte ori însă muncesc din greu de-i trec toate năduşelile. E o muncă fără rost însă, şi fără mult spor.

Toată pricina lipsei de spor la muncă a oamenilor neprevăzători este aceea că nu preţuesc după cum se cuvine timpul care se scurge mereu. Dacă s'ar întreba în fiecare clipă: ce-am făcut? Şi câte mai am de făcut? s'ar trezi un sâmbure de viaţă în inima lor şi s'ar folosi de orice minut, lucrând cu folos, iar şezând degeaba.

Orice facem, trebue să facem cu rânduială şi să fim totdeauna gata cu tot ce ne trebue. Poţi fi gata cu un ceas mai de vreme, tot mai bine este. Vrei să te duci până la un prieten pentru cine ştie ce treabă. Ca să-l găseşti acasă, caută să te scoli cât mai de dimineaţă. Mai bine mai din vreme, decât prea târziu.

Ai de gând să faci o lucrare, mai întâiu chibzueşte, fă-ţi planul. Inainte de a hotărî ce ai de făcut, gândeşte-te şi la întâmplarea rea. Te poţi aştepta şi la un asemenea caz, dar dacă îţi iei măsurile din vreme, nu te temi fiindcă eşti gata să te ţii la orice.

O LECŢIE DE LIMBA ROMÂNEASCĂ.

Se 'ntorsese de prin străinătăţi acasă la ţară, să facă vara cu părinţii. De când învăţa pe departe, uitase a grăi româneşte.

Umbla el prin sat, dar când să se dea în vorbă cu cineva, nu nemerea cuvintele: acu dă! numai de n'aş zice vorbă de ocară, nu ştiu dacă uitatul era pricina, ori se mai marghiolia şi el aşa, *să semene a... naţie străină*. Ţăranii numa-şi dădeau coatele, pe din dos, făcând în faţa lui pe proştii.

— Apoi de, cuconaşule, aşa cum le spui d-ta mai rar; limba 'mneatale s'a dat după *vorba sfranţuzului,* s'a ascuţit, s'a făcut mai delicată, — nu-i ca a noastră lată şi tăpălăgoasă.

Se duce odată băiatul acesta al boierului pe câmp... Plimbându-se el prin lanuri, dă peste un creştin care grebla nişte cositură. Românul, cum e el; într'o treabă nu se prea amestecă aşa nepoftit, da'n cislă intră şi ne tras de mânecă.

— Iţi mai porţi urîtul pe cele dealuri, cucoane. Umblă că eşti tânăr şi nu te ţin nevoile 'n loc; — că dacă-i îmbătrâni şi te-or înconjura grijile, apoi ţi-a trece pofta de hoinărit.

Omu-i spune câte'n lună: o începe dela Adam babadam şi-ajunge unde a dus mutul roata şi rusul iapa.

Cuconaşul nostru rămăsese ca de piatră; îngână câte

un cuvânt pocit şi-apoi ducea degetul la frunte, s'asud până să nimerească o altă vorbă.

Românul stă cu bărbia rezemată în coada greblei şi se uită minunat la tânăr.

— Vine departe târgul acela, unde eşti cu învăţătura?

— Departe.

— Tot să fie ca la o mie de poşte.

— Mai mult.

— Elei!...

— De-acolo înainte nu mai este pământ, tot apă.

— Auzi tu minunăţie! Şi ce-ai gândit de te-ai înstrăinat aşa? N'ai nici aici de toate — de să le mănânci cu lingura şi tot să rămâie?

— Invăţ carte.

— Cu drept. Omul de ce ştie, de ce-ar vrea să mai afle. Numai mă gândesc ce trebuie să fie în capul dumitale. Numai mă gândesc ce trebuie să fie în capul dumitale: — învăţăturile de pe lume, ai?

— Aşa-i.

— In ţara aceea trebue să se fiarbă piatra cea scumpă, — sâmburile înţelepciunei şi cumpăneala gândului.

— Cum zici.

— Acolo-i marginea pământului?

— Acolo.

Ţăranul rămâne abătut.

— Ce-am văzut, şi ce cunoaştem noi! Am văzut câmpul şi pădurea şi ne pricepem să luăm o sapă de coadă. Da lasă, lasă, umblaţi măcar dumneavoastră, noi vom munci înainte, că nu tuturor li-i dat să ştie.

— Şi ce faci aici pe câmp?

— Adun fân.

— Cum îi zici aceştia, cu care învălueşti brazdele?

— Şi, zău, chiar i-ai uitat numele?

— Nu-mi aduc aminte.

Da cu vârful ghetei tot apăsa în pieptenele greblei, de mai îi îngropase dinţii; când îndesă mai tărişor, coada mai da să capete de sub bărbia omului.

Ţăranul însă, dat dracului şi pus să râdă de boernaş o ţinea una:

— Ia mai gândeşte-te, — că ori câte ar învăţa omul, tot îi mai rămâne în cap un locşor pentru vorbele cu care a crescut.

Românul îl măsura din ochi şi vedea bine că se fasoleşte, ca să pară a limbă străină.

Işi pune în minte ca să prindă pe boier cu ocaua mică. Când a simţit că acela apasă mai vârtos în greblă, ridică capul şi dă drumul coadei, de se opreşte tocmai în nasul boierului.

— Fii... afurisită *greblă*.

— Aşa-i zice, cucoane, — ai dat peste nume — *greblă*... cum i-ai spus...

DEȘERTĂCIUNE.

Ieri m'am dus să mă plimb pe calea Rivoli cu Votini și cu tatăl său. Trecând pe strada Grossa, văzurăm pe Stardi, băiatul acela atât de stăruitor, stând nemișcat ca un stâlp dinaintea unei librării, cu ochii aţintiţi la o hartă geografică. Cine știe de cât timp sta el acolo, căci el învăța și pe uliță. Abia ne întoarse salutarea necioplitul!

Votini era îmbrăcat bine, ca de obiceiu, ba chiar și prea bine pentru un copil! Avea cismulițe de piele de box cu cusături, o haină de mătase, o pălărie albă de castor și un ceasornic în buzunar. Se mândrea grozav! Dar de astă dată, a pățit-o rău cu mândria lui!

După ce ne plimbarăm câtva, lăsând în urmă pe dl. Votini fiindcă mergea încet, ne așezarăm obosiți pe o bancă de piatră lângă un băiat foarte simplu îmbrăcat, care părea a fi ostenit ca noi și sta cu capul plecaț și cu ochii în jos.

Un domn, ce mi s'a părut că e tatăl său, se plimba pe sub copaci, citind dintr'un ziar.

Votini, care ședea între mine și băiatul acela, voind să se fălească cu luxul lui, spre a fi admirat și de vecin, întinse piciorul ca să-și arete încălțămintea și îmi zise: — „Ai văzut cismele mele de roșior?" — Dar vecinul nu-l luă în seamă.

Atunci își lăsă piciorul în jos și arătându-mi haina de mătase, îmi spuse uitându-se pe furiș la băiat, că

haina nu-i plăcea și voia să o schimbe ca să ia alta și mai frumoasă.

Celalt băiat nu se uită nici la haină. Votini începu să învârtească între mâini pălăria lui cea frumoasă de castor alb. Băiatul făcea înadins, nu aruncă măcar o căutătură nici la pălărie.

Votini plin de ciudă își scoase ceasornicul, îl deschise și mi-l arătă. Vecinul tot nu întoarse capul. — „Este de argint poleit? îl întrebai eu. — „Nu, răspunse el — este de aur." — „Dar nu este tot de aur, — îi zisei — trebue să fie și ceva argint?" — „Nici decum! zise el, și ca să silească pe băiat să se uite, îi puse ceasornicul sub ochi, zicându-i: — „Uite-te și d-ta și spune-mi dacă nu este tot de aur!"

— „Nu știu!" — răspunse scurt băiatul.

— „Bre! — strigă Votini plin de necaz —, ce mândru ești?"

Pe când rostea acele vorbe sosi și dl. Votini, care, auzindu-l se uită câtva cu atenție la băiat, apoi zise cu asprime fiului său: „Taci! și aplecându-se îi șopti la ureche: „Nu vezi că e orb, săracul! Votini înspăimântat sări drept în picioare și se uită în ochii băiatului; luminile îi erau sticloase fără expresiune, fără privire. Văzând acestea, el rămase mut și umilit, cu ochii în jos, apoi bolborosi: — „Ce rău îmi pare... nu știam!"

Orbul, care înțelese totul, zise cu un surâs blând și trist: — „Nu e nimica!".

Ce să spui! o fi fudul Votini, dar n'are inimă rea, căci n'a mai râs deloc în tot timpul plimbărei.

Din Cuore. Tradus de C. Bruzzesi cu o prefață de Al. Odobescu

TUDOR VLADIMIRESCU.

Tudor a fost, ce e drept, fiu de ţăran, dar el n'a rămas mărginit în cercul strâmt al cunoştinţelor ce le putea dobândi în satul său natal, ci a avut ocazia să se cultive într'o măsură destul de mare; să vină în contact cu persoane cu cunoştinţe înalte şi să cunoască mişcarea intelectuală şi frământările politice şi sociale, ce existau pe acea vreme atât în ţară, cât şi în restul Europei.

Ultima parte a copilăriei şi tinereţea şi le-a petrecut în casa boierului craiovean Ioan Glogoveanu, alăturea de fiul acestuia Nicolae; împreună cu acest din urmă a învăţat Tudor carte la aceiaşi dascăli, a citit aceleaşi cărţi, a venit în contact cu aceiaş societate. Astfel creşterea ce a primit fiul de ţăran ,nu era întru nimic inferioară celeia a tovarăşului său boier.

Şi-a desăvârşit apoi educaţia la marea şcoală a vieţii, căci a fost numit mai întâi vătaf de plai (subprefect) în Mehedinţi, iar în anul 1806 începând un războiu între Ruşi şi Turci, Tudor şi-a părăsit slujba şi a luat parte la luptă „pentru credinţă", trăgând toate învăţămintele ce puteau rezulta din participarea la o acţiune atât de însemnată.

In acest războiu Tudor a luptat ca şef al unei mici armate de voluntari — *comandir de panduri* — şi faptele vitejeşti ale lui şi ale oamenilor săi au fost dintre

cele mai remarcabile. „Comandirul" izbutise să adune în jurul său până la 6000 panduri, luptă cu succes în mai multe bătălii şi avu astfel prilejul să-şi pună la încercare calităţile sale militare şi în acelaş timp să facă marea experienţă de a stăpâni şi conduce oameni.

Dar pe lângă aceasta, contactul cu ţăranii olteni, cu soldaţii şi ofiţerii ruşi, cu revoluţionarii sârbi — căci pentru a susţine revoluţia sârbească contra Turcilor s'a făcut războiul — l-au învăţat pe Tudor să cunoască aspiraţiile către libertate ale acestor oameni, să-şi dea seamă de intensitatea cu care pătrunseră în clasele burgheze şi populare ideile de libertate, egalitate şi dreptate, şi i-au arătat mijlocul prin care s'ar putea realiza aceste idei în favoarea ţării sale şi a poporului său Poate că încă de atunci ideia de revoluţie încolţise în mintea viteazului Oltean.

După războiu ideile cele noi au pus tot mai mult stăpânire pe întreaga fiinţă a lui Tudor. Făcând dese călătorii la Bucureşti, prin Banat şi chiar la Viena, el a venit în atingere mai intimă cu mişcarea liberală, a cunoscut numeroase persoane cu astfel de idei şi a intrat în societăţile secrete atât de numeroase pe vremea aceea.

Influenţa acestor societăţi a fost hotărîtoare. Tudor care avea mare popularitate între vechii săi panduri, el care îşi câştigase o glorie militară în războiul trecut şi care din fire era un om foarte hotărît, apărea în faţa tuturor oamenilor cu idei înaintate dela noi, ca singurul în stare de a provoca şi conduce o revoluţie. De aceea toţi ceice urmăriau deslănţuirea revoluţiei liberale, asupra lui îşi aţintiră ochii şi pe el căutară să-l convingă în primul rând. Iar aceştia erau de o parte „cărvunarii" români, adică boierii şi intelectualii cu idei înaintate; de altă parte numeroşii revoluţionari balcanici, cari refugiaţi pe teritoriul nostru, făceau propa-

gandă pentru liberarea ţărilor lor de sub jugul turcesc. Indemnat şi de unii şi de alţii, Tudor care venia în cursul anului 1820 foarte des prin Bucureşti, s'a lăsat convins să provoace revoluţia.

* * *

In ziua de 17 Ianuarie 1821, des de dimineaţă, plecă din Bucureşti o ceată de Arnăuţi din garda domnească, având în mijlocul lor pe Tudor Vladimirescu. Inainte cu câteva zile murise fără veste Domnul Munteniei Alexandru Sutzu, şi acest fapt a contribuit de sigur în mare măsură să grăbească izbucnirea revoluţiei, de oarece în lipsa capului statului se putea întreprinde cu mai mare uşurinţă o acţiune de acest fel. Deci Tudor nici nu aşteptă înmormântarea Domnului, ci luându-şi un număr de Arnăuţi domneşti — căci era înţeles cu şefii acestora să-l sprijine în acţiunea sa — se îndreptă spre munţii Gorjului, de unde trebuia să pornească mişcarea.

Sosit la Târgujiu, Tudor după ce arestă pe unul din ispravnicii judeţului se duse la mânăstirea Tismana, care era foarte bine întărită, şi-şi aşeză tabăra acolo. Apoi răspândind proclamaţiuni în toate părţile Olteniei chemă pe locuitori să se adune sub steagul libertăţii. In curând vechii panduri se strânseră în jurul lui; pe lângă ei numeroşi ţărani olteni, apoi diferiţi luptători străini: Arnăuţi, Sârbi, etc.

Tudor puse mâna în primul rând pe mănăstirile întărite ale Olteniei, adunând în ele arme şi proviziuni; apoi intră cu oastea sa în Craiova, luând cârmuirea Olteniei. El căuta să întreţie relaţiuni bune cu toate clasele populaţiei; în special luă măsuri ca mişcarea sa să nu degenereze într'o luptă de clasă, şi nu se purtă cu asprime decât faţă de funcţionarii abuzivi.

Scopul revoluţiei sale era înlăturarea regimului despotic şi stabilirea unui guvern mai liberal. In locul stăpânirii boiereşti, el vroia să aducă „adunarea norodului" şi „mai marii" acestei adunări, reprezentanţii suveranităţii poporului, să conducă ţara spre binele tuturor. Este aceiaş concepţie ce o găsim la baza mişcărilor revoluţionare din toată Europa în timpul acela: înlocuirea absolutismului monarhic prin un regim constituţional.

Dar cum în Muntenia şi Moldova despotismul era reprezintat prin Domnii fanarioţi şi prin instrumentele lor în mare parte de origină greacă, era natural ca lupta contra despotismului să se transforme într'o luptă contra cărmuitorilor greci şi a culturii greceşti, pe care o reprezentau ei. De aceia deşi la început Tudor a fost în legături cu societăţile secrete greceşti şi s'au înţeles ca să lupte mână în mână pentru libertate, din momentul în care mişcarea lui a căpătat un caracter naţional românesc, conflictul între el şi revoluţionarii greci deveni inevitabil.

Din Craiova Tudor şi „adunarea norodului" pleacă spre Bucureşti, pentru a-şi instala cârmuirea în „oraşul cel de căpetenie al ţării". El este aci bine primit de boierii cu idei liberale, de negustori şi de restul populaţiei, cari cu toţii îl recunosc „Domn" al lor. Boierii mari, „retrograzii" se refugiaseră la Braşov, împreună cu consulii străini. Cât priveşte revoluţionarii greci şi-au manifestat dela început neîncrederea într'însul.

In adevăr, cam în acelaş timp sosise în Bucureşti şi o armată revoluţionară grecească, condusă de Alexandru Ipsilanti, fiul unui fost Domn fanariot. De partea acestuia au trecut toţi revoluţionarii greci din Bucureşti, cum şi cea mai mare parte din Arnăuţii domneşti. De oare ce Grecii se aşteptau să fie atacaţi de Turci, ei căutară să-l atragă şi pe Tudor de partea lor, pentru ca astfel să aibă un sprijin mai puternic în ţară.

Tudor însă nu putu fi convins în nici un chip să sprijine această mişcare naţional-grecească, căci revo-

luţia lui era îndreptată în mod indirect tocmai împotriva elementului grecesc.

In proclamaţia din 20 Martie adresată Bucureştenilor, el spunea precis: „Fraţilor, câţi n'aţi lăsat să se stingă în inimile D-Voastră *sfânta dragoste cea către patrie*, aduceţi-vă aminte că *sunteţi părţi ale unui neam* şi că câte bunătăţi aveţi sunt răsplăţile din partea neamului către strămoşii noştri pentru slujbele ce le-au făcut... Să ne unim dar cu toţii mici şi mari, şi ca nişte fraţi, *fii ai uneia maici*, să lucrăm cu toţii împreună, fieşte care după destoinicia sa, câştigarea şi *naşterea a doua* a dreptăţilor noastre".

Având astfel de idei era natural ca Tudor să fie duşmănit de revoluţionarii greci, cari văzând că nu-i sprijineşte, îi jurară moartea.

După ce a stăpânit două luni în Bucureşti, Tudor a fost nevoit să se retragă spre Oltenia. Armatele turceşti trecuseră Dunărea cu misiunea de a năbuşi tulburările din ţară, iar între turburători era considerat şi Tudor, deşi el dela început s'a declarat supus Sultanului. In timpul retragerii spre mănăstirile oltene, unde adunase arme şi proviziuni, revoluţionarii greci, cari se retrăgeau şi ei din faţa Turcilor, au găsit prilejul să omoare pe Tudor.

Ei au atras mai întâi de partea lor pe mai mulţi căpitani de ai lui Tudor, cari erau străini şi nemulţumiţi că acesta nu le dădea voie să facă prădăciuni. Căpitanii trădători au predat în apropiere de satul Goleşti pe viteazul Oltean revoluţionarilor greci, iar aceştia l-au asasinat în noaptea de 26—27 Mai st. v.

Moartea eroului însă n'a putut împedica realizarea ideilor pentru cari s'a ridicat şi a luptat el. „Carvunarii" noştri, cari puseseră mâna pe guvernul ţării cât timp a domnit Tudor, au căutat să se menţină la putere şi după moartea lui, profitând de faptul că boierii

mari erau încă tot în pribegie. Deci înţelegându-se oamenii cu idei liberale din Muntenia cu cei din Moldova, au cerut Porţii să le dea Domni din rândurile lor şi în acelaş timp să le îngăduie şi forma de guvern constituţional. Deşi a doua cerere n'a fost admisă, totuş la 1822 s'a numit în fiecare ţară câte un Domn dintre boierii de ţară cu idei liberale, realizându-se astfel dorinţa lui Tudor, ca „cei buni" să ia conducerea ţării, în locul „balaurilor" cari sugeau „sângele norodului".

Const. Moisil
Profesor, membru corespondent al Academiei Române

IUBIREA DE OAMENI.

Fiind copil, în vacanţa cea mare, nu o singură dată luam pe jos drumul din Bucureşti spre mânăstirea Cernica. Mai niciodată însă nu plecam singur. Ca tovarăş de obicei îmi luam pe un biet lucrător cismar din mahalaua Crucea de Piatră. El era totdeauna bucuros să mă însoţească. Căci, în deosebi că îi era şi drag să meargă la mânăstire, acest om, fiind cu totul sărman şi veşnic jinduit după o mâncare săţioasă, se înveselia cu gândul că însoţindu-mă, se va îndestula cu cele cumpărate de mine.

Dar el nu era din cei roşi de vre-o patimă dăunătoare sănătăţii şi pungii. Era însă foarte pipernicit, mereu suferind şi cam beteag de ochi. Din această pricină, el îmbătrânise în casa unui cizmar, unde învăţase meşteşugul. Aci dându-i-se prea arareori de lucru, nu odată i se întâmpla să fie lipsit de cele neapărat trebuincioase. El răbda însă, căci în deosebi că nu-i venea să plece din casa unde copilărise, se mai bucura că i se da aci fără plată o cămăruţă, în care de bine de rău îşi odihnea oasele. Eu îl ştiam numai sub numele de Kir Vasile

Odată stăteam cu el pe iarbă aproape de Cernica, şi mâncam. La drept vorbind, eu mai mult mă uitam la dânsul cum îmbuca hălci de merinde. In sfârşit, după ce sorbi câteva guri de apă şi după ce se şterse cu

mâneca hainei, îşi scoase tabacherea şi îşi făcu o ţigare. Scăpără dintr'un amnar şi şi-o aprinse. Ei, d-le Mişu, începu el: O duc greu, o duc foarte greu. Sunt zile când n'am nici pâine deajuns.

Aşa e Kir Vasile, îl întrerupsei eu. Dar n'ai văzut adeseori pe maidane câte trei şi patru inşi trăgând dintr'aceiaş ţigare. Ei bine, d-ta ai cel puţin mângâerea de a-ţi fuma singur şi pe îndelete ţigarea şi de a nu cerşi nimănui voia de a trage pe apucate doar 2—3 fumuri.

Atunci faţa i se mai lumină. Işi mai îndreptă spinarea, şi cu semeţie îşi supse ţigarea. Se vedea, că un pic de mulţumire i se strecurase în suflet. Se vedea, că nu se mai credea atât de nefericit, de când îl făcusem să se gândească la cei care măcar în ceeace priveşte fumatul, păreau şi mai nevoiaşi ca dânsul. Şi cu ochii pe jumătate închişi îşi urmărea mulţumit fumul dela ţigară.

Il priveam şi eu mulţumit, adânc mulţumit. Căci, precum adevărat este că mai fericit se simte cel ce dă, decât cel ce primeşte tot aşa este de crezut, că nu simţim o mai mare bucurie, decât atunci când izbutim să stăruim un pic de mulţumire în sufletul aproapelui nostru. Şi la drept vorbind, numai să vrem, şi foarte uşor ne-ar fi ca să ştergem multe din nemulţumirile celor din jurul nostru.

Intr'adevăr, omului în viaţă, nu prilejuri de a se socoti fericit îi lipsesc, ci numai râvna şi deprinderea de a-şi preţui fericirea. De am avea şi un car de fericire, tot nefericiţi ne-am socoti, dacă pe lângă ea am trece cu totul nebăgători de seamă. Drept aceea, mult bine ar împrăştia în jurul său, acela care la tot pasul ar avea grija: să ne scoată la iveală chiar cele mai mărunte ale noastre prilejuri de bucurii, să ne înveţe să le luăm în seamă şi să le preţuim. Căci, precum du-

rerea se înteţeşte atunci când este scormonită, tot astfel şi bucuria creşte în ochii noştri, atunci când cineva ne atrage luarea aminte asupră-i. Spre acest sfârşit s'ar cuveni să ni se atragă luarea aminte, că spre a ne putea preţui fericirea trebue să ne măsurăm şi cu cei cari stau sub noi sau alături de noi, iar nu numai cu cei cari, pentrucă stau deasupra noastră, noi ni-i închipuim cu mult mai fericiţi şi de cât noi şi de cât sunt ei cu adevărat.

Şi spun aceasta, pentrucă astăzi tot mai mult se întinde pornirea de a scârbi pe om şi de meşteşugul său şi de bucuriile, cari pot izvorî din îndeletnicirile vieţii sale. Şi negreşit că toate acestea se fac, nu fără un anumit gând. Căci astăzi sunt sumedenie aceia, cari se opintesc numai ca să sgândăre nemulţumirile celor de jos, să le întărâte şi să le presare cu sare, pentru ca apoi să le poată sări ca nişte mântuitori în ajutor, şi să aibă astfel prilej de a pescui în apă turbure.

Aşa de pildă, astăzi prin scris sau prin viu grai se silesc atâţia ca să încredinţeze pe plugari şi pe meşteşugari, că ei numai chin şi amar storc din viaţa şi din toate îndeletnicirile lor de peste zi. Şi din potrivă, aceiaşi pescuitori în apă turbure se căznesc să vâre în minţile celor de jos părerea, că sus în palate se răsfaţă o lume cu totul scutită şi de suspine şi de întristare.

Şi negreşit că acestora, nu fără de izbândă le rămâne nelegiuita lor strădanie. Căci, precum ştiut este, că pruncii căzând şi lovindu-se scot ţipete cu atât mai sfâşietoare, cu cât sunt mai tare căinaţi şi plânşi de părinţii lor, tot astfel şi cei zoriţi şi orbiţi de nevoi se scârbesc cu atât mai mult de traiul şi de îndeletnicirile lor, cu cât mai adeseori aud pe alţii spunându-le că numai cu rău şi cu necaz se aleg ei în viaţă.

Vreau adică să spun, că mai mulţumiţi şi mai cu

poftă la lucru ar fi atâţia oameni, dacă nu le-ar sta de cap, şi dacă la cap nu le-ar boci aceia, cari pentru a putea pescui în apă turbure se canonesc să altoiască în minţile oamenilor deşarta credinţă că, schimbându-se alcătuirea de astăzi a omenirii, s'ar putea statornici şi pe pământ o altă aşezare, în care să nu fie nici durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit.

Ei bine, pe aceşti rău-voitori s'ar cuveni să-i întâmpine toţi cu vorbele pe care îndrăznetul filosof Diogene i le-a aruncat pe vremuri în faţa marelui cuceritor şi împărat Alexandru Machedon. Intr'adevăr, acest vestit războinic găsindu-l pe filosof fără veşminte şi locuind într'un butoi, şi socotindu-l astfel prea nefericit, l-a poftit cu semeţie: Spune-mi, ce vrei să-ţi dau.

Fără sfială însă, Diogene, neeşind din butoi, îi răspunde astfel împăratului, care se aşezase tocmai în dreptul Soarelui: „Nu-mi lua ceia ce nu poţi să-mi dai".

Cu alte cuvinte: Tu, care te crezi atotputernic, dă-te la o parte; căci nu numai că nu ai putea să-mi dai vreun lucru trebuincios mie, dar încă îmi şi răpeşti lumina şi căldura soarelui, asupra căruia tu nu ai nicio putere.

Tot astfel ar trebui să întâmpinăm şi noi pe cei, cari în loc să se străduiască spre a ne face să preţuim prilejurile de bucurii, nelipsite din viaţa oricui, — se sârguesc din potrivă spre a ne înegri viaţa, răpindu-ne astfel şi ceeace bunul Dumnezeu a sădit în fiece om, adică sămânţa bucuriei. Căci neîndoios este că bucuria, ca şi durerea, este nelipsită nu numai din coliba săracului, dar şi din palatul bogatului.

De altfel, nici să ne prefacem şi nici să răstim neadevăruri nu am avea nevoie, pentru a izbuti să stârnim zâmbetul şi mulţumirea pe faţa şi în sufletul oricui.

Şi spun aceasta, pentrucă nici o muncă, nici o îndeletnicire nu este atât de grea şi de josnică, precum adese ori se spune şi se crede, şi iarăşi, nicio viaţă nu este atât de amară, precum prea de multe ori se repetă azi.

Oare, pe vremuri, adică atunci când învăţătura creştină era atotstăpânitoare, — nu s'a văzut minunea, că sub înrâurirea creştinismului, care a înălţat toată munca, până şi salahorii urcau sburând şi cântând schelele catedralelor?

Dar pentru aceasta e de neapărată nevoe să domnească în lume, nu duhul răzvrătirii, ci duhul împăciuirii şi iubirea de oameni. Numai iubindu-ne unii pe alţii, ne simţim noi îndemnaţi să facem ca şi semenii noştri să-şi îndrăgească viaţa şi îndeletnicirile, de care mulţumită soartei şi chibzuinţei lor au parte pe acest pământ.

Oricum însă, cred că adevăr grăeşte înţeleptul, care ne învaţă: Cel care a înălţat munca până la iubire, a coborît raiul pe pământ.

ZIUA VITEJILOR.

S'a luat hotărârea ca de acum înainte, în fiecare an, ziua de Ispas (Înălţarea Domnului) să fie în aceiaşi vreme şi mare slujbă bisericească pentru pomenirea vitejilor noştri căzuţi în războiu. Va fi o zi sfântă pentru toţi, nu numai o sărbătoare creştinească.

Intocmai precum plăeşii lui Ştefan, umpleau văile cu chiote de bucurie, atunci când buciumul îi chema ca să apere moşia strămoşească, tot aşa acum zece ani, când buciumul îi chema ca să apere moşia strămoşească, tot aşa acum zece ani, când clopotele şi goarna au sunat pentru mobilizare, toţi cei chemaţi au purces la drum cu voie bună. Mulţi ştiau că nu se vor mai întoarce. Au lăsat în urmă care părinţi, care neveste şi copii. In sufletul lor clocotea dorul de a vedea pe fraţii lui, până atunci robiţi, puşi în libertate, slobozi. Invăţătorii noştri avură grijă într'una să spuie copiilor şi tuturor celor ce voiau să asculte că peste graniţi, mai sunt încă mulţi români, cari purtau jugul străin. Clopotele şi goarna îi chemau să slobozească pe ardeleni de urgia ungurească, pe bucovineni de cea nemţească. Şi s'au dus bucuroşi la luptă. Au împânzit trecătorile munţilor; au sărutat pământul sfânt al Ardealului când au călcat pe el. Năvală mare de duşmani însă a pornit împotriva lor. Ca puhoiul care răscoleşte valea, s'a năpădit asupra soldaţilor noştri. Dela Banat până la Bu-

covina, ai noştri, puţini, erau împresuraţi. N'au putut ţinea piept multă vreme; cei mai buni ostaşi ai lor au fost adunaţi împotriva noastră.

Au adus cu ei tunuri mari, cari băteau la zeci de poşte, au adus mitraliere-ţăcănitoare, care secerau cum doboară secera paiurile de grâu. Ieşiră ca din pământ, căci se temeau de intrarea noastră în războiu şi se pregătiseră din vreme. Au învăluit şi dela spate, din ţara bulgărească. Ai noştri au trebuit să deie îndărăt. Mulţi ş'au lăsat ciolanele prin munţi, pe drumul retragerii. Cu jertfa lor însă au adus un bine prietenilor noştri depărtaţi, după cum plăeşii lui Ştefan bătând de atâtea ori pe turci, au adus folos mare creştinătăţii întregi. Duşmanii luară oştire de pe alte fronturi, adunând-o împotriva noastră, crezând că într'o săptămână-două să ne dea gata. Au avut însă de furcă, lungă vreme. Ai noştri îi ţineau în loc, îi hărţuiau, cu cât se retrăgeau.

Şi aşa noi, prin jertfa ostaşilor, am dat răgaz franţuzilor şi englezilor, să adune oştire, să-şi fabrice tunuri, mitraliere şi să lovească în coastă duşmanii.

Aşa de mare a fost pentru noi dragostea de moşie părintească, încât la Jiu, şi cercetaşii, nişte copii, au luat puşca în mână şi au apărat podul; iar o femeie din popor, Ecaterina Teodoroiu, s'a îmbrăcat ostăşeşte şi s'a pus în rând cu soldaţii, dându-le îndemn şi ajutor. A căzut şi ea, ca şi atâţia feciori. Puhoiul duşmanilor a cotropit Muntenia. S'au aşezat în Bucureşti ca la ei acasă. Au început a pune biruri grele, au luat dela gospodari până şi oul de sub cloşcă. Ai noştri s'au tras însă dincoace de Siret. Au murit mulţi de frig, de boli. Dumnezeu a trimis peste noi o iarnă grea, cum nu s'a văzut de mult; a împrăştiat molimi cari omorau fără cruţare bătrânii şi copii, ostaşi, ori din gloată. Insă

nu ne-am dat. Am răbdat de toate. Regele şi sfetnicii lui s'au ţinut la Iaşi, toată vremea.

Vitejia românească nu s'a stins. In bordeie, în şcoli, unde putură, soldaţii, s'au îngrămădit, s'au întremat, s'au pregătit. A fost ca şi oastea lui Ştefan, împrăştiată de puzderia turcească la Războieni. Şi întocmai precum Ştefan ş'a strâns din nou ce a rămas din ostaşii risipiţi, i-a îmbărbătat ş'a lovit pe turci la Dunăre, de au strigat Alah! aman!, tot aşa oştile noastre primenite, au dat neamţului o bătaie straşnică la Mărăşeşti şi Mărăşti, de nu s'a mai putut scula. N'au ştiut cum să fugă mai repede. Nu numai că Regele şi Regina au putut să se întoarcă înapoi în Bucureşti, dar ţara a eşit mărită cu Ardealul, Bucovina şi Basarabia.

Intocmai aşa cum se duce creştinul cu sfinţenie să asculte Sfânta Inviere, tot aşa trebue să păşească bătrân şi copil, în ziua de Ispas să se roage pentru odihna sufletelor vitejilor noştri. Lor le datorăm că răsuflăm în voie în ţara noastră; lor le datorăm că mai tot neamul românesc este strâns la un loc. Slavă şi cinste să le aducem, ca şi mucenicilor cari au suferit pentru mântuirea noroadelor. Mormintele lor să nu fie decât flori; copiii să fie duşi la ele, în fiecare an, ca la nişte sfinte moaşte. Să-i cinstim pe ei şi în ce au lăsat. Odraslele lor rămase fără părinţi, să le creştem ca ale noastre. Pământurile văduvelor să nu le lăsăm în paragină, ca să nu ne tragem urgia lui Dumnezeu. Ei ne sunt sfinţii; veşnic să-i pomenim. Pilda lor să nu o dăm uitării. Ei ne-au adus mărirea ţării, desrobirea fraţilor. Datoria noastră faţă de ţară, faţă de jertfele lor, e să muncim cu cinste şi cu râvnă, pentru ca să ridicăm în slavă ţara pe care ei, cu sângele lor, ne-au hărăzit-o.

(Calendarul gospodarilor)

CLOPOŢELUL VACII.

Tânărul Bucur păzia vacile în pădure. Fiecare vacă avea câte un clopoţel mai frumos. Un om trecând prin pădure, zise păstorului:

— Ce minunat clopoţel! Cât ai dat pe dânsul?

— Doi lei, răspunse Bucur.

— Numai atât?! Eu aş da voios şi cinci, ca să-l am.

Bucur luă clopoţelul dela gâtul vacii, îl dete străinului şi primi cu bucurie cei cinci lei. Vaca rămase fără clopoţel şi Bucur nu mai ştiu în ce parte a apucat. Căutând iarbă de păscut, cu încetul ea se depărta de turmă, iar străinul, care era un hoţ şi care pândia în crâng, o apucă de coarne şi fugi cu dânsa.

Când eşti lacom şi zgârcit
Nu-i greu să fi păcălit

II

Bucur, cu inima zdrobită de mâhnire, se întoarse acasă plângând şi spuse părinţilor nenorocita lui întâmplare.

— Ah! zicea el, cum să-mi treacă mie prin minte că acel mişel îmi plătia clopoţelul aşa de scump, numai ca să-mi ia vaca!

Tată-său îi răspunse:

— Precum acel hoţ te-a amăgit, tot aşa şi răul se strecoară pe nesimţite în sufletele noastre. La început ne amăgeşte prin bunuri trecătoare, dar mai târziu ne duce la pieire. Dacă îi dai un singur deget, el îţi apucă mâna întreagă, apoi te iea chiar cu totul.

Păcatul cel dintâi e greu,
C'apoi păcătuieşti mereu...

III

Maică-sa îi zise şi ea:

— Dragă Bucure, nu te-ai gândit şi tu cât e de folositoare vechea datină de a pune câte un clopoţel la gâtul vacilor?

— De! răspunse el, banii m'au scos din minţi. Imi ziceam: „Iată un câştig de trei lei pentru un clopoţel, care mi se părea o podoabă cu totul nefolositoare, căci vaca tot atâta lapte îmi va da şi fără dânsul". Dar îndată ce pieri din turmă, mă încredinţai şi eu de folosul clopoţelului.

— Ei bine! aşa se întâmplă şi celor ce se lasă în desfrâul patimilor. Ei calcă datinele vechi, ca nefolositoare şi proaste; dar în cele de pe urmă devin înţelepţi prin păţaniile lor, şi recunosc că acele datini ale strămbunilor sunt întemeiate pe nişte cuvinte foarte sănătoase.

Datinele strămoşeşti
Orşicând să le păzeşti.

(Râureanu)

ECONOMIA ESTE O DATORIE OBLIGATORIE, CA ŞI MUNCA, EA INAVUŢEŞTE PE SĂRACI.

Este de prisos să vă mai spun, că omul în această lume are datorii către sine însuşi şi către semenii lui. Una din aceste datorii, precum puteţi foarte uşor înţelege, este şi economia. Prima noastră datorie este de a ne perfecţiona; de aci decurg toate datoriile, ce ne impune religiunea şi morala. Mai întâi de toate omul caută să trăiască. Cum să-şi procure el mijloacele de vieţuire? Prin muncă. Luând această vorbă în deplina-i însemnare trebue să adăugăm munca intelectuală şi materială. Dar nu e de ajuns să lucrăm, boala ne poate împiedeca uneori dela lucru, fără a mai vorbi despre neajunsurile bătrâneţelor. Ba adesea se întâmplă, că chiar în floarea etăţii să nu avem de lucru. Cu ce va trăi atunci muncitorul? Dacă el n'a economisit un măr pentru astâmpărarea setei, caută să cerşească. Şi oare pentru aceasta ne va fi creat Dumnezeu? Apoi dacă toţi ar cerşi, cine ar mai putea să dea cerşetorilor. Munca dar ne procură mijloace de vieţuire şi chiar când nu putem lucra, făcând adesea economii din ceeace câştigăm printr'însa. A cheltui mai puţin decât agonisim iată mijlocul sigur de a scăpa de sărăcie şi de a ne procura îndestularea, avuţia chiar.

Astfel s'au format capitalurile şi se formează încă pe toată ziua. Munca fiind o datorie şi economia este asemenea. Dacă lucrătorul şi-o va îndeplini, atunci va fi răsplătit cu îndestularea, ce va domni în familia lui.

Se plânge, că nu are un cămin, o casă! Ii dăm noi mijlocul de a şi le face şi acest mijloc este economia. Cunosc un lucrător, care urma cu fiul său la şcoala de adulţi. El avea un libret, în care se arăta, că economisise peste 1200 de lei. In acest moment trebuia să aibă 1400 sau 1500, un capital, care-i dă putinţa de a-şi cumpăra o căsuţă. Pentru ce nu ar putea face toţi lucrătorii ,ceeace face unul? Pentrucă nu au nici o idee despre puterea economică şi toată averea sa o datora numai statorniciei şi răbdării. „Perseverenţa" zicea dânsul, „a fost totdeauna deviza mea; fără ea n'aş fi ajuns la nimic. In ciuda sărăciei şi a greutăţilor, ce ea îmi crea, n'am încetat a mă instrui. In ciuda poveţelor şi a urîtelor exemple m'am stăpânit a nu pune picioarele în cârciume. Şi în ciuda tuturor greutăţilor, ce le întâmpinam, îmi repetam neîncetat deviza mea: Perseverenţa! Ea m'a ajutat să biruesc toate mizeriile. Dacă voiţi s'o primiţi şi voi, ea va face pentru voi ceeace a făcut pentru mine; ea vă va face fericiţi".

Aceste simple cuvinte ale lui Stefenson găsiau totdeauna un răsunet în inima lucrătorilor, pentrucă aceşti oameni ştiau, că, înainte de a da poveţe, Stefenson dăduse exemple.

Viaţa lui George Stefenson este una din cele mai frumoase, care se poate da ca model de lucru, de răbdare şi integritate.

El muri în anul 1848 în etate de 67 ani.

Robert a urmat nobilele exemple ale tatălui său, cu toate că tatăl său îi lăsase o avere destul de mare; el nu a încetat niciodată a lucra ca şi tatăl său, dânsul îşi întrebuinţa spiritul pentru a face noui descoperiri. El

a inventat renumitele punţi de mare, nişte canaluri sau tuburi de tuciu foarte mari, prin cari trecătorii şi trenurile de marfă treceau fluvii şi chiar braţe de mare. Lui Robert se datoreşte viaductul Britania, care trece marea şi conduce din insulele engleze în Anglia. Pe dedesubt pot trece cele mai înalte corăbii.

Robert ajută tatălui la construirea drumului de fier dela Paris la Ruen şi acela dela Marsilia la Avignon. El a mai făcut şi alte lucruri însemnate, cari vor face numele său nemuritor, ca şi al tatălui său.

ADEVĂRUL + CINSTEA + BUNĂTATEA = CARACTERUL.

Chiar la răsboiu ,după părerea lui Napoleon, moralul este către fizic în proporţie de zece la unu. Forţă, industrie, civilizaţie, totul pentru o naţiune depinde de energia caracterelor individuale. Această forţă de caracter e temelia chiar a siguranţei publice: legile şi instituţiile nu sunt de cât reflexul şi consacrarea ei. In balanţa cea dreaptă a naturei, indivizi ,naţiuni, rase, toţi capătă exact partea ce li se cuvine; şi e tot atât de imposibil ca anumite calităţi populare să nu se traducă în fapte corespunzătoare cu natura lor, după cum e imposibil ca efectul să nu urmeze causele. Omul poate să n'aibă de cât o educaţie modestă, să aibă talente mediocre, avere puţină sau să n'aibă deloc; şi cu toate astea dacă e mare prin caracter, va avea în totdeauna o influenţă preponderentă, fie la atelier, la tijghea, la bară sau la senat.

Canning scria în 1810: „Nu voiu să mă ridic la minister de cât prin forţa caracterului meu; nu voiu căuta nici un alt mijloc de înălţare: şi mă măgulesc de speranţa, că dacă acest mijloc nu e cel mai repede, va fi cel puţin sigur". Se admiră bucuros oamenii inteligenţi dar ca să ne încredem într'înşii trebue să probeze ceva mai mult, *Franklin* lega succesele sale în viaţa publică nu de elocinţa sau talentele sale, cari nu erau strălucite

ci de frumusețea caracterului său. „Aceasta făcea să am atâta înrâurire asupra concetățenilor mei, — zicea el. Eram orator slab, șovăiam ca să-mi găsesc cuvintele, abia știam să vorbesc ,nu mă înălțam nici odată până la elocință, — dar totuși părerile mele erau găsite cele mai bune.

In cele mai înalte trepte sociale ca și în cele mai umile, încrederea se acordă numai caracterelor cinstite. Se spunea de împăratul Alexandru I al Rusiei: caracterul său personal făcea cât o constituție". In timpul războaelor Frondei Montaigne fu singurul nobil francez care nu a fost silit să se baricadeze în castelul său; prestigiul datorit caracterului său personal, făcea pentru el mai mult de cât un regiment de cavalerie.

Se spune pe bună dreptate că știința e o putere, dar cu mult mai adevărat este, și într'un sens cu mult mai apropiat de adevăr, că noblețea caracterului este de asemenea o putere. Mintea fără suflet, inteligența fără o purtare aleasă, îndemnarea fără bunătate, sunt de asemenea puteri în felul lor, cari de multe ori pot fi folosite în rău. Și ori câtă învățătură, ori câtă distracție ne-ar putea oferi, uneori ne este tot atât de greu de admirat ca și cum am fi puși să admirăm dibăcia mânii unui pungaș de buzunare sau arta de a călări a unui tâlhar de drumul mare.

Adevărul, cinstea și *bunătatea,* — însușiri care nu pot fi aninate ca o salbă sau o cruce la pieptul primului venit, alcătuesc esența caracterului bărbătesc, sau, ca să mă servesc de expresia unuia din vechii noștri scriitori „acea credință încarnată în virtute, care nu are nevoe să fie îmbrăcată în tunică pentruca să o slujească" — să o practice. Acela care pe lângă mănunchiul calităților de mai sus, mai are și darul vorbirei, are o putere în el căreia nimic nu-i poate rezista. El va fi puternic și

deci în stare să facă binele, să lupte contra răului, să înfrunte mizeria și să îngenunche soarta însăși.

Când *Etienne Colonna* căzu în mâna lașilor săi dușmani, fu întrebat de ei în batjocură:

— „Unde-ți este acum cetatea?

— „Aci!" răspunse el mândru, punând mâna pe inimă Căci în nenorocire caracterul cuiva strălucește mai viu și când totul pare pierdut, omul de caracter rămâne neînvins pe o fărâmă de teren: *cinstea* și *curajul* său.

Regulele după care s'a condus în viață lord *Erskine,* bărbat distins prin înalta neatârnare a principiilor precum și prin dragostea lui neînfrănată pentru adevăr, sunt demne de săpat în inimile tuturor tinerilor: „Una din primele porunci, unul din primele sfaturi pe care le-am primit în tinerețe a fost ea în totdeauna *să lucrez așa cum îmi dicta conștiința,* iar urmările să le las în seama lui Dumnezeu. Voi duce cu mine 'n mormânt amintirea acestei lecțiuni părintești și în acelaș timp am, sper, siguranța că am practicat-o cu credință.

TABLA DE MATERII

TABLA DE MATERII

Bucăţile din acest manual şi numele autorilor

Regele nostru de *A. Nour* 5
Recunoştinţă cuvenită părinţilor după *Râureanu* . . . 8
Micul Cezar după *Cuore* 11
Munca, isvor de fericire după *P. Diaconescu* . . . 13
Pipăitoarele după *Förster*, trad. de *N. Pandelea* . . 15
Increderea 18
Invidie după *Cuore* 20
Din vremea Fanarioţilor de *V. Alecsandri* 21
Cele 10 porunci (Amintire istorică) 26
Doamna lui Neagoe Vodă de *P. Ispirescu* 28
Respectă religia 30
Curăţenia din cartea vieţii, trad. *N. Pandelea* . . . 31
Şcoala suferinţii 37
Apărătorul lui Nelli după *Cuore* 40
Să ne ferim de cei care ne laudă după *M. Mihăileanu* 42
Moartea lui Ion Vodă cel Cumplit după *B. P. Hajdău* 45
Coajă de nucă după *Râureanu* 48
Prilejuri de fericire după Mica Pravilă de *M. Mihăileanu* 50
Mitropolitul Veniamin şi şcoalele 54
Kiselef şi Mehedinţeanul 56
De ce sunt săraci şi bogaţi după Smiles trad. de *Maria Negulescu* 58
Şi cu blândeţea în spre vitejie de *M. Mihăileanu* . . 61

Ispita, după *Förster*, tradus de *N. Pandelea* 65
Ce pot aduce micile economii după *Tito Gironi* . . . 68
Spre Nistru după *Radu Rosetti* 70
Datoria de a munci de *A. Culea* 76
Fragii, după *Râureanu* 78
Jurământul, de *Maior Kiriţescu* 80
Omul sfinţeşte locul 84
Vodă vrea, dar hâncul ba, de *V. A. Ureche* 87
Stăpânirea de sine, după Smiles, trad. de *P. R. Petrescu* 94
Puterea sârguinţei, după Smiles, trad. de *P. R. Petrescu* 101
Elevi slabi ajunşi celebri prin sârguinţă, după Smile trad. de *P. R. Petrescu* 109
In tranşee la Oituz de *Locot. P. Epureanu* 113
Românii de peste Dunăre de *E. Bucuţă* 116
Banii, uzul şi abuzul lor, după Smiles, tradus de *El. Negulescu* 119
Marea bătălie depe Neajlov şi Argeş, Dec. 1916—17, după *„Albina"* 121
Respectul legilor 125
Respectul şi recunoştiinţă 128
O ceartă, după *Cuore* 130
Nu felul muncii ne poate înjosi, de *M. Mihăileanu* . 133
Lacrămile unei mame, de *Râureanu* 136
Negustoraşul, după *Cuore* 138
Stăruinţa în urmărirea unui scop 140
Regele Ferdinand, după *C. Kiriţescu*, Povestea sfântului nostru război 144
Valoarea timpului, după Smiles, trad. de *P. R. Petrescu* 147
Unirea noastră românească. P. Tală. Din publlic. Casei şcoalelor 151
Tovărăşia bună şi proastă, după Smiles, trad. de *El. Negulescu* 163
Să respectăm avutul altuia şi avutul public 167
Pantalonii cârpiţi, după Cartea Vieţii, trad. de *N. Pandele* 170
Prevederea 173

O lecţie de limba românească 175
Deşertăciune, după Cuore 178
Tudor Vladimirescu... *C. Moisil* 180
Iubirea de oameni, de *M. Mihăileanu* 186
Ziua vitejilor, din Calendarul gospodarilor 191
Clopoţelul vacii, după *Râureanu* 194
Economia este o datorie obligatorie, ca şi munca ea înavuţeşte pe săraci 196
Adevărul + Cinstea + Bunătatea = Caracterul, după Smiles, tr. de D-na *Maria Negulescu* 199
Tabla de materie 202

De același autor :

Educația morală, vol. II. pentru cursul superior.